

อุปลักษณะเชิงมนต์ศน์เกี่ยวกับเมียบลวงและเมียน้อยในละครโทรทัศน์ไทย

โดย
นายสาธิต ทรงทรัพย์

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ แผน ข ระดับปริญญามหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาไทย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

อุปลักษณะเชิงมนทัศน์เกี่ยวกับเมียหลวงและเมียน้อยในละครโทรทัศน์ไทย

โดย
นายสาริต ทรงทรัพย์

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ แผน ข ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาไทย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

CONCEPTUAL METAPHOR OF THE FIRST WIFE
AND MISTRESS IN THAI TELEVISION SOAP OPERA

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Arts (Thai for Career Development)

Department of THAI

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2021

Copyright of Silpakorn University

60208306 : ภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ แผน ข ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

คำสำคัญ : อุปลักษณ์เชิงมนทัศน์, เมียหลวง, เมียน้อย, ละครโทรทัศน์ไทย

นาย สาธิต ทรงทรัพย์: อุปลักษณ์เชิงมนทัศน์เกี่ยวกับเมียหลวงและเมียน้อยในละครโทรทัศน์ไทย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมชาย สำเนียงงาม

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์เกี่ยวกับเมียหลวงและเมียน้อยในบทละครโทรทัศน์ ตามแนวคิดอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ของจอร์จ เลคอฟและมาร์ก จอห์นสัน (Lakoff and Johnson, 1980) และศึกษามุมมองความคิดของคนไทยที่มีต่อเมียหลวงและเมียน้อยผ่านอุปลักษณ์ โดยเก็บข้อมูลบทละครโทรทัศน์จากเว็บไซต์ www.thairath.co.th จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ ดอกส้มสีทอง แรงเงา สามิตติตรา ปติวีรดา และเพลิงบุญ

ผลการศึกษาพบว่าอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์เกี่ยวกับ “เมียหลวง” ในละครโทรทัศน์ไทย พบจำนวน 9 ประเภท ได้แก่ 1.[เมียหลวง คือ อาหาร] 2.[เมียหลวง คือ นางฟ้า/เทพเจ้า] 3.[เมียหลวง คือ สิ่งที่มีคุณประโยชน์] 4.[เมียหลวง คือ วัตถุมีค่า] 5.[เมียหลวง คือ ดอกไม้ที่มีคุณค่า] 6.[เมียหลวง คือ ความเย็น] 7.[เมียหลวง คือ พระอาทิตย์] 8.[เมียหลวง คือ บ้าน] 9.[เมียหลวง คือ บุญบารมี] และอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์เกี่ยวกับ “เมียน้อย” ในละครโทรทัศน์ พบจำนวน 15 ประเภท ได้แก่ 1.[เมียน้อย คือ อาหาร] 2.[เมียน้อย คือ โรคภัย] 3.[เมียน้อย คือ สิ่งสกปรก] 4.[เมียน้อย คือ สัตว์ร้าย] 5.[เมียน้อย คือ สิ่งไม่มีค่า] 6.[เมียน้อย คือ สิ่งอัปมงคล] 7.[เมียน้อย คือ ดอกไม้สีฉูดฉาดและไร้ค่า] 8.[เมียน้อย คือ ไฟ] 9.[เมียน้อย คือ อสุรกาย] 10.[เมียน้อย คือ นักแสดง] 11.[เมียน้อย คือ โจรผู้ร้าย] 12.[เมียน้อย คือ อวัยวะส่วนเกิน] 13.[เมียน้อย คือ ภัยพิบัติ] 14.[เมียน้อย คือ เกม/ของเล่น] 15.[เมียน้อย คือ ข้าศึก] และผลการศึกษามุมมองความคิดของคนไทยที่มีต่อเมียหลวงและเมียน้อยผ่านอุปลักษณ์พบว่า มุมมองความคิดของคนไทยที่มีต่อเมียหลวงผ่านอุปลักษณ์มี 4 มุมมอง ได้แก่ 1. เมียหลวงเป็นบุคคลที่มีคุณค่าน่ายกย่องเชิดชู 2. เมียหลวงเป็นบุคคลสำคัญของครอบครัว 3. เมียหลวงเป็นบุคคลที่มีจิตใจดีมีเมตตาและมีทัศนคติในแง่ดี 4. เมียหลวงเป็นบุคคลที่หมดความน่าตื่นเต้นทางเพศต่อสามีและไม่มีเสน่ห์ และมุมมองความคิดของคนไทยที่มีต่อเมียน้อยผ่านอุปลักษณ์มี 4 มุมมอง ได้แก่ 1. เมียน้อยเป็นผู้หญิงน่ากลัวและเป็นอันตราย 2. เมียน้อยเป็นผู้หญิงที่ใช้ความสวยงามในการยั่ววนให้น่าหลงใหล 3. เมียน้อยเป็นผู้หญิงไร้ค่า 4. เมียน้อยเป็นผู้หญิงนาร้างเกียจ

60208306 : Major (Thai for Career Development)

Keyword : Conceptual metaphor, Wife, Mistress, Thai soap opera

MR. SATHIT SONGSUP : CONCEPTUAL METAPHOR OF THE FIRST WIFE AND MISTRESS IN THAI TELEVISION SOAP OPERA THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR SOMCHAI SUMNIENGGAM, Ph.D.

This present study aimed to study the conceptual metaphors of the wife and the mistress in Thai soap operas based on Lakoff and Johnson's notions in 1980 and explore Thais' perspectives towards the wife and the mistress through metaphors. The data were collected from five Thai soap operas: Dok Som See Thong, Rang Ngao, Samee Tee Tra, Pa Di Wa Rad Da, and Plerng Boon on the website, www.thairath.co.th.

The findings revealed that there were nine conceptual metaphors relating to the wife in Thai soap operas including 1) the food, 2) the angel or goddess, 3) the useful thing, 4) the value object, 5) the precious flower, 6) the coldness, 7) the sun, 8) the house, and 9) the charisma. As for the conceptual metaphors of the mistress in Thai soap operas, 15 expressions were found. The mistress was regarded as 1) the food, 2) the disease, 3) the dirt, 4) the cruel creature, 5) the worthless thing, 6) the unfortunate thing, 7) the useless and vivid flower, 8) the fire, 9) the demon, 10) the actress, 11) the culprit, 12) the unwanted organ, 13) the disaster, 14) the game or toy, and 15) the enemy. Furthermore, the perspectives of Thais on the wife using metaphors were divided into four views. First, the wife was the precious and praiseworthy person. Second, the wife was the important person of the family. Third, the wife was the generous and positive person. Lastly, the wife was not the sexually attractive person. Regarding the perspectives of Thais on the mistress using metaphors, it was found that the mistress was firstly considered scary and dangerous. Secondly, the mistress used her beauty to seduce men. Thirdly, the mistress was useless. Finally, the mistress was disgusting.

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระนี้สำเร็จได้ด้วยความเมตตาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สำเนียงงาม อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ที่ได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ยิ่งต่อผู้วิจัย รวมถึงให้ความกรุณาตรวจแก้จนกระทั่งงานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงสมบูรณ์ตามความเหมาะสม ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณครูเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี ลิ้มประเสริฐ ประธานกรรมการสอบ และ รองศาสตราจารย์ ดร.ม.ล.จรัลวิไล จรุงุโรจน์ กรรมการสอบ ที่สละเวลาอันมีค่าพิจารณาตรวจแก้และให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของทั้งสองท่าน

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์วิรัช ศิริวัฒนนาวิน และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัทมา ทิมประเสริฐกุล ที่คอยแนะนำช่วยเหลือและประสานงานให้แก่ผู้วิจัยและเพื่อนๆ ร่วมชั้นเรียนในขณะที่กำลังศึกษาจนกระทั่งสำเร็จการศึกษา และขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ทุกท่านที่เปิดโลกการเรียนรู้ทางภาษาไทยแก่ผู้วิจัย ทำให้ผู้วิจัยได้รับความรู้มากมายจากการได้มาศึกษา ณ ที่แห่งนี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.อาภาพรรัช เรืองกุล ที่กรุณาแปลบทคัดย่อภาษาอังกฤษให้ผู้วิจัย ขอขอบคุณคุณกมลวรรณ จังสมยา และ คุณปริญญา ฉิมบรรเลง พี่และเพื่อนที่คอยสนับสนุนช่วยเหลือต่างๆ ขอขอบคุณพี่กี้ พี่ปุ๋ย พี่กอล์ฟ ที่คอยกวาดขัน แนะนำ ใถ่ถาม ให้ผู้วิจัยมีแรงผลักดันในการทำงานจนสำเร็จลุล่วง ขอขอบคุณคุณณศรัณย์ วัฒนเดชาพูลศิริ เพื่อนที่น่ารักและเอื้อเฟื้อที่พักพิงแก่ผู้วิจัยในขณะเดินทางไปเรียน ขอขอบคุณคุณพิเชษฐ พูนจินดาถาวรและเพื่อนร่วมชั้นเรียนทุกคนที่ทำให้การเข้าห้องเรียนมีแต่รอยยิ้มและความสุขเสมอ

ขอขอบพระคุณผู้เขียนตำรา หนังสือ เอกสารงานและงานวิจัยทุกชิ้น รวมทั้งผู้ประพันธ์บทละครโทรทัศน์และเว็บไซต์ไทยรัฐออนไลน์ รวมไปถึงตัวละคร “เมีย” ทุกท่าน ที่ “สู้รบ” สร้างความ “แซ่บ” ให้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ศึกษา

สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณพ่อกับแม่ที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้ลูกได้ศึกษาเล่าเรียนในสิ่งที่ลูกเลือกเองมาโดยตลอด ประโยชน์และคุณค่าอันใดที่เกิดจากงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้กับท่านทั้งสอง รวมถึงทุกๆ ท่านที่ได้กล่าวมา ณ ที่นี้

นาย สาธิต ทรงทรัพย์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญ.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	5
3. สมมติฐานของการศึกษา	5
4. ขอบเขตของการศึกษา	5
5. นิยามศัพท์เฉพาะ	5
6. ขั้นตอนของการศึกษา	6
7. ข้อตกลงเบื้องต้น.....	7
8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
1. แนวคิดอุปลักษณะตามแนวอรรถศาสตร์ปริชาน.....	8
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์	11
2.1 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับอุปลักษณะในวรรณคดี.....	12
2.2 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับอุปลักษณะในเพลง	13
2.3 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับอุปลักษณะในนวนิยาย	14
2.4 งานวิจัยที่ศึกษาอุปลักษณะในแหล่งข้อมูลอื่นๆ	15

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ “เมื่อย”	16
บทที่ 3 อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับ “เมื่อยหลวง” และ “เมื่อยน้อย” ในละครโทรทัศน์	20
1. อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับ “เมื่อยหลวง” ในละครโทรทัศน์.....	20
1.1 [เมื่อยหลวง คือ อาหาร].....	20
1.1.1 [เมื่อยหลวง คือ อาหารไม่น่ารับประทาน].....	21
1.1.2 [เมื่อยหลวง คือ อาหารรสชาติธรรมดา]	24
1.1.3 [เมื่อยหลวง คือ อาหารราคาสูง]	26
1.2 [เมื่อยหลวง คือ นางฟ้า/เทพเจ้า].....	29
1.3 [เมื่อยหลวง คือ สิ่งที่มีคุณประโยชน์].....	32
1.4 [เมื่อยหลวง คือ วัตถุมีค่า].....	33
1.5 [เมื่อยหลวง คือ ดอกไม้ที่มีคุณค่า].....	36
1.6 [เมื่อยหลวง คือ ความเย็น].....	40
1.7 [เมื่อยหลวง คือ พระอาทิตย์]	42
1.8 [เมื่อยหลวง คือ บ้าน].....	43
1.9 [เมื่อยหลวง คือ บุญบารมี].....	45
2. อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับ “เมื่อยน้อย” ในละครโทรทัศน์.....	46
2.1 [เมื่อยน้อย คือ อาหาร]	47
2.1.1 [เมื่อยน้อย คือ อาหารรสจัด]	47
2.1.2 [เมื่อยน้อย คือ อาหารที่หาง่าย].....	49
2.1.3 [เมื่อยน้อย คือ อาหารเหลือ].....	50
2.2 [เมื่อยน้อย คือ โรคภัย].....	52
2.3 [เมื่อยน้อย คือ สิ่งสกปรก].....	54
2.4 [เมื่อยน้อย คือ สัตว์ร้าย]	56
2.5 [เมื่อยน้อย คือ สิ่งไม่มีค่า]	59

2.6 [เมียน้อย คือ สิ่งอัปมงคล]	62
2.7 [เมียน้อย คือ ดอกไม้สีฉูดฉาดและไร้ค่า]	64
2.8 [เมียน้อย คือ ไฟ]	67
2.9 [เมียน้อย คือ อสุรกาย]	70
2.10 [เมียน้อย คือ นักแสดง]	73
2.11 [เมียน้อย คือ โจรผู้ร้าย]	74
2.12 [เมียน้อย คือ อวัยวะส่วนเกิน]	76
2.13 [เมียน้อย คือ ภัยพิบัติ]	78
2.14 [เมียน้อย คือ เกม/ของเล่น]	79
2.15 [เมียน้อย คือ ข้าศึก]	81
3. การเปรียบเทียบอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับเมียหลวงและเมียน้อยในละครโทรทัศน์	83
3.1 อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์แบบคู่เปรียบเทียบ	84
3.2 อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์แบบคู่ตรงข้าม	86
3.3 อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ที่ไม่มีคู่เปรียบเทียบและไม่มีคู่ตรงข้าม	87
บทที่ 4 มุมมองความคิดของคนไทยที่มีต่อเมียหลวงและเมียน้อยผ่านอุปลักษณ์	89
1. มุมมองความคิดของคนไทยที่มีต่อ “เมียหลวง” ผ่านอุปลักษณ์	89
1.1 เมียหลวงเป็นบุคคลที่มีคุณค่าน่ายกย่องเชิดชู	89
1.2 เมียหลวงเป็นบุคคลสำคัญของครอบครัว	90
1.3 เมียหลวงเป็นบุคคลที่มีจิตใจดีมีเมตตาและมีทัศนคติในแง่ดี	92
1.4 เมียหลวงเป็นบุคคลที่หมดความน่าตื่นตันทึ่งทางเพศต่อสามีและไม่มีเสน่ห์	92
2. มุมมองความคิดของคนไทยที่มีต่อ “เมียน้อย” ผ่านอุปลักษณ์	95
2.1 เมียน้อยเป็นบุคคลที่น่ากลัวและเป็นอันตรายต่อครอบครัว	95
2.2 เมียน้อยเป็นผู้หญิงที่ใช้ความสวยงามและเรื่องเพศในการยั่วยวนให้ผู้ชายหลงใหล	96
2.3 เมียน้อยเป็นผู้หญิงไร้ค่า	97

2.4 เมียน้อยเป็นผู้หญิงน่ารังเกียจ	98
บทที่ 5 สรุปลผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	100
สรุปลผลการวิจัย	100
อภิปรายผลการวิจัย	108
ข้อเสนอแนะ	111
รายการอ้างอิง	112
ประวัติผู้เขียน	115

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ตารางแสดงมุมมองความคิดของคนไทยที่มีต่อ “เมียหลวง” ผ่านอุปลักษณ์	94
ตารางที่ 2 ตารางแสดงมุมมองความคิดของคนไทยที่มีต่อ “เมียน้อย” ผ่านอุปลักษณ์.....	99

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญ

ภาษา เป็นวัฒนธรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อชีวิตมนุษย์ ถึงแม้ว่าจะเป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้ แต่ก็มีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร ทำความเข้าใจ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน ทั้งความคิด ความเชื่อ และความรู้สึก ตลอดจนสะท้อนถึงสภาพสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละชาติภาษาที่แตกต่างกันไป ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารของคนในสังคมมีด้วยกันหลากหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และสถานการณ์ของผู้ใช้ภาษา การสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันหรือเพื่ออธิบายสิ่งที่ต้องการสื่อสารอย่างชัดเจน มักมีการใช้รูปภาษาเชิงเปรียบเทียบมาประกอบในการสื่อสารเพื่อให้เกิดจินตภาพ ทำให้ผู้รับสารสามารถเข้าใจได้อย่างชัดเจน ซึ่งการใช้ภาษาเชิงเปรียบเทียบ เรียกว่า อุปลักษณ์

อุปลักษณ์ (Metaphor) เป็นรูปภาษาที่ใช้ในการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง ซึ่งทั้งสองสิ่งมีคุณสมบัติบางประการร่วมกัน การศึกษาอุปลักษณ์ในปัจจุบันสามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ อุปลักษณ์แนวเดิมหรือแนววรรณคดีศึกษา และอุปลักษณ์ตามแนววรรณศาสตร์ปริชาน อุปลักษณ์ตามแนววรรณคดีศึกษา เป็นการศึกษาภาพพจน์ (figure of speech) ที่กวีใช้เป็นเครื่องมือในการประพันธ์ผลงานเพื่อสร้างจินตภาพและอารมณ์สะเทือนใจแก่ผู้อ่าน แต่ในปัจจุบันได้มีการศึกษาอุปลักษณ์ตามแนวความคิดของทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชาน (cognitive linguistics) โดยเริ่มมาจากนักภาษาศาสตร์ปริชาน George Lakoff และ Mark Johnson ได้เสนอแนวคิดว่า การใช้ภาษาเชิงเปรียบเทียบมิได้เพียงต้องการเพื่อให้เกิดความงามทางวาทศิลป์เท่านั้น แต่ยังสะท้อนถึงระบบความคิดของผู้ใช้ภาษาที่สัมพันธ์กับความรู้สึกนึกคิด สังคม และอารมณ์ อย่างเป็นระบบและมีเหตุผล (ซ์ซวตี ศรีลัมพ์, 2548) โดยสามารถเกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวัน กล่าวคือ ในชีวิตประจำวันของผู้ใช้ภาษาในแต่ละสังคมมีการใช้อุปลักษณ์อย่างเป็นธรรมชาติ ซึ่งเกิดจากประสบการณ์ของผู้ใช้ภาษา เรียกว่า อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ (conceptual metaphor) ตัวอย่างเช่น อุปลักษณ์การโต้แย้ง คือ สงคราม [ARGUMENT IS A WAR]

He *attacked every weak point* in my argument.

(เขาโจมตีทุกจุดอ่อนในการโต้แย้งของฉัน)

I *demolished* his argument. (ฉัน**ทำลาย**การโต้แย้งของเขา)

I've never *won* an argument with him. (ฉันไม่เคย**ชนะ**ในการโต้แย้งกับเขาเลย)

If you use that *strategy*, he *wipe you out*. (ถ้าคุณใช้**กลยุทธ์**นั้น เขาจะ**ล้างบาง**คุณ)

He *shot down* all of my arguments. (เขา**ยิง**ทุกการโต้แย้งของฉัน**ทิ้ง**)

(Lakoff and Johnson, 2003: 4)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นลักษณะถ้อยคำที่ผู้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ใช้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยพบคำว่า attacked, demolished, won, strategy, wipe out และ shot down ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับสงคราม นำมาใช้ในการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับการโต้แย้ง แสดงให้เห็นว่าผู้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่มีมโนทัศน์เกี่ยวกับการโต้แย้งเป็นสงคราม

การใช้ภาษาของคนในสังคมไทยมีการใช้อุปุกรณ์ประกอบในการสื่อสารมากมาย ทั้งที่ใช้พูดสื่อสารในชีวิตประจำวันและใช้ในงานประพันธ์ โดยการถ่ายทอดผ่านสื่อประเภทต่างๆ ทั้งนวนิยาย เพลง สุภาษิต ซึ่งการใช้อุปุกรณ์ในสังคมไทยมีพื้นฐานมาจากการใช้ภาษาเพื่อให้เกิดวาทศิลป์ สัมพันธ์กับการสื่อสารเพื่อให้เกิดความงาม จึงไม่แปลกที่อุปุกรณ์จะอยู่ในงานประพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ศิลปะทางภาษา อีกทั้งยังแสดงให้เห็นว่าการใช้อุปุกรณ์ของคนในสังคมยังคงมีอิทธิพลต่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน แม้กระทั่งการดูละครโทรทัศน์ก็สามารถพบอุปุกรณ์จากการสื่อสารของตัวละครได้ กล่าวคือ การใช้อุปุกรณ์ประกอบในการสื่อสารมีอยู่รอบตัวและเกิดขึ้นได้เสมอ ซึ่งหากศึกษาการใช้ภาษาเหล่านี้ก็จะทำให้สามารถมองเห็นถึงมุมมองความคิดของคนในสังคมได้เช่นกัน

ละครโทรทัศน์ เป็นสื่อให้ความบันเทิงชนิดหนึ่งที่น่าเสนอเรื่องราวหลากหลายรูปแบบ มีทั้งแนวตลก ชีวิต มหัศจรรย์ วีรบุรุษ และย้อนยุค ละครที่มีความนิยมอย่างมากในสังคมไทยยังคงเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับปัญหาใกล้ตัวของคนดู ซึ่งมีหลากหลายด้านที่เกิดขึ้นกับการดำเนินชีวิตของคนในสังคม ที่เห็นได้ชัดเจนคือเรื่องปัญหาครอบครัวที่เกี่ยวกับการนอกใจหรือชิงรักหักสวาท โดยยังคงมีการนำเสนอละครประเภทนี้ให้เห็นอยู่หลายๆ สถานีโทรทัศน์ ปมปัญหาหลักดังกล่าวจึงถูกกล่าวถึงความเป็นผู้หญิงในสถานภาพเมียที่มีการแบ่งแยกให้เห็นอย่างชัดเจน เมื่อตัวละครชายสร้างปัญหาด้วยการไม่ซื่อสัตย์ต่อเมียตนเอง จึงนำไปสู่การเรียกขานผู้หญิงที่เป็นเมียอย่างถูกต้องตามกฎหมายว่า

“เมียหลวง” และผู้หญิงที่เข้ามามีความสัมพันธ์กับผู้ชายที่มีเมียอยู่แล้วว่า “เมียน้อย” ซึ่งมีการนำเสนอในมุมมองที่แตกต่างกัน

“เมีย” หมายถึง ภรรยาหรือหญิงที่เป็นคู่ครองของชาย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) ในประเทศไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์อยู่ในระบบ “ผัวเดียวหลายเมีย” สะท้อนให้เห็นถึงโครงสร้างทางสังคมที่ผู้ชายเป็นใหญ่ ทั้งนี้ อาจเนื่องจากผู้ชายเป็นผู้หารายได้หลัก จึงถือครองอำนาจทางเศรษฐกิจของครอบครัว โดยปัจจัยที่ทำให้ผู้ชายสามารถมีเมียได้มาก ได้แก่ โครงสร้างทางสังคม การเมือง ประเพณี ความเชื่อ ค่านิยม การศึกษา และกฎหมาย (ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์, 2528) หลักฐานเชิงกฎหมายเป็นรูปธรรมมีมาตั้งแต่สมัยอยุธยา คือกฎหมายลักษณะผัวเมีย ที่ตราขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 1904 เรียกว่า “พระไอยการลักษณะผัวเมีย” ซึ่งปรากฏอยู่ในกฎหมายตราสามดวง ใช้เรื่อยมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ กฎหมายดังกล่าวได้แบ่งเมียออกเป็น 3 ประเภท คือ เมียกลางเมือง (เมียหลวง) เมียกลางนอก (เมียน้อย) เมียกลางทาศิ (เมียที่เป็นทาสรับใช้) จนกระทั่งในสมัยรัชกาลที่ 4 เริ่มมีอิทธิพลจากมโนทัศน์ของตะวันตกเข้ามา ทำให้ชนชั้นผู้นำมีการกล่าวถึง “ระบบผัวเดียวเมียเดียว” เนื่องจากอุดมการณ์ของจักรวรรดินิยมตะวันตกส่วนหนึ่งถือว่าระบบเครือญาติและครอบครัวเป็นสิ่งแสดงระดับความศิวิไลซ์ของแต่ละสังคม มโนทัศน์ดังกล่าวไม่เป็นที่ยอมรับมากนักและเป็นที่ถกเถียงกันในชนชั้นผู้นำ จนกระทั่งหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ว่าด้วยเรื่องครอบครัว ให้ชายมีภรรยาตามกฎหมายได้คนเดียว โดยประกาศใช้วันที่ 1 ตุลาคม 2478 (ศิลปวัฒนธรรม, 2564)

การมีภรรยาหลายคนเกิดขึ้นมาตั้งแต่สมัยโบราณ ด้วยฝ่ายชายได้รับอนุญาตให้สามารถมีภรรยาได้มากกว่า 1 คน แต่อย่างไรก็ตาม ถึงจะเป็นเรื่องที่ถูกต้องตามกฎหมาย แต่ก็ไม่ได้เป็นเรื่องที่ถูกใจฝ่ายหญิงมากนัก เพราะทุกคนต่างต้องการเป็นที่ยอมรับและเป็นหนึ่งในชายของตน เรื่องราวการทะเลาะวิวาทของผู้หญิงจึงเกิดขึ้นมาตั้งแต่สมัยก่อน หนึ่งในหลักฐานที่แสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนก็คือวรรณคดีไทย สังเกตได้จากเรื่องราวและเนื้อหาที่สะท้อนให้เห็นถึงสภาพทางสังคมและเรื่องราวความรักที่ฝ่ายชายมีเมียมากกว่า 1 คน เช่น ขุนช้างขุนแผน และไกรทอง อีกทั้งยังมีการนำมาแต่งเป็นบทละครนอกเพื่อใช้ประกอบการแสดงอีกด้วย ผู้แต่งได้ใช้อุปุภาพลักษณ์ประกอบการแต่งบทละครมากมาย เช่น ความตอนหนึ่งในบทละครเรื่องขุนช้างขุนแผน ว่า

“...แม้พันมือวันทองไปไม่ช้า
จะเปนเอี่ยวพญาไต่ดั่ง

หม่อมข้าจะขีดหน้าเปนพระงั่ง
เพราะอีลาวเซซังมันซุบเลี้ยง

สมน้ำหน้าหม่อมผัวหัวแดง นางกระเหว่ระดูแล้งจะส่งเสียง
 วาสนาข้าสิ้นแล้วไม่ควรเคียง เท่านั้นเถิดข้าไม่เถียงแล้วตามที่...”

(สมเด็จพระบรมราชาเจ้ามหาศักรดิพลเสพ, 2467)

ความดังกล่าวมาจากบทละครเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอนที่ 1 ตั้งแต่ขุนแผนกลับจากการทัพมาบ้านนางวันทอง โดยขุนแผนได้รับชัยชนะจากการทำศึกและได้นางลาวทองมาเป็นเมีย และเมื่อกลับมาถึงก็พบว่านางวันทองจะถูกยกให้ขุนช้างแล้ว จึงจะไปเอาเรื่องกับขุนช้าง แต่ถูกนางลาวทองห้ามเอาไว้ เมื่อวันทองพบกับลาวทองจึงมีปากเสียงกัน และพูดจาโดยไม่เกรงต่อขุนแผน ซึ่งจากความที่ยกมาข้างต้นจะพบว่ามีการใช้ภาษาเชิงเปรียบเทียบประกอบการประพันธ์ เช่น เปรียบเทียบขุนแผนเป็นพระนั่งและเอี้ยวพญา และเปรียบเทียบนางลาวทองเป็นนกกาเหว่าฤดูแล้ง การใช้ภาษาดังกล่าวก็เกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับบริบททางสังคม ความคิด และความเชื่อของคนในยุคสมัยนั้น

อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะกาลเวลาจะเปลี่ยนแปลงไปเช่นไร สังคมในปัจจุบันก็ยังพบปัญหาการนอกใจเมียของผู้ชายให้เห็นอยู่เสมอ ส่งผลให้มีคดีฟ้องร้องกันตามกฎหมาย บ้างฝ่ายชายก็แอบมีเมียที่ไม่เปิดเผยให้ใครรู้ แต่ถึงแม้จะมีหรือไม่มีกฎหมายรองรับการมีเมียหลายคน ผู้หญิงที่เป็นเมียไม่ว่าจะอยู่ในสถานภาพใดก็ตาม ก็ยังมีการกระทบกระทั่งอิจฉาริษยากันอยู่เสมอ ด้วยเหตุปัจจัยที่ต้องการเป็นที่ยอมรับและได้รับความรักจากฝ่ายชายที่มากกว่า ผู้วิจัยจึงสังเกตเห็นว่า ละครโทรทัศน์ที่นำเสนอเกี่ยวกับปัญหาครอบครัวในลักษณะดังกล่าว มีการใช้ภาษาเชิงเปรียบเทียบผู้หญิงที่อยู่ในสถานภาพเมียอยู่มากมาย เมื่อผู้หญิงที่เป็นเมียเหมือนกันแต่อยู่ในสถานภาพที่แตกต่างกัน การใช้ภาษาที่นำมาเปรียบเทียบจึงมีลักษณะที่ต่างกัน ตัวอย่างเช่น

“...เพื่อนฉันเป็นเพชร ส่วนเธอมันก็แค่กระเบื้อง...”

(เด่นจันทร์ : ดอกส้มสีทอง)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นประโยคสนทนาของเพื่อนเมียหลวงที่เข้ามาต่อว่าเมียน้อย พบถ้อยคำอุปลักษณ์ ได้แก่ เพชร และ กระเบื้อง นำมาใช้เปรียบเทียบเมียหลวงและเมียน้อย เมียหลวงถูกเปรียบให้เป็นเพชร ส่วนเมียน้อยถูกเปรียบเป็นกระเบื้อง โดยทั้งสองสิ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ แต่ถูกจำแนกออกจากกันด้วยลักษณะเด่นทางด้านคุณค่า กล่าวคือ เมียหลวงถูกเปรียบให้เป็นวัตถุมีค่า ส่วนเมียน้อยถูกเปรียบให้เป็นวัตถุไร้ค่า สะท้อนให้เห็นว่าเมียหลวงเป็นบุคคลที่มีค่า ควรค่าแก่การรักษาไว้ให้ดี และเป็นที่ยกย่องของบุคคลทั่วไป ส่วนเมียน้อยเป็นบุคคลไร้ค่า ไม่ควรเก็บรักษา ไม่มีประโยชน์ และควรทิ้งไปในที่สุด ทั้งนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจว่าหากศึกษาเพิ่มเติมจะทำให้พบ

อุปลักษณะเมียหลวงและเมียน้อยในลักษณะอื่นๆ อีกหรือไม่ และอุปลักษณะที่พบจะสะท้อนมุมมองความคิดของคนในสังคมไทยที่มีต่อเมียหลวงและเมียน้อยอย่างไร

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับเมียหลวงและเมียน้อยในบทละครโทรทัศน์

2.2 เพื่อศึกษามุมมองความคิดของคนไทยที่มีต่อเมียหลวงและเมียน้อยผ่านอุปลักษณะ

3. สมมติฐานของการศึกษา

3.1 อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ที่เกี่ยวกับเมียหลวง ได้แก่ [เมียหลวง คือ อาหารไม่พึงรับประทาน] [เมียหลวง คือ นางฟ้า] [เมียหลวง คือ วัตถุมีมูลค่า] [เมียหลวง คือ ดอกไม้ที่มีคุณค่า] และอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ที่เกี่ยวกับเมียน้อย ได้แก่ [เมียน้อย คือ โรคร้าย] [เมียน้อย คือ สิ่งสกปรก] [เมียน้อย คือ สัตว์ร้าย] [เมียน้อย คือ วัตถุไม่มีมูลค่า] [เมียน้อย คือ สิ่งอัปมงคล] [เมียน้อย คือ ดอกไม้สีฉูดฉาดและไร้ค่า] [เมียน้อย คือ ไฟ]

3.2 มุมมองความคิดของคนไทยที่มีต่อเมียหลวงและเมียน้อย ได้แก่ เมียหลวงเป็นผู้หญิงที่มีจิตใจดี เมียหลวงเป็นผู้หญิงที่มีคุณค่าควรค่าแก่การยกย่องเชิดชู เมียน้อยเป็นผู้หญิงน่ากลัวและเป็นอันตรายต่อครอบครัว เมียน้อยเป็นผู้หญิงนาร้างเกียจ

4. ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับเมียหลวงและเมียน้อยในละครโทรทัศน์ไทยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาเฉพาะละครโทรทัศน์ที่มีโครงเรื่องหรือเนื้อหาหลักที่เกี่ยวกับเมียหลวงเมียน้อยเท่านั้น โดยจะเก็บข้อมูลบทละครโทรทัศน์ที่ออกอากาศในช่วงปี พ.ศ. 2551 – 2560 จากเว็บไซต์ www.thairath.co.th รวมทั้งสิ้น 5 เรื่อง

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

เมียหลวง หมายถึง ผู้หญิงที่แต่งงานกับผู้ชายอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

เมียน้อย หมายถึง ผู้หญิงที่เข้ามามีความสัมพันธ์ฉันชู้สาว หรือถูกเข้าใจว่ามีความสัมพันธ์กับผู้ชายที่มีครอบครัวแล้ว

6. ขั้นตอนของการศึกษา

6.1 ศึกษาค้นคว้าทฤษฎี หนังสือ เอกสาร บทความ และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอุปลักษณณ์ ทั้งอุปลักษณณ์ตามแนววรรณคดีและอุปลักษณณ์ของเลคอฟและจอห์นสัน รวมทั้งรูปแบบที่ใช้ในการวิเคราะห์

6.2 กำหนดกลุ่มข้อมูลที่จะศึกษา

6.2.1 ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจสถานีโทรทัศน์ที่มีการออกอากาศละครต่างๆ และพบว่า สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 เป็นสถานีที่มีการนำเสนอละครที่เกี่ยวข้องกับปัญหาครอบครัว ปัญหาการใช้ชีวิตคู่ และปัญหาการมีบุคคลที่สามเข้ามาสร้างความเดือดร้อนในครอบครัวเป็นจำนวนมากและได้รับความนิยมสูง ทั้งยังเป็นช่องสถานีโทรทัศน์ที่มีจุดเด่นในด้านการผลิตละคร (สำนักงาน กสทช., 2562)

6.2.2 ผู้วิจัยคัดเลือกละครโทรทัศน์ที่มีโครงเรื่องหรือเนื้อหาหลักเกี่ยวกับเมียหลวงเมียน้อยที่ออกอากาศในช่วงปี พ.ศ. 2551 – 2560 และต้องมีบทละครโทรทัศน์ที่เผยแพร่ออนไลน์ในเว็บไซต์ www.thairath.co.th เพื่อสะดวกในการสืบค้นและเก็บข้อมูล

6.2.3 ผู้วิจัยคัดเลือกละครที่มีค่าเฉลี่ยเรตติ้ง (Rating) ตั้งแต่ 5.0 ขึ้นไปเท่านั้น และพบว่า มีละครที่ตรงตามเกณฑ์ที่กำหนดดังกล่าวทั้งหมด 5 เรื่อง ได้แก่ ดอกส้มสีทอง ออกอากาศปี พ.ศ. 2554 ค่าเฉลี่ยเรตติ้ง 9.66, แรงเงา ออกอากาศปี พ.ศ. 2555 ค่าเฉลี่ยเรตติ้ง 9.93, สามมิติตรา ออกอากาศปี พ.ศ. 2557 ค่าเฉลี่ยเรตติ้ง 10.19, ปดิวรีดา ออกอากาศปี พ.ศ. 2559 ค่าเฉลี่ยเรตติ้ง 6.54, เพลิงบุญ ออกอากาศปี พ.ศ. 2560 ค่าเฉลี่ยเรตติ้ง 5.34 ซึ่งพบว่ามีจำนวน 10 เรื่อง

6.3 การเก็บข้อมูล ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยคัดเลือกละครตามที่กำหนดกลุ่มข้อมูลที่จะศึกษาไว้ จากนั้นนำละครที่คัดเลือกมาหาบทละครโทรทัศน์จากเว็บไซต์ www.thairath.co.th และเก็บถ้อยคำอุปลักษณณ์จากบทละครเพื่อนำมาวิเคราะห์ต่อไป

6.4 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ โดยผู้วิจัยแบ่งลักษณะการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

6.4.1 วิเคราะห์หาถ้อยคำอุปลักษณณ์เมียหลวงและเมียน้อยที่ปรากฏในบทละครโทรทัศน์ ทั้งคำนามและคำกริยาแสดงอาการ โดยคัดเลือกจากถ้อยคำอุปลักษณณ์ที่ปรากฏในแวดวงความหมายนั้นไม่ต่ำกว่ากว่า 10 คำ ซึ่งจะนับถ้อยคำที่ปรากฏซ้ำด้วย ทั้งนี้ การเก็บถ้อยคำอุปลักษณณ์ที่ปรากฏ ผู้วิจัยจะหมายรวมถึงถ้อยคำที่ใช้เปรียบเทียบในรูปแบบของนามนัย (Metonymy) ด้วย เนื่องจากการถ่ายโยงความหมายของนามนัยเป็นการถ่ายโยงในแวดวงความหมายเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน ซึ่งตามแนวคิดของเลคอฟและจอห์นสันกล่าวถึงการเปรียบเทียบแบบนามนัยว่าสามารถสะท้อนระบบโน้ตทัศน์ของคนในสังคมได้เช่นเดียวกัน

6.4.2 นำข้อมูลที่ได้มาจัดกลุ่มประเภทเพื่ออธิบายความหมายของอุปลักษณะ โดยใช้ ทฤษฎีอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ในการวิเคราะห์ข้อมูล จากนั้นนำอุปลักษณะทั้งของเมียหลวงและเมียน้อย มาเปรียบเทียบเพื่อหาลักษณะร่วมกันหรือต่างกันของอุปลักษณะที่พบ

6.4.3 นำอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ที่พบมาวิเคราะห์หามุมมองความคิดของคนไทยที่มีต่อ เมียหลวงและเมียน้อยผ่านอุปลักษณะ โดยวิเคราะห์หาลักษณะร่วมของกลุ่มข้อมูลที่ได้ เพื่อนำมา จัดแบ่งและอธิบายถึงมุมมองความคิดของคนไทยที่มีต่อเมียหลวงและเมียน้อยผ่านอุปลักษณะใน บทละครโทรทัศน์

6.5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

7. ข้อตกลงเบื้องต้น

7.1 การวิเคราะห์ถ้อยคำอุปลักษณะที่พบ ผู้วิจัยได้นำตัวอย่างบทสนทนาจากบทละคร โทรทัศน์มาประกอบการนำเสนอข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการสื่อสารอย่างชัดเจน โดยถ้อยคำที่ ชัดเส้นใต้และทำตัวหนาคือถ้อยคำอุปลักษณะ ส่วนข้อความในวงเล็บในส่วนแรกคือชื่อของตัวละครที่ พุดบทสนทนา และในส่วนถัดมาคือชื่อเรื่องของละครโทรทัศน์ที่ได้นำมายกตัวอย่าง ดังตัวอย่าง ต่อไปนี้

“อิม...ปติวีรดา...ภรรยาผู้ซื่อสัตย์ ผู้ชายคนไหนได้เมียอย่างนี้ ถือว่าได้ขึ้นสวรรค์
ตั้งแต่นี้ยังไม่ตาย”

(อรุณฤกษ์ : ปติวีรดา)

7.2 ถ้อยคำอุปลักษณะที่ปรากฏเครื่องหมายดอกจันข้างหน้าในตารางการถ่ายโยงความหมาย ผู้วิจัยหมายถึงถ้อยคำอุปลักษณะที่พบในตัวอย่างและเป็นข้อมูลย่อยที่อยู่ภายใต้ถ้อยคำด้านบน

8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

8.1 ทำให้ทราบถึงการใช้อุปลักษณะเมียหลวงและเมียน้อย รวมทั้งความเหมือนและความต่าง ของการใช้อุปลักษณะเมียหลวงและเมียน้อยในบทละครโทรทัศน์

8.2 ทำให้ทราบถึงมุมมองความคิดของคนไทยที่มีต่อเมียหลวงและเมียน้อยผ่าน อุปลักษณะ

8.3 เป็นแนวทางในการศึกษาอุปลักษณะผู้หญิงและอุปลักษณะแบบคู่เปรียบอื่นๆ ต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับเมียหลวงและเมียน้อยในละครโทรทัศน์ไทย ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการศึกษาอุปลักษณะตามแนวอรรถศาสตร์ปริชาน รวมถึงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย ได้แก่

1. แนวคิดอุปลักษณะตามแนวอรรถศาสตร์ปริชาน
 2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอุปลักษณะ
 3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ “เมีย”
- โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แนวคิดอุปลักษณะตามแนวอรรถศาสตร์ปริชาน

อรรถศาสตร์ปริชาน (Cognitive Semantics) เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับโครงสร้างทางความคิดขั้นพื้นฐานที่มนุษย์ได้พบเจอจากส่วนหนึ่งของประสบการณ์ โครงสร้างหรือขอบเขตดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นถึงการจัดประเภททางความคิดที่เกิดจากการดำรงอยู่ในชีวิตประจำวันของมนุษย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (Finch, 2005: 146) ดังนั้น การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์กับโครงสร้างมโนทัศน์ จึงมองความหมายทางภาษาเป็นเสมือนภาพที่สามารถสะท้อนระบบความนึกคิดหรือระบบปริชาน เพื่อเข้าใจแบบจำลองทางความคิดของผู้ใช้ภาษา

ความหมายเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญของภาษา นอกเหนือไปจากเสียง คำ ประโยค และข้อความ การศึกษาความหมายจึงเป็นส่วนสำคัญยิ่ง เนื่องจากภาษาไม่ได้มีโครงสร้างด้านเสียง คำ หรือประโยคเพียงเท่านั้น แต่ทุกๆ องค์ประกอบต่างมีความหมายเป็นส่วนประกอบสำคัญ ซึ่งการสื่อสารในชีวิตประจำวันที่มีการพูดคุยตอบโต้ข้อความกันต่างๆ ได้ ก็เนื่องมาจากผู้พูดสามารถเข้าใจความหมายที่ได้ยินและโต้ตอบข้อความกลับไปได้ ในทางตรงกันข้าม หากความหมายที่ใช้สื่อสารมีเพียงผู้พูดใช้เพียงลำพังก็ไม่สามารถสร้างความเข้าใจระหว่างกันได้ ในบางครั้งการสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ จึงจำเป็นต้องใช้ความหมายเปรียบหรือความหมายเปรียบเทียบ (Metaphorical Figurative meaning) ประกอบการสื่อสารเพื่อให้เกิดความหมายใหม่และสร้างความเข้าใจในการสื่อสารร่วมกัน (ชัชวดี ศรีลัมภ์, 2563 : 4,90)

อุปลักษณ์ (Metaphor) เป็นแนวคิดหนึ่งที่สำคัญในการศึกษาอรรถศาสตร์ปริชาน ซึ่งมุ่งเน้นอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับความคิดเชิงเปรียบเทียบของมนุษย์ โดยนักภาษาศาสตร์ปริชานอย่าง จอร์จ เลคอฟ และ มาร์ก จอห์นสัน ได้นำเสนอการศึกษาอุปลักษณ์ตามแนวภาษาศาสตร์ปริชาน (Cognitive Linguistics Theory) ไว้ในหนังสือ “Metaphor We Live By” (Lakoff & Johnson, 1980) โดยมีแนวคิดสำคัญว่า อุปลักษณ์มิได้เป็นเพียงเรื่องของการใช้ภาษาให้สละสลวยหรือเพื่อให้เกิดวาทศิลป์ในงานประพันธ์เท่านั้น หากแต่ยังมีการใช้อยู่อย่างเป็นธรรมชาติในชีวิตประจำวันของมนุษย์ เลคอฟและจอห์นสันเสนอว่า การใช้อุปลักษณ์ในลักษณะนี้จะสามารถสะท้อนถึงระบบมโนทัศน์หรือวิถีคิดของผู้ใช้ภาษาได้

การศึกษาอุปลักษณ์ตามแนวคิดทฤษฎีอรรถศาสตร์ปริชานจะมีความแตกต่างจากการศึกษาอุปลักษณ์ตามแนวเดิม เนื่องจากการศึกษาในแนวเดิมจะให้ความสำคัญว่าอุปลักษณ์เป็นความเปรียบเทียบที่มีการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง โดยมีความสัมพันธ์กันบางประการ ซึ่งส่วนใหญ่มักปรากฏอยู่ในรูปแบบของงานประพันธ์ เช่น กาพย์ กลอน นวนิยาย เพลง เป็นต้น การศึกษาอุปลักษณ์ตามแนวเดิมจึงเป็นการมุ่งศึกษาลักษณะการใช้ภาษาเพื่อให้เกิดภาพพจน์ของผู้ประพันธ์ และภายหลังได้มีนักภาษาศาสตร์เสนอแนวคิดว่า อุปลักษณ์มิได้เป็นเพียงเรื่องของการศึกษาการใช้ภาษาเพื่อให้เกิดความงามทางวาทศิลป์เท่านั้น หากแต่ยังมีการศึกษาไปถึงระบบมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาได้อีกด้วย ตามที่เลคอฟและจอห์นสันได้กล่าวไว้ว่า

“อุปลักษณ์เป็นสิ่งที่คนส่วนใหญ่ใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างจินตภาพในงานประพันธ์ และสร้างสำนวนโวหารให้สละสลวย ทำให้โดดเด่นกว่าการใช้ภาษาแบบธรรมดา ยิ่งไปกว่านั้น อุปลักษณ์เป็นมุมมองในแบบฉบับที่เป็นลักษณะเฉพาะของภาษาโดดเด่น ให้ความสำคัญมากกว่าการกระทำ ด้วยเหตุผลนี้ คนส่วนมากคิดว่าสามารถทำให้สมบูรณ์ได้โดยไม่ต้องใช้อุปลักษณ์ เราพบว่า ในทางตรงกันข้าม อุปลักษณ์แพร่หลายอยู่ในชีวิตประจำวัน ไม่ใช่เพียงแค่ภาษา แต่ผ่านการกระทำไปด้วย ระบบมโนทัศน์โดยปกติของพวกเรา เป็นรูปแบบการใช้ทั้งความคิดและการกระทำ เพราะมันคือพื้นฐานทางธรรมชาติของอุปลักษณ์” (Lakoff & Johnson, 2003 : 1)

เลคอฟและจอห์นสัน (Lakoff & Johnson, 2003 : 4-5) อธิบายว่า อุปลักษณ์ที่มนุษย์ใช้สื่อสารกันในชีวิตประจำวันนั้น สามารถทำให้เข้าใจและเรียนรู้สิ่งที่เป็นนามธรรมหรือสิ่งที่ไกลตัวผู้ใช้ภาษาผ่านสิ่งที่เป็นรูปธรรมได้ เพื่อทำความเข้าใจในสิ่งที่ผู้ใช้ภาษาไม่เคยมีประสบการณ์ร่วมมาก่อนให้

ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ โคเวกเซส (Kovecses, 2010 อ้างใน นันทนา วงษ์ไทย, 2562 : 111-112) ก็ได้อธิบายในแนวทางเดียวกันว่า อุปลักษณ์เป็นการทำความเข้าใจวงมโนทัศน์หนึ่งจากวงมโนทัศน์หนึ่ง เนื่องจากวงมโนทัศน์ที่ต้องทำความเข้าใจมีลักษณะเป็นนามธรรม จึงจำเป็นต้องใช้วงมโนทัศน์ที่เป็นรูปธรรมหรือชัดเจนกว่ามาอธิบาย โดยทางแนวคิดทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชาน เรียกว่า **อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ (Conceptual Metaphor)** ซึ่งหมายถึงความคิดที่อยู่ในลักษณะความเปรียบของผู้ใช้ภาษา โดยการศึกษาอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์จะสังเกตจากถ้อยคำหรือรูปภาษาที่มีการใช้เปรียบเทียบของสองสิ่งระหว่างกัน เรียกว่า **ถ้อยคำอุปลักษณ์ (metaphorical expression)** โดยจะแสดงผ่านการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันของผู้ใช้ภาษา ซึ่งหากต้องการเข้าใจมโนทัศน์ที่ผู้ใช้ภาษา มีต่อสิ่งต่างๆ ในโลกนี้ ก็สามารถศึกษาได้จากการใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ผู้ใช้ภาษาใช้ในการสื่อสารต่างๆ ไปได้ (รัชนิญญา กลิ่นน้ำหอม, 2556) ตัวอย่างเช่น อุปลักษณ์ TIME IS MONEY (เวลา คือ เงินทอง)

You're *wasting* my time. (คุณทำให้ฉัน*เสีย*เวลา)

How do you *spend* your time these day? (คุณ*ใช้*เวลากับวันเหล่านี้อย่างไร)

I've *invested* a lot of time in her. (ฉันได้*ลงทุน*เวลาอย่างมากกับเธอ)

You need to *budget* your time. (คุณจำเป็นต้อง*ประมาณการ*เวลาของคุณไว้)

Is that *worth your while*? (มัน*คุ้มค่า*กับคุณแล้วหรือ)

(Lakoff & Johnson, 2003 : 7-8)

จากตัวอย่างถ้อยคำอุปลักษณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นถึงอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ TIME IS MONEY (เวลา คือ เงินทอง) โดยปรากฏคำว่า *wasting* (สูญเสีย), *spend* (ใช้จ่าย), *invested* (ลงทุน), *budget* (งบประมาณ), *worth* (คุ้มค่า) ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับเงินทอง โดยเงินทองเป็นทรัพย์สินที่มีค่าสามารถนำไปใช้จ่ายเพื่อแลกกับสิ่งของต่างๆ ทั้งการบริการและการลงทุนได้ อีกทั้งยังสามารถได้กำไรและขาดทุนไม่คุ้มค่าด้วย โดยสัมพันธ์กับสังคมทุนนิยมในปัจจุบัน นำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบเพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างเวลากับเงินทอง สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเวลาเป็นสิ่งมีค่า ควรค่าแก่การรักษา สามารถสูญเสียหรือแบ่งปันให้กันได้

การศึกษาอุปลักษณ์ตามแนวคิดทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชานของเลคอฟและจอห์นสันได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในการใช้วิเคราะห์ระบบโน้ตศัพท์ภาษาต่างๆ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวได้นำเสนอไว้ในหนังสือ Metaphor We live By โดยส่วนใหญ่เป็นการนำเสนอให้เห็นถึงการใช้อุปลักษณ์ในชีวิตประจำวัน กล่าวคือ เป็นการใช้อุปลักษณ์ในการสื่อสารแบบไม่รู้ตัวหรือไม่ได้ตั้งใจ และใช้อย่างเป็นธรรมชาติโดยไม่ได้สังเกตว่าเป็นถ้อยคำอุปลักษณ์ ดังนั้นแล้วจึงมีการตั้งข้อสังเกตว่า ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่เกิดจากการเลือกใช้ภาษามาประพันธ์หรือสร้างสรรค์ผลงานของกวีจะสามารถสะท้อนระบบโน้ตศัพท์หรือระบบการรับรู้ภาษาได้เช่นเดียวกันหรือไม่

กิบส์ (Gibbs, 1994 อ้างใน ศรณชนก ศรแก้ว, 2560) ได้เสนอว่า อุปลักษณ์ที่เกิดจากผลงานของกวีหรือนักเขียน ไม่ใช่การสร้างระบบวิธีคิดหรือโน้ตศัพท์ขึ้นมาใหม่ แต่เป็นการนำเสนอมโน้ตศัพท์เดิมที่มีอยู่แล้วในแนวทางใหม่ เพราะฉะนั้นผลงานของกวีหรือนักเขียนที่มีการใช้อุปลักษณ์เป็นส่วนในการประพันธ์ผลงาน เพื่อให้เกิดวาทีศิลป์หรือสุนทรียะทางภาษา ก็สามารถสะท้อนระบบโน้ตศัพท์เดิมของผู้ใช้ภาษาได้ด้วยเช่นกัน กล่าวคือ ผลงานการประพันธ์ชนิดต่างๆ ทั้งกาพย์ กลอน บทเพลง นวนิยาย หรือแม้กระทั่งบทละครโทรทัศน์ ก็ยังสามารถสะท้อนระบบโน้ตศัพท์หรือวิธีคิดของผู้ใช้ภาษาได้ เนื่องจากกวีก็เป็นส่วนหนึ่งของสังคมของผู้ใช้ภาษานั้นๆ ด้วยเช่นกัน

การศึกษาอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับเมฆหลวงและเมฆน้อยในละครโทรทัศน์ไทยนี้ เป็นการศึกษาจากข้อมูลที่เป็นบทสนทนาของตัวละครในบทละครโทรทัศน์ ซึ่งเกิดจากการใช้ภาษาของผู้แต่งบทละครผ่านการสร้างสรรค์โดยใช้อุปลักษณ์เป็นส่วนประกอบในการประพันธ์ โดยเฉพาะละครที่มีการกล่าวถึงเมฆหลวงและเมฆน้อย ตัวละครจะมีการสนทนาเชิงเปรียบเทียบลักษณะเด่นของตนเองหรือฝ่ายที่สนับสนุน และกตฝ่ายตรงข้ามลงด้วยลักษณะด้อย ผู้วิจัยเล็งเห็นว่า หากนำแนวคิดต่างๆ ที่กล่าวไว้โดยมีแนวคิดการศึกษาอุปลักษณ์ตามแนววรรณศาสตร์ปริชานของเลคอฟและจอห์นสันเป็นสำคัญ มาใช้ในการวิเคราะห์การใช้ภาษาเหล่านี้ จะสามารถสะท้อนให้เห็นถึงระบบโน้ตศัพท์ของคนไทยที่มีต่อเมฆหลวงและเมฆน้อยได้

2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ที่ผ่านมา นั้น ได้มีการศึกษากันอย่างแพร่หลาย ซึ่งล้วนแต่สะท้อนถึงระบบโน้ตศัพท์ของผู้ใช้ภาษาในการใช้ภาษาเชิงเปรียบเทียบในลักษณะต่างๆ โดยในการศึกษาคั้งนี้ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอุปลักษณ์ผู้หญิงและอุปลักษณ์อื่นๆที่เกี่ยวข้อง โดยจำแนกเป็นงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับอุปลักษณ์ในวรรณคดี เพลง นวนิยาย และในแหล่งข้อมูลอื่นๆ โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับอุปลักษณะในวรรณคดี

น้ำเพชร จินเลิศ และ สุภาพร พลายเล็ก (2553) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงในวรรณกรรมนิราศ” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปภาษาที่นำมาใช้เปรียบเทียบกับผู้หญิงในวรรณคดีนิราศ เปรียบเทียบรูปภาษาที่ใช้เปรียบเทียบกับผู้หญิงของวรรณกรรมนิราศต่างสมัย และศึกษามโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาที่มีต่อผู้หญิงจากอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ที่ปรากฏในวรรณกรรมนิราศ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากวรรณกรรมนิราศ 3 สมัย คือ วรรณกรรมนิราศในสมัยอยุธยา จำนวน 10 เรื่อง วรรณกรรมนิราศในสมัยรัตนโกสินทร์ ตั้งแต่รัชกาลที่ 1- รัชกาลที่ 6 จำนวน 25 เรื่อง และวรรณกรรมนิราศในสมัยรัตนโกสินทร์ ตั้งแต่รัชกาลที่ 7 – ปัจจุบัน จำนวน 25 เรื่อง ผลการศึกษาพบว่าผู้ใช้ภาษาใช้อุปลักษณะ 3 ประเภทเพื่อกล่าวเปรียบเทียบกับผู้หญิง คือ อุปลักษณะสิ่งมีชีวิต อุปลักษณะสิ่งไม่มีชีวิต และอุปลักษณะสิ่งเหนือธรรมชาติ โดยมีการใช้อุปลักษณะสิ่งมีชีวิตเพิ่มขึ้นตามลำดับยุคสมัย อุปลักษณะสิ่งไม่มีชีวิตมีจำนวนที่ลดน้อยลงตามลำดับยุคสมัย ส่วนอุปลักษณะสิ่งเหนือธรรมชาติพบว่ามีจำนวนไม่มากนักและมีจำนวนเพิ่มขึ้นหรือลดน้อยลงในแต่ละสมัยไม่ต่างกัน ส่วนการศึกษามโนทัศน์พบว่าในสมัยอยุธยา ผู้ใช้ภาษามีระบบความคิดที่มองเห็นว่าผู้หญิงเป็นเพียงสิ่งไม่มีชีวิตที่มีประโยชน์ในการใช้งานเท่านั้น ส่วนในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1 – รัชกาลที่ 6 สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาส่วนหนึ่งที่มีความคิดสอดคล้องกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมที่มีลักษณะใกล้เคียงกับสมัยอยุธยา คือ ผู้ชายมีอำนาจและบทบาทเหนือกว่าผู้หญิง แต่ในขณะเดียวกันสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในสมัยนี้ทำให้ผู้หญิงมีบทบาทในสังคมเพิ่มขึ้นกว่าในสมัยอยุธยา ทำให้ผู้ใช้ภาษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับผู้หญิงในฐานะเป็นสิ่งมีชีวิตมากขึ้น และสุดท้ายอุปลักษณะเกี่ยวกับผู้หญิงในวรรณกรรมนิราศในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 7 – ปัจจุบัน แสดงให้เห็นว่าในสมัยนี้ผู้ชายให้ความสำคัญกับผู้หญิงในฐานะเป็นสิ่งมีชีวิตมากยิ่งขึ้น และมีความคิดว่าผู้หญิงเป็นสิ่งไม่มีชีวิตลดน้อยลง

พาริส โยธาสุมทร (2558) ศึกษาเรื่อง “อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ในสุภาชิตสอนหญิงค่างลอน” โดยใช้ทฤษฎีอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ ผลการศึกษาพบว่าผู้หญิงถูกเปรียบผ่านอุปลักษณะให้เป็นสิ่งต่างๆ ได้แก่ สัตว์ พืช ธรรมชาติ ทรัพย์สิน และสิ่งของ การวิเคราะห์มโนทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงที่แสดงให้เห็นผ่านการใช้ภาษาอุปลักษณะตามทฤษฎีอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์แสดงให้เห็นว่า ผู้แต่งวรรณคดีเรื่องนี้มีความคิดว่าผู้หญิงมีสถานะด้อยกว่าผู้ชาย มีบทบาทน้อยกว่าผู้ชาย จะต้องอาศัยและพึ่งพิงผู้ชายอยู่เสมอ โดยผู้หญิงจะมีคุณค่าได้โดยผ่านการครอบครองจากผู้ชายเท่านั้น และหากผู้หญิงไม่ประพฤติตัวให้อยู่ในกรอบที่ผู้ชายวางไว้ก็จะหมดคุณค่าไปทันทีมโนทัศน์ดังกล่าวนี้สอดคล้องกับอุดมการณ์ปิตาธิปไตยของสังคมไทยที่ถ่ายทอดออกมาผ่านวรรณคดีคำสอนสตรีเรื่อง

ต่างๆ แสดงให้เห็นว่าปฏิบัติการทางวาทกรรมในสังคมสามารถส่งผลต่อความคิดของผู้แต่งที่เป็นปัจเจกได้ และยังทำให้เห็นว่าภาษากับความคิดนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออก

2.2 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับอุปสรรคในเพลง

มิรินต้า บุรรุ่งโรจน์ (2548) ศึกษาเรื่อง “อุปสรรคเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงในบทเพลงลูกทุ่งไทย” โดยวิเคราะห์ข้อมูลเพลงลูกทุ่งไทยจำนวน 3,994 เพลง และใช้ทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชานในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า อุปสรรคเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงในบทเพลงลูกทุ่งไทยมีจำนวน 528 อุปสรรค ซึ่งสามารถจัดประเภทตามความหมายของอุปสรรคเป็น 4 ประเภท ได้แก่ อุปสรรคสิ่งมีชีวิต อุปสรรคสิ่งไม่มีชีวิต อุปสรรคธรรมชาติ และอุปสรรคการเดินทาง และผลการศึกษา มโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาพบว่ามองผู้หญิงเป็น ผู้หญิงเป็นสิ่งมีชีวิต ผู้หญิงเป็นสิ่งไม่มีชีวิต ผู้หญิงเป็นธรรมชาติ และผู้หญิงเป็นการเดินทาง

หทัยวรรณ มณีวงศ์ (2555) ศึกษาเรื่อง “อุปสรรคที่เกี่ยวกับผู้ชายและผู้หญิงในเพลงลูกทุ่งอีสาน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์รูปคำอุปสรรคเกี่ยวกับผู้ชายและผู้หญิงในเพลงลูกทุ่งอีสาน และหาความเชื่อมโยงระหว่างรูปคำที่ใช้เป็นอุปสรรคกับวิถีชีวิตของชาวอีสานเพื่อให้เห็นมโนทัศน์ของคนอีสานผ่านรูปคำอุปสรรค โดยใช้ทฤษฎีทางภาษาศาสตร์ปริชาน (Cognitive linguistic) เรื่องอุปสรรคเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาข้อมูลการวิจัยคือเพลงลูกทุ่งอีสานที่ขับร้องโดยนักร้องผู้ชายและผู้หญิงที่มีภูมิลำเนาเป็นชาวอีสาน จำนวน 1,406 เพลง ผลการวิจัยพบว่ารูปคำอุปสรรคที่เกี่ยวกับผู้ชายมีจำนวน 146 รูปคำและรูปคำอุปสรรคที่เกี่ยวกับผู้หญิงมีจำนวน 169 รูปคำ กล่าวคือ มีการใช้รูปคำอุปสรรคเปรียบเทียบกับผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย โดยรูปคำอุปสรรคเกี่ยวกับผู้ชายแบ่งออกเป็น 7 ประเภท ได้แก่ มนุษย์ สัตว์ สิ่งของ ธรรมชาติ พืช การเดินทาง และอาหาร ตามลำดับ ส่วนรูปคำอุปสรรคเกี่ยวกับผู้หญิงแบ่งออกเป็น 8 ประเภท ได้แก่ มนุษย์ พืช สิ่งของ สัตว์ ธรรมชาติ อาหารการเดินทางและนามธรรม รูปคำอุปสรรคที่นำมาใช้เปรียบเทียบกับผู้ชายและผู้หญิงในเพลงลูกทุ่ง เป็นรูปคำที่มีความเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของคนอีสานและอาชีพเกษตรกรรม ตลอดจนบทบาทและหน้าที่ของผู้ชายและผู้หญิงอีสาน นอกจากนี้ยังแสดงถึงมโนทัศน์ของคนอีสานที่มีต่อสิ่งแวดล้อมและการมองโลกด้วย

ศรณชนก ศรแก้ว (2560) ศึกษาเรื่อง “อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทย” โดยเก็บข้อมูลจากเพลงไทยลูกทุ่งและเพลงไทยสากลที่มีการเผยแพร่ทางช่องเพลงที่เป็น Official ของค่ายเพลงต่างๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 – 2558 ซึ่งอยู่บนเว็บไซต์ www.youtube.com จำนวน 5 ช่องเพลง ได้แก่ Rsiam Music, GMM GRAMMY GOLD OFFICIAL, Rsfriends, GMM GRAMMY OFFICIAL และ Yes! Music Label จำนวน 240 เพลง แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า อุปลักษณะ “บุคคลที่สาม” ที่สะท้อนมโนทัศน์หรือระบบความคิดของคนในสังคมไทยจัดเป็นประเภทต่างๆ ได้ 13 ประเภท ได้แก่ 1. [บุคคลที่สาม คือ อวัยวะ/ส่วนของร่างกายมนุษย์ที่เกินมา] 2. [บุคคลที่สาม คือ ผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย] 3. [บุคคลที่สาม คือ ผู้ป่วย] 4. [บุคคลที่สาม คือ นักกีฬา] 5. [บุคคลที่สาม คือ นักแสดง] 6. [บุคคลที่สาม คือ ผู้ที่มีคุณสมบัติด้อย] 7. [บุคคลที่สาม คือ สัตว์] 8. [บุคคลที่สาม คือ สิ่งของ] 9. [บุคคลที่สาม คือ ธรรมชาติ] 10. [บุคคลที่สาม คือ ญาติพี่น้อง] 11. [บุคคลที่สาม คือ อาหาร] 12. [บุคคลที่สาม คือ ยานพาหนะ] และ 13. [บุคคลที่สาม คือ สถานที่] อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เหล่านี้สะท้อนให้เห็นมุมมองความคิดของคนไทยว่าส่วนใหญ่มีมุมมองผู้ที่อยู่ในสถานภาพบุคคลที่สามในแง่ลบ การศึกษาเปรียบเทียบมโนทัศน์ที่มีต่อบุคคลที่สามของผู้ที่มีสถานภาพต่างกันพบว่าผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่างกันจะมีมุมมองต่อบุคคลที่สามทั้งเหมือนและแตกต่างกัน ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) มโนทัศน์ที่ปรากฏในมุมมองของทั้ง 3 สถานภาพ และ 2) มโนทัศน์ที่ปรากฏในมุมมองของ 2 สถานภาพ ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามพบว่าแบ่งได้เป็น 3 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านความเชื่อ 2) ปัจจัยด้านบรรทัดฐานทางสังคม และ 3) ปัจจัยด้านจิตวิทยา

2.3 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับอุปลักษณะในนวนิยาย

ศุภชัย ติงวิชัย (2549) ศึกษาเรื่อง “อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์แสดงอารมณ์โกรธในภาษาไทย” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์รูปภาพที่เป็นอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์แสดงอารมณ์โกรธในภาษาไทย และวิเคราะห์ระบบมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาไทยจากอุปลักษณะตามทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชาน โดยเก็บข้อมูลจากการใช้ภาษาไทยจากนวนิยายไทยที่ตีพิมพ์ระหว่างปี พ.ศ. 2542 – 2546 ผลการศึกษาพบว่า รูปภาพที่เป็นอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์แสดงอารมณ์โกรธในภาษาไทยมี 13 ประเภท ได้แก่ อุปลักษณะไฟ อุปลักษณะของเหลว อุปลักษณะแก๊ส อุปลักษณะมนุษย์ อุปลักษณะสัตว์ อุปลักษณะพืช อุปลักษณะสี อุปลักษณะอาหาร อุปลักษณะโรค อุปลักษณะทรัพย์สิน อุปลักษณะปรากฏการณ์ธรรมชาติ อุปลักษณะสงคราม และอุปลักษณะวัตถุ โดยอุปลักษณะดังกล่าวสะท้อนให้เห็นมโนทัศน์อารมณ์โกรธในภาษาไทยว่ามีพื้นฐานมาจากประสบการณ์ร่างกาย สังคม และวัฒนธรรม

นิภาตา โพธิ์เรือง (2559) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์นางร้ายในนวนิยายพาฝัน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถ้อยคำอุปลักษณ์นางร้ายและมนทัศน์ที่สะท้อนจากถ้อยคำอุปลักษณ์นางร้ายในนวนิยายพาฝัน จากนวนิยายจำนวน 32 เรื่อง ผลการศึกษามโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนจากถ้อยคำอุปลักษณ์ พบว่า 1. [นางร้าย คือ สัตว์นรก] 2. [นางร้าย คือ สัตว์มีพิษ] 3. [นางร้าย คือ สัตว์เลี้ยงไม่เชื่อง] 4. [นางร้าย คือ สัตว์ดุเดือด] 5. [นางร้าย คือ อาหารรสจัด] 6. [นางร้าย คือ อาหารที่น่ารับประทาน] 7. [นางร้าย คือ อาหารให้โทษ] 8. [นางร้าย คือ อมนุษย์] 9. [นางร้าย คือ นักแสดง] 10. [นางร้าย คือ สิ่งด้อยค่า] 11. [นางร้าย คือ สิ่งที่น่าหลงใหล] 12. [นางร้าย คือ ผู้ล่า/ ผู้ทำลาย] 13. [นางร้าย คือ ภัยธรรมชาติ] 14. [นางร้าย คือ ตัวละครที่สร้างปัญหาในวรรณกรรม] 15. [นางร้าย คือ ผู้มีอำนาจ/ ผู้ควบคุม] 16. [นางร้าย คือ สงคราม] และ 17. [นางร้าย คือ พิษให้โทษ] มโนอุปลักษณ์เหล่านี้สะท้อนมุมมอง 3 ประการ คือ 1) ความร้ายเป็นสิ่งที่คนไม่ปรารถนา อุปลักษณ์เป็นสิ่งสะท้อนความร้ายจากมุมมองของสังคมผ่านทางตัวละครที่เป็นนางร้าย 2) การมองภavnางร้ายผ่านอุปลักษณ์ในเชิงลบของนักเขียนมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับมุมมองอุปสรรคของชีวิตที่ต่างกัน 3) ความร้ายมีพัฒนาการและความซับซ้อนมากขึ้นตามยุคสมัย

2.4 งานวิจัยที่ศึกษาอุปลักษณ์ในแหล่งข้อมูลอื่นๆ

กานดากร เจริญกิตบวร (2555) ศึกษาเรื่อง “ผู้หญิงกับอุปลักษณ์สัตว์: มุมมองจากแนวคิดการวิเคราะห์วาทกรรม ตามวิธีการปฏิสัมพันธ์” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายและอภิปรายให้เห็นถึงการใช้อุปลักษณ์ผู้หญิงกับสัตว์เกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคม ซึ่งถูกห้อมล้อมด้วยบริบทอันเกี่ยวข้องกับค่านิยม ความเชื่อ อุดมการณ์ และอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกัน มุมมองของผู้เขียนที่นำเสนอ เป็นข้อคิดเห็นที่อ้างอิงตามแนวคิดการวิเคราะห์วาทกรรมการปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคมไทย โดยอธิบายครอบคลุมอุปลักษณ์ทั้งสองแบบ ทั้งที่เป็นแบบมโนอุปลักษณ์ที่แสดงออกด้วยการใช้ภาษาข้ามขอบเขต ในที่นี้คือ ขอบเขตระหว่างคนกับสัตว์โดยเจ้าของภาษาไม่รู้สึกรู้ว่ามีการเปรียบเทียบอย่างชัดเจนในการพูด เนื่องจากมีการใช้เป็นลักษณะภาษาทั่วไปในชีวิตประจำวัน และอุปลักษณ์แบบสำนวนสุภาษิตซึ่งในทางภาษาศาสตร์เรียกว่าอุปลักษณ์ตายตัวอย่างที่คุณเขียนจะนำมาอธิบายและอภิปรายนั้นมีทั้งอุปลักษณ์ในภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ทั้งนี้เพื่อชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างของการใช้อุปลักษณ์สัตว์ต่างชนิดกันในการอ้างอิงถึงผู้หญิง ซึ่งสิ่งนี้เป็นไปด้วยอิทธิพลของบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่มองผู้หญิงโดยมีจุดเน้นที่แตกต่างและคล้ายคลึงกันในบางส่วน

อรทัย ชินอักษรพงศ์ (2557) ศึกษาเรื่อง “อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ของคำดำในภาษาไทย” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์คำดำในภาษาไทย โดยการจัดประเภทของคำดำ ตามความหมายแนวภาษาศาสตร์ปริชานและศึกษาความหมายอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ของคำดำในภาษาไทย โดยเน้นศึกษาคำนิยมที่สะท้อนจากการใช้คำดำเหล่านั้น ผลการวิจัยพบว่า คำดำในภาษาไทยสามารถจัดประเภทตามกลุ่มความหมายได้ 13 กลุ่ม คือ คำดำที่ใช้อวัยวะในร่างกาย สัตว์ ลักษณะนิสัยหรือความประพฤติ ชาติพันธุ์หรือชาติกำเนิด ความเชื่อทางศาสนา ความผิดปกติของสมอง สิ่งสกปรกหรือของเสียที่ไม่ต้องการ เพศ/อวัยวะเพศ โรคหรืออาการของโรค พิษพรรณน บุคคล รูปลักษณะ และ อาวุธ นอกจากนั้นยังพบว่าคำที่เกี่ยวข้องกับรูปลักษณะที่เห็นได้ชัดจากภายนอก เป็นรูปธรรมจะให้ความหมายตรง ส่วนความหมายอุปลักษณะมักใช้เปรียบเทียบให้เห็นภาพที่เป็นรูปธรรมมากขึ้นโดยจะเปรียบกับอวัยวะในร่างกาย และสัตว์ และพบว่าคำดำในภาษาไทยได้สะท้อนให้เห็นค่านิยมของคนไทยในเรื่องความเชื่อทางศาสนา ความประพฤติและการปฏิบัติตน การให้ความสำคัญกับหน้าตา ความเจริญรุ่งเรือง การประกอบอาชีพและการพูด

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ “เมีย”

ผู้วิจัยได้ทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ “เมีย” ไว้เป็นส่วนหนึ่ง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ข้อมูลให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ งานของ อธิภัทร สุริยพันธุ์ (2552) สุรเชษฐ์ สุขลาภกิจ (2556) และ ปวีณา กุดแกลง (2562) โดยมีรายละเอียดดังนี้

อธิภัทร สุริยพันธุ์ (2552) ศึกษาเรื่อง “มโนทัศน์เรื่อง “เมีย” ในสังคมไทย พ.ศ. 2394-2478” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามโนทัศน์เรื่อง “เมีย” ในสังคมไทย ตั้งแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จนถึง การเปลี่ยนแปลงกฎหมายครอบครัว บรรพ 5 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2478 และความคิดสมัยใหม่แบบตะวันตกเกี่ยวกับสถานภาพสตรีและครอบครัวที่เข้ามามีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงมโนทัศน์เรื่อง “เมีย” ในสังคมไทยสมัยปฏิรูปประเทศ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงมโนทัศน์เรื่อง “เมีย” ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งในการขับเคลื่อนความคิดทางสังคมสู่การแก้ไขกฎหมายครอบครัว หลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ผลการศึกษาพบว่า มโนทัศน์เรื่อง “เมีย” ในสังคมไทยเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกันในครอบครัว ระหว่างสามีภรรยา และกลุ่มภรรยาที่มีความแตกต่างด้านชนชั้น ฐานะทางเศรษฐกิจ และชาติพันธุ์ เมื่อความคิดสมัยใหม่แบบตะวันตกเรื่องสถานภาพสตรีและครอบครัวเข้ามาในสังคมไทยสมัยปฏิรูปประเทศ ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมโนทัศน์เรื่อง “เมีย” ในสังคมไทย และ

เกิดข้อถกเถียงเกี่ยวกับมโนทัศน์เรื่อง "เมีย" ซึ่งนำไปสู่การแก้กฎหมายครอบครัวให้เป็นแบบผัวเดียวเมียเดียวใน พ.ศ. 2478

สุรเชษฐ์ สุขลาภกิจ (2556) ศึกษาเรื่อง ““ผัวเดียวเมียเดียว” ในสังคมไทยสมัยใหม่จาก ทศวรรษ 2410 ถึงทศวรรษ 2480” โดยศึกษาการกำเนิดขึ้นมาของ “ผัวเดียวเมียเดียว” ผ่านวิวาทะ ในกระบวนการร่างกฎหมายครอบครัวสมัยใหม่และในสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ซึ่งถกเถียงหาทางพลิกแพลง มโนทัศน์ “ผัวเดียวเมียเดียว” ในฐานะตัวแทนภาวะสมัยใหม่แบบตะวันตกเข้าสู่สยามโดยที่ไม่ให้ ขัดกับขนบครอบครัวเดิมของสยามที่เป็น “ผัวเดียวหลายเมีย” ผลการศึกษาพบว่ามี 3 ปัจจัยที่เป็น เงื่อนไขกำหนดความเป็นไปได้ของ “ผัวเดียวเมียเดียว” ในสังคมไทย ปัจจัยแรก กรอบภูมิปัญญาใน การสร้างภาวะสมัยใหม่ภายใต้การปะทะกับความเป็นตะวันตก ปัจจัยถัดมา การเผชิญหน้ากับ จักรวรรดินิยมตะวันตกที่บังคับให้สยามต้องมีกฎหมายครอบครัวสมัยใหม่ตามบรรทัดฐานแบบ ตะวันตก ปัจจัยสุดท้าย การกำเนิดขึ้นมาของชนชั้นกลางที่นิยม “ผัวเดียวเมียเดียว” และมีแนวโน้ม ต่อต้านชนชั้นนำ ในที่สุด แม้หลักการ “ผัวเดียวเมียเดียว” จะถูกผนวกลงเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมาย ครอบครัวสมัยใหม่ แต่ไม่ได้แปลว่าวิถีแบบ “ผัวเดียวหลายเมีย” จะถูกปฏิเสธโดยสิ้นเชิง แสดงถึง นัยสำคัญว่าขนบครอบครัวแบบเดิมได้ถูกแปลงให้เข้ากับภาวะสมัยใหม่

ปวีณา กุดแกลง (2562) ศึกษาเรื่อง “มโนทัศน์รักเดียวใจเดียวและปัญหาเมียน้อยใน ทศวรรษ 2490 – 2530” ผลการศึกษาพบว่า ผู้หญิงและผู้ชายมองความเป็นหญิงและความเป็นชาย ของตนเองและคู่สมรสต่างกัน นำไปสู่การมีมโนทัศน์ความรักและการแสดงออกถึงความรักที่ต่างกัน กล่าวคือ ในขณะที่ผู้ชายมองตนเองเป็นหัวหน้าครอบครัวที่ต้องหาเลี้ยงสมาชิกในครอบครัวและผู้หญิง เป็นแม่บ้านที่ต้องทำทั้งงานบ้านและการปรนนิบัติการแสดงความรักที่สามีอยากได้จากภรรยาจึงเป็น การปรนนิบัติเขาให้มีความสุขทั้งทางกายและทางใจผู้หญิงเมื่อได้ออกไปทำงานนอกบ้าน รวมทั้งได้รับ ผลกระทบจากกระแสสตรีทำให้เธอยอมรับเพียงบทบาทแม่บ้าน และเริ่มหลีกเลี่ยงการเป็น ผู้ปรนนิบัติ ผู้หญิงมองว่าในสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปนี้ สามีควรทำสิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวันด้วยตนเอง นอกจากนี้ ผู้หญิงยังต้องการให้สามีดูแลเอาใจเธอด้วยเช่นกัน การดูแลเอาใจใส่ถูกใช้เป็นเกณฑ์วัดทั้ง ความรักและความซื่อสัตย์ของผู้ชายตามมโนทัศน์รักเดียวใจเดียวอันเป็นมโนทัศน์ที่ผู้หญิงให้ ความสำคัญที่สุด และเนื่องจากการเข้าใจความรักและความคาดหวังที่ต่างกันระหว่างสามีกับเมีย หลวงนี้เอง จึงเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้สามีมีเมียน้อยเนื่องจากเมียหลวงไม่สามารถจะ ตอบสนองความรักที่สามีต้องการได้นั้นก็คือการปรนนิบัติดูแลสามี สามีจึงต้องไปหาผู้หญิงคนอื่นที่ สามารถจะให้ความรักในแบบที่เขาต้องการได้ แม้เมียน้อยจะมีมโนทัศน์และความคาดหวังความรักไม่ ต่างจากเมียหลวง แต่เนื่องจากว่าสถานภาพของเมียน้อยไม่ได้รับการยอมรับทั้งในทางกฎหมายและ

ทางวัฒนธรรม เมียน้อยจึงไม่สามารถคาดหวังจะให้สามีรักเดียวใจเดียวและดูแลเอาใจใส่ตนเหมือนที่เมียหลวงหวัง เมียน้อยจึงต้องใช้การแสดงออกทางความรักของเธอให้ตรงกับความต้องการของสามี นั่นคือการปรนนิบัติดูแลและยกย่องเขาในฐานะที่พึงพิงของเธอตามแบบฉบับผู้หญิงแบบดั้งเดิม ดังนั้น ความเป็นชายและศักดิ์ศรีของสามีที่เคยหายไปเมื่อเขาอยู่กับเมียหลวงจึงได้รับการเติมเต็มเมื่อเขามาอยู่กับเมียน้อย นอกจากนี้ เมียน้อยยังมีความสัมพันธ์กับสามีโดยไม่ต้องมีมิติของการครอบครองเป็นเจ้าของเข้ามาเกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นแสดงให้เห็นแนวทางการศึกษาอุปลักษณะผู้หญิงผ่านสื่อประเภทต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นวรรณคดีที่มีการศึกษาจากวรรณกรรมนิราศของน้ำเพชร จินเล็ด และสุภาพร พลายเล็ก (2553) และการศึกษาจากสุภชาติสอนหญิงคากลอนของฟาริส โยธาสมุทร (2558) ซึ่งทำให้เห็นถึงการใช้อุปลักษณะเกี่ยวกับผู้หญิงในภาพรวมที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งนอกจากจะมีการศึกษาจากกลุ่มข้อมูลทางวรรณคดีแล้วนั้น เพลงก็เป็นอีกกลุ่มข้อมูลที่มีการนำมาศึกษาอุปลักษณะผู้หญิงด้วยเช่นกัน โดยผลการศึกษาของมิรินต้า บุรรุ่งโรจน์ (2548) และหทัยวรรณ มณีวงษ์ (2555) สะท้อนให้เห็นถึงการใช้อุปลักษณะผู้หญิงในบทเพลงที่มีความสอดคล้องกันเป็นส่วนมาก แสดงให้เห็นถึงมุมมองมโนทัศน์ผู้ใช้ภาษาต่อผู้หญิงได้เป็นอย่างดี อีกทั้งในงานวิจัยของศรณชนก ศรแก้ว (2560) ที่มีการศึกษาบุคคลที่สามของความรักในเพลง ก็ชี้ให้เห็นถึงลักษณะการใช้อุปลักษณะที่ไม่แตกต่างกันมากนักกับงานวิจัยที่ศึกษาในเพลงลักษณะอื่นๆ ทั้งนี้ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาอุปลักษณะในกลุ่มข้อมูลจากนวนิยายของศุภชัย ตีระวิชัย (2549) และนิภาดา โพธิ์เรือง (2559) ที่ทำให้เห็นถึงลักษณะการใช้อุปลักษณะในงานประพันธ์ประเภทนวนิยายและเป็นข้อมูลที่สามารถสะท้อนระบบมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาได้เช่นกัน และยังมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ศึกษาอุปลักษณะจากแหล่งข้อมูลอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นของกานดากร เจริญกิตบวร (2555) ที่อธิบายการอุปลักษณะผู้หญิงเป็นสัตว์ ซึ่งจะช่วยให้เห็นถึงรายละเอียดการเปรียบผู้หญิงเป็นสัตว์มากยิ่งขึ้น และงานวิจัยของอรทัย ชินอัครพงศ์ (2557) ที่ศึกษาอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ของคำคำในภาษาไทย โดยผลการศึกษาที่มีลักษณะการใช้ภาษาบางส่วนที่มีความเกี่ยวข้องและสอดคล้องกับงานวิจัยอุปลักษณะในผู้หญิงอีกด้วย นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา “เมีย” ในบริบททางสังคม ที่แสดงให้เห็นถึงที่มาและความเปลี่ยนแปลงของเมียในมุมมองแต่ละยุคสมัย ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งในการอธิบายความหมายของอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์และมุมมองทางสังคมได้ชัดเจนขึ้น

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยที่ผ่านมา ยังไม่มีการศึกษาอุปลักษณะผู้หญิงในบทละครโทรทัศน์ โดยเฉพาะผู้หญิงที่อยู่ในสถานภาพ “เมีย” ซึ่งมีความน่าสนใจเป็นอย่างมาก เนื่องจากการเปรียบผู้หญิงที่มีสถานภาพอื่น จะมีผลทำให้การใช้อุปลักษณะแตกต่างไปจากเดิมหรือไม่ อีกทั้งละครโทรทัศน์

ยังถือเป็นสื่อที่ผู้คนสามารถเข้าถึงได้ง่ายและมีการใช้ภาษาในการแต่งบทสนทนาให้กับตัวละคร และ
ยังไม่มีผู้ศึกษาภาษาจากกลุ่มข้อมูลเหล่านี้มากนัก จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาอุปลักษณะเชิง
มโนทัศน์เกี่ยวกับเมียหลวงและเมียน้อยในละครโทรทัศน์ไทย

บทที่ 3

อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับ “เมียหลวง” และ “เมียน้อย” ในละครโทรทัศน์

จากการวิเคราะห์ถ้อยคำอุปลักษณะเกี่ยวกับ “เมียหลวง” และ “เมียน้อย” ในละครโทรทัศน์ไทย ผู้วิจัยสามารถสรุปข้อมูลอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ที่พบได้ ดังนี้ อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับ “เมียหลวง” ในละครโทรทัศน์ พบจำนวน 9 ประเภท ได้แก่ 1.[เมียหลวง คือ อาหาร] 2.[เมียหลวง คือ นางฟ้า/เทพเจ้า] 3.[เมียหลวง คือ สิ่งที่มีคุณประโยชน์] 4.[เมียหลวง คือ วัตถุมีค่า] 5.[เมียหลวง คือ ดอกไม้ที่มีคุณค่า] 6.[เมียหลวง คือ ความเย็น] 7.[เมียหลวง คือ พระอาทิตย์] 8.[เมียหลวง คือ บ้าน] 9.[เมียหลวง คือ บุญบารมี] และ อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับ “เมียน้อย” ในละครโทรทัศน์ พบจำนวน 15 ประเภท ได้แก่ 1.[เมียน้อย คือ อาหาร] 2.[เมียน้อย คือ โรคร้าย] 3.[เมียน้อย คือ สิ่งสกปรก] 4.[เมียน้อย คือ สัตว์ร้าย] 5.[เมียน้อย คือ สิ่งไม่มีค่า] 6.[เมียน้อย คือ สิ่งอัปมงคล] 7.[เมียน้อย คือ ดอกไม้สีฉูดฉาดและไร้ค่า] 8.[เมียน้อย คือ ไฟ] 9.[เมียน้อย คือ อสุรกาย] 10.[เมียน้อย คือ นักแสดง] 11.[เมียน้อย คือ โจรผู้ร้าย] 12.[เมียน้อย คือ อวัยวะส่วนเกิน] 13.[เมียน้อย คือ ภัยพิบัติ] 14.[เมียน้อย คือ เกม/ของเล่น] 15.[เมียน้อย คือ ข้าศึก] โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับ “เมียหลวง” ในละครโทรทัศน์

เมียหลวง หมายถึง เมียที่ยกย่องว่าเป็นใหญ่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) หรือเป็นเมียที่ถูกต้องตามกฎหมาย และเป็นที่ยอมรับกันอย่างชัดเจนในวงสังคม จากการศึกษาศึกษาพบว่า อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เมียหลวงในละครโทรทัศน์มี 9 ประเภท ได้แก่ 1.[เมียหลวง คือ อาหาร] 2.[เมียหลวง คือ นางฟ้า/เทพเจ้า] 3.[เมียหลวง คือ สิ่งที่มีคุณประโยชน์] 4.[เมียหลวง คือ วัตถุมีค่า] 5.[เมียหลวง คือ ดอกไม้ที่มีคุณค่า] 6.[เมียหลวง คือ ความเย็น] 7.[เมียหลวง คือ พระอาทิตย์] 8.[เมียหลวง คือ บ้าน] 9.[เมียหลวง คือ บุญบารมี] โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 [เมียหลวง คือ อาหาร]

อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ [เมียหลวง คือ อาหาร] เป็นการนำอาหารมาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือแฉวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงเมียหลวง โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “อาหาร” กับ “เมียหลวง” โดยถ้อยคำอุปลักษณะที่พบสามารถจำแนกประเภทอาหารที่ใช้อุปลักษณะเมียหลวง ได้แก่ [เมียหลวง คือ อาหารไม่น่ารับประทาน] [เมียหลวง คือ อาหารรสชาติธรรมดา] และ [เมียหลวง คือ อาหารราคาสูง] โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1.1 [เมียบลวง คือ อาหารไม่น่ารับประทาน] เป็นการนำอาหารไม่น่ารับประทานมาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือแวดวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงเมียบลวง โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “อาหารไม่น่ารับประทาน” กับ “เมียบลวง” ได้แก่ ความสวยงามที่น้อยลง ความมีอายุมากขึ้น รวมถึงความไม่มีความน่าตื่นเต้นทางเพศ พบถ้อยคำอุปสรรคที่อยู่ในแวดวงความหมายของอาหารไม่น่ารับประทาน เช่น “จืดชืด” “น้ำยาเย็นๆ” “น้ำพริกปลาร้าบูด” “ปลาร้าเน่า” เป็นต้น แสดงให้เห็นถึงมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียบลวงเป็นบุคคลที่ไม่มีความน่าดึงดูด ไม่น่าสนใจ น่าเบื่อหน่าย

ตัวอย่างที่ 1

สถานการณ์ : เรยา (เมียน้อย) ไปดักพบสินธ (สามี) ที่หน้าบ้าน เพื่อจะชู้บังคับสินธฝากงานให้เธอที่สายการบินแห่งหนึ่ง สินธมีท่าทีอึดอัดและไม่อยากยุ่งเกี่ยวกับเรยาอีก ทั้งยังเกรงว่าเด่นจันทร์ (เมียบลวง) จะออกมาเจอเรยา เรยาเห็นท่าที่สินธเป็นกังวลจึงพูดว่า

- (1) “เดี๋ยวเมียบ่อออกมาฟ้าจะกอดพ่อ จะจูบพ่อ จะทำอะไรกับพ่อหลายๆ อย่างที่ฟ้าเคยทำให้มันดู มันจะได้รู้จักทำชะบ้าง พ่อจะได้ไม่ต้องมาบ่นกับฟ้าว่ามัน จืดชืดเหมือนน้ำยาเย็นๆ”

(เรยา : ดอกส้มสีทอง)

จากตัวอย่างที่ (1) พบถ้อยคำอุปสรรคคือ “จืดชืด” และ “น้ำยาเย็นๆ” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับอาหารไม่น่ารับประทาน น้ำยาเป็นอาหารชนิดหนึ่งที่ไว้กินคู่กับขนมจีน มีรสเผ็ดและเหมาะแก่การรับประทานขณะที่กำลังร้อน ตัวละครนำลักษณะที่ไม่น่ารับประทานของน้ำยามาเปรียบเทียบคือ เย็นและทำให้ไม่มีรสชาติ ไม่น่ารับประทาน มาใช้กล่าวเปรียบเทียบเมียบลวงเพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะที่ไม่น่าตื่นเต้นทางเพศ สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองความคิดที่มีต่อเมียบลวงว่าเป็นผู้หญิงธรรมดา ไม่มีรสชาติทางเพศ ไม่สามารถสร้างความสุขหรือความตื่นเต้นเร้าใจในกิจกรรมทางเพศแก่ผู้ชายได้

ตัวอย่างที่ 2

สถานการณ์ : สินธร (สามี) ขอร้องเรยา (เมียน้อย) ไม่ให้ไปที่ร้านขายกระเป๋าร้านนั้นอีก เพราะเด่นจันทร์ (เมียหลวง) เป็นลูกค้าประจำของร้าน และเจ้าของร้านก็สนิทสนมกับเด่นจันทร์มาก คำพูดสินธรทำให้เรยารู้สึกต่ำต้อย เธอจึงตอบกลับไปว่า

(2) “พอได้แล้ว ไม่ต้องอวดสรรพคุณเมียตัวเองขนาดนั้นหรอก แค่นี้ก็อะเมซซึ่งเต็มทน ถ้าพ่อรักเมียจนแม้แต่รอยเท้าก็ไม่ให้เข้าไปเหยียบ ก็กลับไปเลย ไปหาเมียไปหาน้ำพริกปลาร้าบูดแล้วบูดอีกของพ่อเลย”

(เรยา : ดอกส้มสีทอง)

ตัวอย่างที่ (2) พบถ้อยคำอุปลักษณ์เมียหลวงคือ “น้ำพริกปลาร้าบูดแล้วบูดอีก” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับอาหาร น้ำพริกปลาร้าเป็นอาหารที่มีลักษณะเด่นคือกลิ่นของปลาร้าที่ใส่ลงไปในน้ำพริก ซึ่งบางคนอาจบอกว่ามีกลิ่นที่ไม่พึงประสงค์นัก ตัวละครนำลักษณะที่ไม่น่ารับประทานของน้ำพริกปลาร้ามาเปรียบเทียบคือ กลิ่นไม่พึงประสงค์และเก็บไว้นานจนทำให้เสีย มาใช้กล่าวเปรียบเทียบเมียหลวงเพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะเพศที่อาจทำให้หมดความน่าตื่นเต้น ไม่สามารถเร้าอารมณ์ทางเพศของสามีได้ ซึ่งสัมพันธ์กับการเปรียบเป็นน้ำพริกปลาร้าบูดแล้วบูดอีกที่มีลักษณะเก่ามากจนไม่สามารถรับประทานได้อีก สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองความคิดที่มีต่อเมียหลวงว่าเป็นผู้หญิงแก่ เสื่อมรสชาติทางเพศ ไม่สามารถสร้างความตื่นเต้นเร้าใจในกิจกรรมทางเพศแก่ผู้ชายได้เหมือนเดิม

ตัวอย่างที่ 3

สถานการณ์ : หลังจากที่นพนภา (เมียหลวง) จับได้ว่ามุตตา (เมียน้อย) มาเป็นเมียน้อยของสามีเธอ เธอสั่งให้ลูกชายส่งเกตโทรศัพท์ของเจนภพ (สามี) ว่ามีสายจากมุตตาโทรหาหรือไม่ ในวันนั้นพร (เพื่อนเมียน้อย) อาสาโทรหาเจนภพแล้วอ้างว่าต้องการคุยธุระ จากนั้นจึงส่งโทรศัพท์ให้มุตตาได้พูดคุย แต่นพนภาไม่ไวใจจึงเป็นคนรับสาย และเมื่อรู้ว่าเป็นมุตตาโทรมาก็ต่อว่าเธอต่างๆ พรเห็นสีหน้ามุตตาไม่ดีจึงรับสายไปพูดแทนว่า

(3) “นี่ หล่อนมีมือคนเดียวหรือไยยะ อีโบที่อกซ์ แต่เครื่องในรวนเหี่ยวจนผิวหมด
 อารมณ์หมดละ หล่อนนะไม่ใช่ น้ำพริกถ้วยเก่าต่อไปอีกละนะ แต่เป็นปลาร้าเน่า
ไหลแตก แม้แต่หนอนยังไซไม่ลง”

(พร : แรงเงา)

ตัวอย่างที่ (3) พบถ้อยคำอุปลักษณะเมียหลวงคือ “ปลาร้าเน่าไหลแตก” ซึ่งอยู่ในแวด
 วงความหมายที่เกี่ยวข้องกับอาหารไม่น่ารับ ปลาร้าเป็นอาหารที่มีลักษณะเด่นคือกลิ่นที่
 ค่อนข้างแรง ซึ่งบางคนอาจจะไม่ชอบ โดยตัวละครนำลักษณะกรรมวิธีการทำปลาร้ามา
 เปรียบเทียบคือการหมักไว้นาน ทำให้เน่าจนไหลเสื่อมสภาพและแตก มาใช้กล่าวเปรียบเทียบ
 เพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะทางกายภาพของเมียหลวงที่มีอายุมาก เนื่องจากแต่งงานและใช้
 ชีวิตคู่กับสามีมาเป็นเวลานาน อาจทำให้หมดความน่าสนใจ และความน่าตื่นเต้นในการเร้า
 อารมณ์ทางเพศกับสามีได้ สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองความคิดที่มีต่อเมียหลวงว่าเป็นผู้หญิงแก่
 หมดความน่าดึงดูดทางเพศ ไม่สามารถสร้างความตื่นเต้นเร้าใจในกิจกรรมทางเพศแก่ผู้ชาย
 ได้อีก

จากตัวอย่างข้างต้นสามารถ ถ้ายโยงความสัมพันธ์ระหว่างแวดวงความหมายต้นทาง
 กับแวดวงความหมายปลายทางของอาหารไม่น่ารับประทานกับเมียหลวง ได้ดังนี้

แวดวงความหมายต้นทาง		แวดวงความหมายปลายทาง
[อาหารไม่น่ารับประทาน]	→	[เมียหลวง]
การรับประทานอาหาร	→	การมีเพศสัมพันธ์
ผู้รับประทานอาหาร	→	ผู้ชายที่เป็นสามี
ความไม่น่ารับประทานของอาหาร	→	การไม่มีความน่าดึงดูดทางเพศ
* ความเย็นของอาหาร	→	ความไม่น่าสนใจ
* เน่า/บูด	→	ความมีอายุมากจนไม่สามารถสร้าง อารมณ์ทางเพศได้
* หนอนยังไซไม่ลง	→	ไม่มีผู้ชายคนไหนต้องการ
รสชาติของอาหาร	→	ลักษณะทางการร่วมเพศ
* จืดชืด	→	ไม่มีความน่าตื่นเต้น

1.1.2 [เมี่ยงหลวง คือ อาหารรสชาติธรรมดา] เป็นการนำอาหารรสชาติธรรมดามาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือแฉวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงเมี่ยงหลวง โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “อาหารรสชาติธรรมดา” กับ “เมี่ยงหลวง” ได้แก่ ความเป็นผู้หญิงธรรมดา ไม่มีความแปลกใหม่ และไม่น่าดึงดูดต่อสามี พบถ้อยคำอุปสรรคณ์ที่อยู่ในแฉวงความหมายของอาหารรสชาติธรรมดา เช่น “น้ำพริกหลงเรือ” “แกงจืด” “อาหารคลีน” เป็นต้น แสดงให้เห็นถึงมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมี่ยงหลวงเป็นผู้หญิงธรรมดาที่ไม่มีความแปลกใหม่ทางเพศต่อสามี และไม่มีค่าน่าดึงดูด

ตัวอย่างที่ 4

สถานการณ์ : ดวงสวาท (เมี่ยงน้อย) ไม่ยอมกลับบ้านที่พระนคร และยังมาเข้าบ้านอยู่ข้างบ้านของศรัณย์ (สามี) วันหนึ่งเธอนำอาหารมาให้คุณหญิงแก้ว (แม่สามี) ที่บ้าน เพื่อแสดงตัวว่าเธอย้ายมาเข้าบ้านข้างๆ คุณหญิงแก้วถามดวงสวาทว่าทำแบบนี้คิดว่าศรัณย์จะใจอ่อนหรือ ดวงสวาทเห็นว่าศรัณย์ชอบน้ำพริกหลงเรือที่ริน (เมี่ยงหลวง) ทำเป็นอย่างมาก จึงถามคุณหญิงแก้วกลับไปว่า อาหารกับเสนาหาอะไรจะผูกใจสามีได้ดีกว่ากัน แล้วยังบอกอีกว่า

(4) “อาหารซื้อได้ตามตลาด เสนาหาซื้อได้จากเมี่ยงเท่านั้น เมี่ยงที่ไม่มีให้จะผูกใจผัวได้
 ยังไง **น้ำพริกหลงเรือ**นะ **คาวไม่พอ**หรือค่ะ”

(ดวงสวาท : ปติวีรดา)

จากตัวอย่างที่ (4) พบถ้อยคำอุปสรรคณ์เมี่ยงหลวงคือ “น้ำพริกหลงเรือ” ซึ่งอยู่ในแฉวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับอาหารรสชาติธรรมดา น้ำพริกหลงเรือเป็นอาหารที่สามารถหารับประทานได้ทั่วไป มีรสชาติเปรี้ยว เค็ม เผ็ด หวาน ตัวละครนำลักษณะของน้ำพริกหลงเรือมาเปรียบเทียบกับ การเป็นอาหารธรรมดาทั่วไปและไม่มีแปลกใหม่ของเมี่ยงหลวงสะท้อนให้เห็นถึงมุมมองความคิดที่มีต่อเมี่ยงหลวงว่าเป็นผู้หญิงธรรมดาทั่วไป ไม่มีความแปลกใหม่หรือสร้างความน่าสนใจแก่สามี

ตัวอย่างที่ 5

สถานการณ์ : ใจเริง (เมียน้อย) โจรศัพท์หาพิมาลา (เมียหลวง) เพื่อกวนใจพิมาลา ขณะที่กำลังรับประทานอาหารเย็นกับฤกษ์ (สามี) อยู่ พิมาลาทถามว่าที่เธอโทรมาต้องการอะไร ใจเริงตอบกลับว่า

(5) “ก็ไม่มีอะไรมาก ฝากบอกพี่ฤกษ์หน่อยสิ วันที่ห้องเริงมีต้มแซ่บ ถ้าพี่ฤกษ์เบื่อ แกงจืด...ที่บ้าน ก็แวะมาได้นะ รสชาติคั้นลีน พี่ฤกษ์เขาชอบ”

(ใจเริง : เพลิ่งบุญ)

จากตัวอย่างที่ (5) พบถ้อยคำอุปสรรคณ์เมียหลวงคือ “แกงจืด” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับอาหารรสชาติธรรมดา แกงจืดเป็นอาหารธรรมดา ไม่มีรสชาติโดดเด่น ผู้รับประทานมักเป็นเด็ก ผู้ป่วย หรือคนที่ไม่ชอบอาหารรสจัด ตัวละครนำลักษณะของแกงจืดมาเปรียบเทียบคือ ความธรรมดาและไม่มีรสชาติ มาใช้กล่าวเปรียบเทียบเมียหลวงเพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะทางเพศของเมียหลวง เนื่องจากเมียหลวงที่ปรากฏมีลักษณะเป็นผู้หญิงธรรมดา เรียบร้อย ไม่น่าตื่นเต้นทางเพศ ซึ่งสัมพันธ์กับการเปรียบเป็นแกงจืด สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองความคิดที่มีต่อเมียหลวงว่าเป็นผู้หญิงธรรมดา ไม่มีรสชาติทางเพศ

ตัวอย่างที่ 6

สถานการณ์ : ใจเริง (เมียน้อย) โจรศัพท์หาพิมาลา (เมียหลวง) เพื่อกวนใจพิมาลา ขณะที่กำลังรับประทานอาหารเย็นกับฤกษ์ (สามี) อยู่ โดยในมือเย็นวันนั้นฤกษ์ทำอาหารคลีนให้พิมาลาทาน เธอได้ยื่นที่ใจเริงพูดถึงเธอว่าไม่มีรสชาติ เธอจึงตอบกลับไปว่า

(6) “ได้ จะบอกให้ แต่ตอนนี้พี่ฤกษ์เขาทำอาหารคลีนให้เราทานนะ เขาห่วงสุขภาพเรานะ แล้วอย่างนี้ว่า อาหารคลีนไม่แซ่บนะ มัน อร่อยและ ถูกปากมากเชียวละ”

(พิมาลา : เพลิ่งบุญ)

จากตัวอย่างที่ (6) พบถ้อยคำอุปสรรคณ์เมียหลวงคือ “อาหารคลีน” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับอาหารรสชาติธรรมดา อาหารคลีนเป็นอาหารที่มีกระบวนการการผลิตน้อย ลดการปรุงอาหารด้วยเครื่องปรุงต่างๆที่ทำให้อาหารเปรี้ยว เค็ม หวาน และเน้น

คุณค่าทางอาหารด้านโปรตีน คาร์โบไฮเดรต และไขมัน ผู้รับประทานมักเป็นคนที่รักสุขภาพ และระวังเรื่องการกินเป็นพิเศษ ตัวละครนำลักษณะของอาหารคลีนมาเปรียบเทียบคือ ความธรรมดาที่ไม่ต้องปรุงแต่งอะไรมากนักแต่มีคุณประโยชน์ต่อร่างกายมากมายมาใช้กล่าว เปรียบเทียบเมี่ยงหลวงเพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะด้านการมีคุณค่าของเมี่ยงหลวง เนื่องจากเมี่ยงหลวงที่ปรากฏมีลักษณะเป็นผู้หญิงธรรมดา เรียบร้อย และดูแลปรนนิบัติสามีเป็นอย่างดี ซึ่งสัมพันธ์กับการเปรียบเป็นอาหารคลีน สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองความคิดที่มีต่อเมี่ยงหลวงว่าเป็นผู้หญิงธรรมดา แต่มีคุณค่าต่อสามี

จากตัวอย่างข้างต้น สามารถถ่ายทอดความสัมพันธ์ระหว่างแฉวงความหมายต้นทางกับแฉวงความหมายปลายทางของอาหารรสชาติธรรมดา กับเมี่ยงหลวง ได้ดังนี้

แฉวงความหมายต้นทาง	→	แฉวงความหมายปลายทาง
[อาหารรสชาติธรรมดา]	→	[เมี่ยงหลวง]
น้ำพริกเครื่องแกง/แกงจืด/อาหารคลีน	→	เมี่ยงหลวงที่เป็นคนธรรมดาไม่มีความน่าสนใจ
รสชาติของอาหาร	→	ลักษณะทางเพศของเมี่ยงหลวง
* คาวไม่พอ	→	ลักษณะการร่วมเพศที่ไม่น่าตื่นเต้น
* อร่อย	→	พึงพอใจของสามี
* ถูกปาก	→	ความชื่นชอบของสามี

1.1.3 [เมี่ยงหลวง คือ อาหารราคาสูง] เป็นการนำอาหารที่มีราคาสูงมาใช้เป็นแบบเปรียบหรือแฉวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงเมี่ยงหลวง โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “อาหารราคาสูง” กับ “เมี่ยงหลวง” ได้แก่ ความมีฐานะทางสังคมสูงของเมี่ยงหลวง พบถ้อยคำอุปสรรคที่อยู่ในแฉวงความหมายของอาหารราคาสูง เช่น “อาหารเหล่า” “อาหารในร้านหรู” เป็นต้น แสดงให้เห็นถึงมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมี่ยงหลวงเป็นผู้หญิงที่มีฐานะทางสังคมสูง

ตัวอย่างที่ 7

สถานการณ์ : กันตา (น้องสาวเมียหลวง) อธิบายให้กะรัต (เมียหลวง) ฟังถึงเรื่องที่ ภูเบศร์ (สามี) เข้าไปมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งกับผู้หญิงโฮโซ (เมียน้อย) ที่เป็นหุ้นส่วนของบริษัท ว่า ที่ทำไปเพราะถูกขู่จะถอนหุ้น กันต่ายังอธิบายให้พี่สาวฟังอีกว่า

(7) “มันเป็นเรื่องปกติของผู้ชาย คิดเสียว่าเขาแค่ไปลองอาหารเข้าข้างทางแล้วกัน สุดท้ายก็ต้องกลับมาทานอาหารเหลาอย่างที่กั๊ววันยันค้ำ ให้พี่ภูมาหาพี่กั๊วนะ”

(กันตา : สามีตีตรา)

จากตัวอย่างที่ (7) พบถ้อยคำอุปสรรคณ์เมียหลวงคือ “อาหารเหลา” ซึ่งอยู่ในแวดวง ความหมายที่เกี่ยวข้องกับอาหารราคาสูง อาหารเหลาเป็นอาหารจีนที่อยู่บนภัตตาคาร มีคุณภาพและราคาสูง ผู้รับประทานมักเป็นคนที่มั่งคั่งฐานะทางสังคมสูงเช่นกัน ตัวละครนำ ลักษณะของอาหารเหลามาเปรียบเทียบคือ การมีคุณภาพและราคาสูง มาใช้กล่าว เปรียบเทียบเมียหลวงเพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะฐานะทางสังคมของเมียหลวง เนื่องจาก เมียหลวงที่ปรากฏมีลักษณะเป็นผู้หญิงมีฐานะร่ำรวยและมีชื่อเสียงในวงสังคม ซึ่งสัมพันธ์กับ การเปรียบเป็นอาหารเหลา สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองความคิดที่มีต่อเมียหลวงว่าเป็นผู้หญิงที่ มีฐานะทางสังคมสูงและน่าเชื่อถือ

ตัวอย่างที่ 8

สถานการณ์ : สายน้ำผึ้ง (เมียน้อย) นัดพบกับพิศุทธิ์ (กำลังคบหากับเมียหลวง) ใน ร้านอาหาร เธอสั่งผัดไทยของร้านนั้นและยื่นผัดไทยอีกถุงหนึ่งที่เธอซื้อมาให้พนักงานไปใส่ จานมาเสิร์ฟด้วย เธอให้พิศุทธิ์ลองชิมผัดไทยทั้ง 2 จาน พิศุทธิ์ชิมแล้วยอมรับว่าผัดไทยที่เธอ ซื้อใส่ถุงมาก็อร่อยเช่นกัน สายน้ำผึ้งจึงกล่าวว่า

(8) “ฉันซื้อมาจากร้านข้างถนน ของที่ใช้ก็สด เครื่องก็เยอะเหมือนกัน แต่แปลกที่ คนกลับเลือกเชิดชูผัดไทยในร้านนี้ เพียงเพราะมันขายในร้านหรู อยู่บนจาน ราคาแพง”

(สายน้ำผึ้ง : สามีตีตรา)

จากตัวอย่างที่ (8) พบถ้อยคำอุปลักษณะเมียหลวงคือ “ชายในร้านหรุ” “อยู่บนจานราคาแพง” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับอาหารราคาสูง อาหารที่ขายอยู่ในร้านอาหารที่หรุหระ มักจะเป็นอาหารที่มีราคาสูง เพราะใช้วัตถุดิบที่มีราคาหรือหายาก ตัวละครนำลักษณะของอาหารที่ขายในร้านหรุหระมาเปรียบเทียบคือ ความมีราคาแพงของอาหาร มาใช้กล่าวเปรียบเทียบเมียหลวงเพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะฐานะทางสังคมของเมียหลวง เนื่องจากเมียหลวงที่ปรากฏมีลักษณะเป็นผู้หญิงมีฐานะร่ำรวยและมีชื่อเสียงอยู่ในวงสังคม ซึ่งสัมพันธ์กับการเปรียบเทียบเป็นอาหารที่ขายในร้านหรุ สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองความคิดที่มีต่อเมียหลวงว่าเป็นผู้หญิงที่มีฐานะทางสังคมสูง

ตัวอย่างที่ 9

สถานการณ์ : สิ้นธ (สามี) นัดพบกับเรยา (เมียน้อย) ที่ร้านอาหารเพื่อพูดคุยตกลงจะยุติความสัมพันธ์ เรยาไม่พอใจที่สิ้นธเลือกจะกลับไปอยู่กับเด่นจันทร์ (เมียหลวง) เธอจึงยื่นขอเสนอจะยอมเลิกกับสิ้นธก็ต่อเมื่อเธอได้รถคันใหม่ของเขาที่เด่นจันทร์ซื้อให้ สิ้นธฟังแล้วโมโหมาก เรยาให้เวลาสิ้นธกลับไปคิดทบทวน ก่อนเธอจะลุกออกจากร้านแล้วพูดว่า

(9) “งานนี้ไม่อร่อยแต่**แพงที่สุด**นะคะ พ่อชอบอยู่แล้วหนิ **ของแพงที่ท่านไม่ลงอะ**
ทานให้หมดนะคะ”

(เรยา : ดอกส้มสีทอง)

จากตัวอย่างที่ (9) พบถ้อยคำอุปลักษณะเมียหลวงคือ “ของแพง” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับอาหารราคาสูง จากสถานการณ์ข้างต้นของแพงหมายถึงอาหารที่มีราคาแพง ตัวละครนำลักษณะของอาหารมีราคาแพงมาเปรียบเทียบกับเมียหลวงเพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะฐานะทางสังคมของเมียหลวง สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองความคิดที่มีต่อเมียหลวงว่าเป็นผู้หญิงที่อยู่ในวงสังคมสูง

จากตัวอย่างข้างต้น สามารถถ้อยความสัมพันธ์ระหว่างแวดวงความหมายต้นทางกับแวดวงความหมายปลายทางของอาหารราคาสูงกับเมียหลวง ได้ดังนี้

แฉวงความหมายต้นทาง		แฉวงความหมายปลายทาง
[อาหารราคาสูง]	→	[เมียหลวง]
ราคาของอาหาร	→	ฐานะของเมียหลวง
สถานที่ขายอาหาร	→	แฉวงสังคม
* อาหารเหลา	→	เมียหลวงที่มีฐานะทางสังคม
* ผัดไทยในร้านหรู	→	เมียหลวงที่อยู่ในวงสังคมสูง
* อยู่บนจานราคาแพง	→	ได้รับการยกย่องเชิดชู

1.2 [เมียหลวง คือ นางฟ้า/เทพเจ้า]

อุปลักษณเชิงมนโทศน [เมียหลวง คือ นางฟ้า/เทพเจ้า] เป็นการนำนางฟ้า/เทพเจ้ามาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือแฉวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงเมียหลวง โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “นางฟ้า/เทพเจ้า” กับ “เมียหลวง” ได้แก่ ชีวิตความเป็นอยู่และความมีจิตใจเมตตาปราณี พบถ้อยคำอุปลักษณที่อยู่ในแฉวงความหมายของนางฟ้า/เทพเจ้า เช่น “เสวยสุขบนวิมาน” “นางฟ้า” “พระแม่อุมา” เป็นต้น การอุปลักษณเมียหลวงเป็นนางฟ้า/เทพเจ้าแสดงให้เห็นถึงมุมมองของผู้ใช้ภาษาว่าเมียหลวงเป็นบุคคลที่สูงส่งและทุกคนเคารพยกย่องเชิดชู เป็นผู้ดำรงตนอยู่ในคุณงามความดี มีชีวิตที่สุขสบาย

ตัวอย่างที่ 10

สถานการณ์ : สินธรร (สามี) บอกกับเรยา (เมียน้อย) ว่าตนมาอยู่กับเรยาตั้ง 5 วันแล้ว และจะต้องรีบกลับบ้านไปหาเด่นจันทร์ (เมียหลวง) ทำให้เรยาเกิดความน้อยใจ สินธรรจึงพยายามพูดเอาใจเรยาต่างๆ แต่เรยากลับตอบว่า

- (10) “พ่อนะ อย่ามาหลอกฟ้าให้หลงอีกเลย มาทำให้ฟ้ามีความสุขชั่วครู่ชั่วยาม “แล้วกลับไปเสวยสุขบนวิมานกับมัน มีความสุขแปบเดียว แล้วร้องไห้ที่หลัง “ไม่คุ้มกันเลย”

(เรยา : ดอกส้มสีทอง)

จากตัวอย่างที่ (10) พบถ้อยคำอุปลักษณะเมียหลวงคือ “เสวยสุขบนวิมาน” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับนางฟ้า/เทพเจ้า นางฟ้าจะอาศัยอยู่บนวิมานสวรรค์ มีความเป็นอยู่ที่สุขสบาย ตัวละครนำลักษณะเด่นของนางฟ้ามาใช้กล่าวเปรียบเทียบคือ มีความสุขสบายอยู่บนสวรรค์ เพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะความเป็นอยู่ที่ดีของเมียหลวง ซึ่งสัมพันธ์กับความเป็นอยู่ของนางฟ้า สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียหลวงเป็นบุคคลที่สูงส่ง สุขสบาย มีความเป็นอยู่ที่ดี

ตัวอย่างที่ 11

สถานการณ์ : เด่นจันทร์ (เพื่อนของเมียหลวง) ได้รับรายงานจากพนักงานที่บริษัทว่าเรยา (เมียน้อย) ไปประกาศเรียกร้องเรื่องการใช้งานสกุลของลูกเรยากับก้องเกียรติ (สามี) เด่นจันทร์จึงจะพาณฤดี (เมียหลวง) ไปหาก้องเกียรติที่บริษัทเพื่อบอกว่า เรยาเคยเป็นเมียน้อยของสามีเด่นจันทร์ แต่ณฤดีห้ามเด่นจันทร์ไม่ให้บอก เธอกำชับว่าถ้าเด่นจันทร์บอกเธอจะเลิกคบกับเพื่อน เด่นจันทร์จึงบอกกับณฤดีว่า

(11) “ดี ฉันเนี่ยนางมารณะ มาคบกับนางฟ้าอย่างเธอได้ยังไงก็ไมรู้ คุณใหญ่ทำกับเธออย่างนี้ เธอจะต้องปกป้องความรู้สึกเขาทำไม ฉันไม่เข้าใจเลยให้ตาย”

(เด่นจันทร์ : ดอกส้มสีทอง)

จากตัวอย่างที่ (11) พบถ้อยคำอุปลักษณะเมียหลวง คือ “นางฟ้า” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับนางฟ้า/เทพเจ้า นางฟ้าจะมีลักษณะเป็นผู้หญิงที่อยู่บนสวรรค์งดงาม ใจดีและมีเมตตา คอยดูแลปกป้องรักษามนุษย์ ตัวละครนำลักษณะเด่นของนางฟ้ามาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับเมียหลวงเพื่อแสดงให้เห็นว่า เมียหลวงเป็นผู้หญิงที่มีจิตใจดี มีเมตตาแก่เพื่อนมนุษย์ และคอยปกป้องดูแลสามีของตน เนื่องจากเมียหลวงที่ปรากฏมีลักษณะเป็นผู้หญิงใจเย็นและเข้าใจผู้อื่น ถึงแม้ตนเองจะเดือดร้อนก็ตาม ซึ่งสัมพันธ์กับการเปรียบเป็นนางฟ้าในด้านของจิตใจ สะท้อนมุมมองความคิดของคนในสังคมที่มีต่อเมียหลวงว่าเป็นผู้หญิงที่มีจิตใจงดงามและบริสุทธิ์พร้อมจะเข้าใจและรักษาน้ำใจผู้อื่น

ตัวอย่างที่ 12

สถานการณ์ : นพนภา (เมียหลวง) พุดคุยกับมุตตา (เมียน้อย) อย่างสนิทสนม เพราะเอ็นดู คิดว่าเป็นแฟนหลานชาย อีกทั้งยังชวนไปรับประทานอาหารกลางวันด้วยกัน จากนั้นก็พากลับมาส่งที่สำนักงานท่ามกลางสายตาของพนักงานหลายคน อรพิม (เพื่อนของ เมียน้อย) จึงพุดกับเพื่อนพนักงานด้วยกันว่า

(12) “แต่จะว่าไปแล้วอะ คุณนพนภาดูใจดีเนอะ ใจดีกว่าทุกวัน วันนี้มาเป็นโหมด แม่พระอุมา”

(อรพิม : แรงเงา)

จากตัวอย่างที่ (12) พบถ้อยคำอุปสรรคณ์เมียหลวง คือ “แม่พระอุมา” ซึ่งอยู่ใน แวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับนางฟ้า /เทพเจ้า พระแม่อุมาเป็นเทพเจ้าในศาสนา พราหมณ์-ฮินดู เป็นมหาเทวีและพระชายาของมหาเทพหรือพระศิวะ ตัวละครนำลักษณะ เด่นของพระแม่อุมาเปรียบคือ ความมีเมตตากรุณาต่อสรรพสัตว์ มาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับเมียหลวงเพื่อแสดงให้เห็นว่า เมียหลวงเป็นผู้หญิงที่มีจิตใจดี มีเมตตาแก่เพื่อนมนุษย์ สะท้อนมุมมองความคิดของคนในสังคมที่มีต่อเมียหลวงว่าเป็นผู้หญิงที่มีจิตใจดีและมีเมตตา

จากตัวอย่างข้างต้น สามารถถ้อยโยงความสัมพันธ์ระหว่างแวดวงความหมายต้นทาง กับแวดวงความหมายปลายทางของนางฟ้า/เทพเจ้ากับเมียหลวง ได้ดังนี้

แวดวงความหมายต้นทาง		แวดวงความหมายปลายทาง
[นางฟ้า/เทพเจ้า]	→	[เมียหลวง]
พระแม่อุมา/นางฟ้า	→	เมียหลวง
ลักษณะของนางฟ้า/เทพเจ้า	→	ลักษณะของเมียหลวง
* มีความเมตตา	→	ความใจดีของเมียหลวง
* เสวยสุข	→	มีความสุข
วิมาน	→	สถานที่ที่เมียหลวงกับสามีอยู่ด้วยกัน

1.3 [เมียบลวง คือ สิ่งที่มีคุณประโยชน์]

อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [เมียบลวง คือ สิ่งที่มีคุณประโยชน์] เป็นการนำสิ่งที่มีคุณประโยชน์มาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือแฉวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงเมียบลวง มีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “สิ่งที่มีคุณประโยชน์” กับ “เมียบลวง” ได้แก่ การเป็นสิ่งที่ช่วยเหลือหรือเป็นประโยชน์ พบถ้อยคำอุปลักษณ์ที่อยู่ในแฉวงความหมายของสิ่งที่มีคุณประโยชน์ เช่น “สรรพคุณ” “ประโยชน์” การอุปลักษณ์เมียบลวงเป็นสิ่งที่มีคุณประโยชน์แสดงให้เห็นถึงมุมมองของผู้ใช้ภาษาว่าเมียบลวงเป็นบุคคลที่มีคุณค่า สามารถช่วยเหลือเกื้อหนุนสามิได้

ตัวอย่างที่ 13

สถานการณ์ : สินธร (สามิ) ขอร้องเรยา (เมียน้อย) ไม่ให้ไปที่ร้านขายกระเป๋าร้านนั้นอีก เพราะเด่นจันทร์ (เมียบลวง) เป็นลูกค้าประจำของร้าน และคุณมนเจ้าของร้านก็สนิทสนมกับเด่นจันทร์มากจนแทบจะปิดร้านขายให้เธอคนเดียว เรยาจึงตอบกลับไปว่า

(13) “ไม่ต้องอวด**สรรพคุณ**เมียบตัวเองขนาดนั้นหรอก แค่นี้ก็อะเมซซิ่งเต็มทน”

(เรยา : ดอกส้มสีทอง)

จากตัวอย่างที่ (13) พบถ้อยคำอุปลักษณ์เมียบลวงคือ “สรรพคุณ” ซึ่งอยู่ในแฉวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่มีคุณประโยชน์ สรรพคุณหมายถึงคุณสมบัติของสิ่งๆ หนึ่ง ตัวละครนำลักษณะเด่นที่ใช้กล่าวเปรียบเทียบคือการมีคุณสมบัติที่ดี มาใช้กล่าวเปรียบเทียบเมียบลวงเพื่อแสดงให้เห็นถึงคุณสมบัติต่างๆ ในด้านที่ดีของเมียบลวง เนื่องจากเมียบลวงที่ปรากฏมีลักษณะเป็นผู้หญิงที่เพียบพร้อมไปด้วยคุณสมบัติการเป็นเมียที่ดี สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองความคิดที่มีต่อเมียบลวงว่าเป็นผู้หญิงที่มีคุณสมบัติที่ดีในการเป็นเมีย

ตัวอย่างที่ 14

สถานการณ์ : เจนภพ (สามี) พุดเอาใจนพนภา (เมียหลวง) ว่าวันนี้ไปพบมุตตา (เมียน้อย) เพื่อบอกกับมุตตาว่าไม่ให้มาระรานเธออีก ทั้งยังบอกกับนพนภาอีกว่าจะไม่มีวันหย่ากับเธอ เพราะร่วมทุกข์ร่วมสุขกันมานานและเธอก็เป็นเมียที่ประเสริฐที่สุด นพนภาตอบกลับสามีของเธอว่า

(14) “ไม่ใช่หรอก...ฉันไม่ใช่เมียที่ประเสริฐ แต่คือเมียที่มีประโยชน์ต่างหาก”

(นพนภา : แรงเงา)

จากตัวอย่างที่ (14) พบถ้อยคำอุปลักษณะเมียหลวงคือ “มีประโยชน์” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่มีคุณประโยชน์ ประโยชน์หมายถึงสิ่งที่มีผลการใช้ที่ดีเป็นไปตามต้องการหรือเป็นคุณแก่ผู้ใช้ ตัวละครนำลักษณะเด่นที่ใช้กล่าวเปรียบเทียบคือการมีประโยชน์ต่อสามี เพื่อแสดงให้เห็นถึงประโยชน์ต่างๆของเมียหลวง เนื่องจากเมียหลวงที่ปรากฏมีลักษณะเป็นผู้หญิงที่มีความร่ำรวย สามารถเลี้ยงดูสามีได้ สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองความคิดที่มีต่อเมียหลวงว่าเป็นผู้หญิงที่มีประโยชน์ต่อสามี

จากตัวอย่างข้างต้น สามารถถ้อยความสัมพันธ์ระหว่างแวดวงความหมายต้นทางกับแวดวงความหมายปลายทางของสิ่งที่มีคุณประโยชน์กับเมียหลวง ได้ดังนี้

แวดวงความหมายต้นทาง		แวดวงความหมายปลายทาง
[สิ่งที่มีคุณประโยชน์]	→	[เมียหลวง]
สรรพคุณ	→	คุณค่าของเมียหลวง
ประโยชน์	→	ผลดีที่ได้จากเมียหลวง

1.4 [เมียหลวง คือ วัตถุมีค่า]

อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ [เมียหลวง คือ วัตถุมีค่า] เป็นการนำวัตถุมีค่ามาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือแวดวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงเมียหลวง โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “วัตถุมีค่า” กับ “เมียหลวง” ได้แก่ การมีคุณค่า การมีราคา การเป็นที่ปรารถนาจะครอบครอง พบถ้อยคำอุปลักษณะที่อยู่ในวงความหมายของวัตถุมีค่า เช่น

“เพชร” “ของมีค่า” เป็นต้น การอุปโลกน์เมียบหลวงเป็นวัตถุมีค่าแสดงให้เห็นถึงมุมมองของผู้ใช้ภาษาว่าเมียบหลวงเป็นสิ่งของมีค่า เป็นที่หมายปองต้องการจะครอบครองของคนทั่วไป

ตัวอย่างที่ 15 และ 16

สถานการณ์ : เรยา (เมียบน้อย) โทรศัพท์หา ก้องเกียรติ (สามี) ให้มารับตน ณ ญาติ (เมียบหลวง) เห็นจึงไม่สบายใจ เด่นจันทร์ (เพื่อนของเมียบหลวง) จึงโทรศัพท์หา ก้องเกียรติให้คุยกับญาติ เพื่อยืนยันว่าคนที่เรยา กำลังคุยด้วยไม่ใช่ ก้องเกียรติ ซึ่งเป็นเวลาที่ ก้องเกียรติวางสายจากเรยาพอดีจึงได้รับสายญาติต่อ เด่นจันทร์มั่นใจเป็นอย่างมากจึงบอกกับเพื่อนว่า

(15) “เชื่อดี ยัง ต้องพิสูจน์อย่างนี้ถึงจะเชื่อ คนอะไรไม่รู้จักสามีตัวเองเลยว่าเป็นคนยังไง คุณใหญ่เขารู้ว่ามีเพชรอยู่ในมือจะไปคว่ำทองเหลืองอย่างนั่งเรยาได้ไง”

(เด่นจันทร์ : ดอกส้มสีทอง)

(16) “ถึงอย่างไร เด่นจันทร์ยังเชื่อว่า ก้องเกียรติไม่มีวันเห็นใครดีไปกว่าญาติ เรื่องอะไรที่เขาจะเห็นก่อนกรวดดีกว่าเพชรแท้ในมือ”

(เด่นจันทร์ : ดอกส้มสีทอง)

จากตัวอย่างที่ (15) และ (16) พบถ้อยคำอุปโลกน์เมียบหลวงคือ “เพชร” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับวัตถุมีค่า เพชรเป็นวัตถุมีค่าที่มีลักษณะเด่นคือสวยงาม แข็งแรง ราคาแพง และหาได้ยาก ทั้งยังผ่านการเจียรไนจนสวยงาม ส่วนมากมักเป็นสินค้าในวงสังคมชั้นสูง ตัวละครนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับเพื่อแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของเมียบหลวงที่มีลักษณะหรือพฤติกรรมที่แสดงถึงความสวยงามจากภายใน ความอดทน เป็นผู้หญิงที่เพียบพร้อม และหาได้ยากในสังคมปัจจุบัน สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียบหลวงเป็นบุคคลที่มีค่า หาพบได้ยาก สวยงาม อดทนเข้มแข็ง ทั้งยังผ่านการอบรมสั่งสอนมาอย่างดี เป็นของมีค่าที่หลายๆคนอยากได้มาครอบครองเป็นสมบัติของตนเอง

ตัวอย่างที่ 17

สถานการณ์ : ใจเริง (เมียน้อย) ลงภาพตัวเองที่กำลังเล่นโยคะในอินสตราแกรม พร้อมข้อความว่า “ฝึกทำยากเอาใจสามี...รู้ว่าชอบ” เพื่อก่อกวนให้พิมาลา (เมียหลวง) ไม่สบายใจ แต่พิมาลาดั้งสติและถ่ายรูปแหวนแต่งงานของเธอลงในอินสตราแกรมพร้อมกับข้อความว่า

(17) “การเป็นเมียอย่างถูกต้องตามกฎหมายต้องมีคุณสมบัติเหมือน**เพชร**คือทน... โดยเฉพาะ**เพชร**บนแหวนแต่งงาน ต้องทนเป็นพิเศษ หิน กรวดก็มาแทนไม่ได้!”
(พิมาลา: เพลิงบุญ)

จากตัวอย่างที่ (17) พบถ้อยคำอุปลักษณ์เมียหลวงคือ “เพชร” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับวัตถุมงคล เพชรเป็นวัตถุมงคลที่มีลักษณะเด่นคือสวยงาม แข็งแรง ราคาแพง และหาได้ยาก ทั้งยังผ่านการเจียรไนจนสวยงาม ส่วนมากมักเป็นสินค้าในวงสังคมชั้นสูง นำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับเพื่อแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของเมียหลวง ที่มีลักษณะหรือพฤติกรรมที่แสดงถึงความสวยงามจากภายใน ความอดทน เป็นผู้หญิงที่เพียบพร้อม และหาได้ยากในสังคมปัจจุบัน สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียหลวงเป็นบุคคลที่มีค่าหาพบได้ยาก สวยงาม อดทนเข้มแข็ง ทั้งยังผ่านการอบรมสั่งสอนมาอย่างดี เป็นของมีค่าที่หลายๆคนอยากได้มาครอบครองเป็นสมบัติของตนเอง

ตัวอย่างที่ 18

สถานการณ์ : คุณหญิงเพ็ญแข (แม่เลี้ยงของเมียหลวง) เข้าใจเจ้าคุณบำรุงประชา กิจ (พ่อเลี้ยงของเมียหลวง) ว่าเป็นห่วงศรัณย์ (สามี) ลูกของเพื่อนสนิทที่เสียชีวิตไปแล้ว จึงอยากให้ริน (เมียหลวง) ดูแลศรัณย์ให้ดีแทนตน คุณหญิงเพ็ญแขจึงให้บุรณี (น้องสาวของเมียหลวง) เขียนจดหมายไปบอกรินว่า

(18) “ทำตัวให้เป็น**ของมีค่า** ทำบ้านให้เป็นบ้าน ศรัณย์จะปลอดภัยและตัวรินเองก็จะปลอดภัย”

(คุณหญิงเพ็ญแข : ปติวีรดา)

จากตัวอย่างที่ (18) พบถ้อยคำอุปลักษณะเมียหลวงคือ “ของมีค่า” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับวัตถุมีค่า ของมีค่าเป็นวัตถุหรือสิ่งของที่มีค่า ควรเก็บรักษาไว้ ตัวละครนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบเพื่อแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของเมียหลวง ที่มีลักษณะหรือพฤติกรรมที่แสดงถึงความมีค่าในตัวเอง สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียหลวงเป็นบุคคลที่มีค่า เป็นที่หมายปองของคนทั่วไป ควรเก็บรักษาไว้ดี

จากตัวอย่างข้างต้น สามารถถ้อยความสัมพันธ์ระหว่างแวดวงความหมายต้นทางกับแวดวงความหมายปลายทางของวัตถุมีค่ากับเมียหลวง ได้ดังนี้

แวดวงความหมายต้นทาง		แวดวงความหมายปลายทาง
[วัตถุมีค่า]	→	[เมียหลวง]
เพชร/ของมีค่า	→	เมียหลวง
ความมีค่าของวัตถุ	→	คุณค่าของเมียหลวง
บุคคลที่ครอบครอง	→	สามี
คุณสมบัติของเพชร	→	คุณสมบัติของเมียหลวง
* ความทนของเพชร	→	ความเข้มแข็งของเมียหลวง

1.5 [เมียหลวง คือ ดอกไม้ที่มีคุณค่า]

อุปลักษณะเชิงมนทัศน์ [เมียหลวง คือ ดอกไม้ที่มีคุณค่า] เป็นการนำดอกไม้ที่มีคุณค่ามาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือแวดวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงเมียหลวง โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “ดอกไม้ที่มีคุณค่า” กับ “เมียหลวง” ได้แก่ ความสวยงามและมีคุณค่า ความน่ายกย่องเชิดชู พบถ้อยคำอุปลักษณะที่อยู่ในวงความหมายของดอกไม้ที่มีคุณค่า เช่น “ดอกมะลิ” “ดอกไม้ที่ควรค่าแก่การทะนุถนอม” “ดอกทานตะวัน” “ดอกฟ้า” เป็นต้น การอุปลักษณะเมียหลวงเป็นที่มีคุณค่าแสดงให้เห็นถึงมุมมองของผู้ใช้ภาษาว่าเมียหลวงเป็นสิ่งที่สวยงามและน่าทะนุถนอม เหมาะสมที่จะเก็บรักษาไว้อย่างดี

ตัวอย่างที่ 19

สถานการณ์ : ก้องเกียรติ (สามี) โมโหที่เต้ (เพื่อนของสามี) พูดถึงเรยาในทางที่ไม่ดี จึงลุกขึ้นจ้องมองเต้ด้วยความโกรธ โจ (เพื่อนของสามี) รีบจับแขนก้องเกียรติเพื่อเตือนสติ สักครู้ก้องเกียรติก็ผลุนผลันออกจากงานเลี้ยงไป โจไม่สบายใจจึงตำหนิเต้ที่พูดไปอย่างนั้น เต้กับโจจึงพูดคุยกันว่า

(19) “แกไม่เคยได้ยินเธอ อันร้อยรสบุปผาสุมาลัย จะชื่นใจเหมือนสตรีไม่มีเลย... ไอ้โจแกเชื่อนั่น ไอ้ใหญ่มันไม่เคย มันกำลังหลง” โจตอบกลับว่า “แกก็พูดไปเรื่อย มันจะไม่เคยร้อยรสบุปผาสุมาลัยได้ไง ก็คุณดีใจ” เต้จึงอธิบายให้ฟังว่า “คุณดีนะ **ดอกมะลิ** หอมจริงแต่ **ไวบุชาพระบพิตัง** ไอ้ใหญ่มันไม่เคยเจอดอกชบา ก็หลงเอาไปตัดหู เพราะสีมันดูฉลาด แต่...ตัดหูของคนเล่นได้เฉยๆ แต่ไม่ชื่นใจ เพราะมันไม่หอม...ดีที่ยังไม่เหมือนเท่านั้น”

(เต้และโจ : ดอกส้มสีทอง)

จากตัวอย่างที่ (19) พบถ้อยคำอุปลักษณ์เมียหลวงคือ “ดอกมะลิ” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับดอกไม้ที่มีคุณค่า ดอกมะลิเป็นดอกไม้ที่มีลักษณะเด่นคือสีขาวสวยงาม มีกลิ่นหอม เป็นดอกไม้ที่นิยมนำมาร้อยเป็นพวงมาลัยเพื่อใช้ในการกราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือบุคคลที่เคารพบูชา ตัวละครนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบเพื่อแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของเมียหลวง สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียหลวงเป็นผู้หญิงที่มีคุณค่า ควรค่าแก่การเคารพให้เกียรติและยกย่องเชิดชู

ตัวอย่างที่ 20

สถานการณ์ : คุณหญิงแก้ว (แม่ของสามี) สอนศรัณย์ (สามี) หลังจากทีเพิ่งเข้าพิธีแต่งงานกับริน (เมียหลวง) ว่า

(20) “สามีต้องมองภรรยาในฐานะ **ดอกไม้ที่ควรค่าแก่การทะนุถนอม** ไม่ใช่สาวใช้ในบ้าน ทั้งนี้ก็เพื่อความสดใสสวยงามของเธอ”

(คุณหญิงแก้ว : ปติวีรดา)

จากตัวอย่างที่ (20) พบถ้อยคำอุปลักษณ์เมียบลวงคือ “ดอกไม้ที่ควรค่าแก่การทะนุถนอม” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับดอกไม้ที่มีคุณค่า ดอกไม้เป็นสิ่งที่สวยงามตามธรรมชาติ เมื่อถูกเก็บมาแล้วก็ควรได้รับการดูแลรักษาให้ดี เพื่อคงความสวยงามตามธรรมชาติและเวลาของดอกไม้ ตัวละครนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบเพื่อแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของเมียบลวง สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียบลวงเป็นผู้หญิงที่ควรค่าแก่การดูแลรักษาให้สดใส และมีความสุขเสมอ

ตัวอย่างที่ 21, 22 และ 23

สถานการณ์ : ศรัณย์ (สามี) พาริน (เมียบลวง) ไปชมทุ่งดอกทานตะวันที่อยู่ใกล้บ้าน และพุดถึงดอกทานตะวันที่หันหน้าสู่ทิศทางของดวงอาทิตย์เท่านั้น จากนั้นก็พากันเก็บเมล็ดเพื่อนำมาปลูกไว้ในรั้วบ้าน และได้สนทนากันว่า

(21) “**ทานตะวัน**คือจงรักภักดี คุณพุดมาตลอดว่าคุณไม่ยอมจงรักภักดีกับใครอีกแล้ว”

(ริน : ปติวีรดา)

(22) “ใช้สวยจริงๆ **ทานตะวัน**เกิดมาเพื่อทิศทางเดียวกับแสงอาทิตย์ของมัน หล่อนมีแสงอาทิตย์ของหล่อนไหม”

(ศรัณย์ : ปติวีรดา)

(23) “**ทานตะวัน**หันสู่พระอาทิตย์ได้แค่ดวงเดียว ครอบครัวยของหล่อนสำคัญมากกว่าฉัน!”

(ศรัณย์ : ปติวีรดา)

จากตัวอย่างที่ (21) (22) และ (23) พบถ้อยคำอุปลักษณ์เมียบลวงคือ “ดอกทานตะวัน” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับดอกไม้ที่มีคุณค่า ดอกทานตะวันเป็นดอกไม้ที่มีกลีบดอกสีเหลืองและดอกมีขนาดใหญ่ เป็นดอกไม้ที่นิยมปลูกในบริเวณที่โล่งแจ้งเพื่อให้รับแสงอาทิตย์ได้ ลักษณะเด่นของดอกทานตะวันคือดอกจะหันหน้าไปทางทิศตะวันออกเพื่อรับแสงจากดวงอาทิตย์เสมอ ตัวละครนำลักษณะเด่นมาใช้กล่าวเปรียบเทียบ

เพื่อแสดงให้เห็นถึงคุณค่าในด้านความเชื่อสัตย์ของเมียหลวง สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียหลวงเป็นผู้หญิงที่มีความเชื่อสัตย์ต่อครอบครัว

ตัวอย่างที่ 24

สถานการณ์ : สายน้ำผึ้ง (เมียน้อย) แอบไปมีความสัมพันธ์กับศิवाที่กำลังจะแต่งงานกับกันตา (น้องสาวเมียหลวง) และเมื่อพบกันตา สายน้ำผึ้งก็พูดด้วยคำพูดที่ชวนให้กันตาไม่สบายใจ ศิवाจึงให้คนขับรถไปพาตัวสายน้ำผึ้งมาปล่อยที่ริมทางเปลี่ยวแห่งหนึ่งและพูดกับเธอว่า

(24) “ผมพามาให้คุณรู้ตัวใจ ว่าคนอย่างคุณมันก็แค่ดอกไม้ริมทาง พื้นที่ของคุณมันอยู่แค่นี้ อย่าเสนอขึ้นไปสูงเท่า**ดอกฟ้า!**”

(ศิवा : สามีตีตรา)

จากตัวอย่างที่ (24) พบถ้อยคำอุปลักษณ์เมียหลวงคือ “ดอกฟ้า” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับดอกไม้ที่มีคุณค่า ดอกฟ้าเป็นดอกไม้ที่อยู่บนที่สูงหรืออาจหมายความรวมถึงดอกไม้ที่อยู่บนสวรรค์ ตัวละครนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับเพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะและคุณค่าเมียหลวง สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียหลวงเป็นผู้หญิงสูงศักดิ์ มีการศึกษาและชาติตระกูลที่เมียน้อยไม่อาจเทียบได้

จากตัวอย่างข้างต้น สามารถถ้อยความสัมพันธ์ระหว่างแวดวงความหมายต้นทางกับแวดวงความหมายปลายทางของดอกไม้ที่มีคุณค่ากับเมียหลวง ได้ดังนี้

แวดวงความหมายต้นทาง		แวดวงความหมายปลายทาง
[ดอกไม้ที่มีคุณค่า]	→	[เมียหลวง]
ดอกมะลิ/ดอกทานตะวัน/ดอกฟ้า	→	เมียหลวง
คุณค่าของดอกไม้	→	คุณค่าของเมียหลวง
* ความหอม	→	การมีคุณค่า
* บุษพาพระบนหิ้ง	→	การยกย่องเชิดชู
การทะนุถนอมดอกไม้	→	การดูแลรักษาเมียหลวง

การหันหน้าหาดวงอาทิตย์	→	เมียหลวงที่ชื้อสัตย์ต่อสามี
ของดอกทานตะวัน		และครอบครัว
ดวงอาทิตย์	→	สามีและครอบครัว

1.6 [เมียหลวง คือ ความเย็น]

อุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ [เมียหลวง คือ ความเย็น] เป็นการนำความเย็นมาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือแฉวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงเมียหลวง โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “ความเย็น” กับ “เมียหลวง” ได้แก่ อารมณ์ที่ไม่รีบร้อน การสุขุมนิ่งเฉย พบถ้อยคำอุปลักษณ์ที่อยู่ในวงความหมายของความเย็น เช่น “เย็น” “น้ำแข็ง” “แช่แข็ง” “ใจเย็น” เป็นต้น การอุปลักษณ์เมียหลวงเป็นความเย็นแสดงให้เห็นถึงมุมมองของผู้ใช้ภาษาว่าเมียหลวงเป็นบุคคลที่สุขุม สงบ และใจเย็น

ตัวอย่างที่ 25

สถานการณ์ : ฤดี (เมียหลวง) นัดทานข้าวที่บ้านกับก้องเกียรติ (สามี) โดยมีเด่นจันทร์ (เพื่อนของเมียหลวง) กับสามีของเธอมาร่วมรับประทานอาหารด้วย แต่ก้องเกียรติยังไม่กลับมา เด่นจันทร์จึงถามเธอว่าทำไมจึงไม่โทรตามสามี ฤดีตอบเพื่อนว่า ถ้ากลับมาไม่ได้ โทรตามจะทำให้กลับได้หรือ เด่นจันทร์จึงบอกกับฤดีว่า

(25) “นี่...คุณนายแก่ใหญ่ อย่าเย็นเป็นน้ำแข็งให้มากนัก ระวังถ้าเขาไปเจอคนที่ร้อนแรงเป็นไฟจุดเมื่อไหร่ก็ติด...เธอจะกลายเป็นน้ำแข็งไปตลอดชีวิต”

(เด่นจันทร์ : ดอกส้มสีทอง)

จากตัวอย่างที่ (25) พบถ้อยคำอุปลักษณ์เมียหลวงคือ “น้ำแข็ง” ซึ่งอยู่ในแฉวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับความเย็น น้ำแข็งเป็นน้ำที่ถูกความเย็นจัดจนแข็งตัว ตัวละครนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบเพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะพฤติกรรมของเมียหลวง สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียหลวงเป็นผู้หญิงที่สงบนิ่งและใจเย็น จนไม่รู้สึกระวนกระวายกับปัญหาที่เกิดขึ้น

ตัวอย่างที่ 26

สถานการณ์ : พิมลา (เมียหลวง) เห็นรูปนาฬิกาของฤกษ์ (สามี) ที่ใจเรง (เมียน้อย) ลงในอินสตาแกรม เธอโมโหอย่างมากและพยายามคาดคั้นความจริงจากฤกษ์ว่าเมื่อคืนเขาไปไหนมา และพูดขึ้นว่า

(26) “ที่ผ่านมา พิมใจเย็นจนจะกลายเป็นอีโง่แซ่แข็งอยู่แล้ว พอทันที...พี่ฤกษ์บอกมา พี่ฤกษ์กลับไปหาเรงซะม๊ยะ!”

(พิมลา : เพ็ญชญา)

จากตัวอย่างที่ (26) พบถ้อยคำอุปสรรคเมียหลวงคือ “แซ่แข็ง” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับความเย็น การแซ่แข็งเป็นกระบวนการทำให้เกิดความเย็นจัด จนทำให้แข็งตัวและอยู่ในภาวะที่เคลื่อนไหวไม่ได้ ตัวละครนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับเพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะพฤติกรรมของเมียหลวง สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียหลวงเป็นผู้หญิงที่มีความสุขุมและนิ่งเฉย จนทำให้ไม่รู้สึกรู้สึกับเรื่องที่เกิดขึ้น ซึ่งจะกลายเป็นปัญหาได้ในภายหลัง

ตัวอย่างที่ 27 และ 28

สถานการณ์ : ริน (เมียหลวง) เป็นคนจิตใจดี พิถีพิถันในการทำงานบ้านต่างๆ อย่างละเอียดอ่อน แต่หลังจากแต่งงานกับศรัณย์ (สามี) ทำให้เธอเปลี่ยนไป เพราะไม่สบายใจเรื่องที่ดินงสวาท (เมียน้อย) เข้ามาหาศรัณย์ที่บ้านอยู่บ่อยครั้ง เธอจึงพูดคุยกับคุณหญิงเพ็ญแข (แม่เลี้ยงของเมียหลวง) ว่า

(27) “ใครๆ มองว่าหนูใจเย็น แต่ที่จริงหนูไม่มีความอดทนเลย”

(ริน : ปติวรรดา)

(28) “อยู่บ้านก็ดูหงิมๆ พอออกเรือนไปก็แสนอนขนาดนี้เขี้ยวรี คนใจเย็นคนใจดีของฉันทายไปไหนเสียแล้ว หือ แมริน”

(คุณหญิงเพ็ญแข : ปติวรรดา)

จากตัวอย่างที่ (27) และ (28) พบถ้อยคำอุปลักษณ์เมียหลวงคือ “ใจเย็น” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับความเย็น ใจเย็นหมายถึงไม่รีบร้อน ไม่กระวนกระวายใจ ผู้พูดนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบเพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะพฤติกรรมของเมียหลวง สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียหลวงเป็นผู้หญิงที่ไม่รีบร้อน และทำจิตใจให้ผ่อนคลายไม่กระวนกระวายใจอยู่เสมอ

จากตัวอย่างข้างต้น สามารถถ้อยความสัมพันธ์ระหว่างแวดวงความหมายต้นทางกับแวดวงความหมายปลายทางของความเย็นกับเมียหลวง ได้ดังนี้

แวดวงความหมายต้นทาง		แวดวงความหมายปลายทาง
[ความเย็น]	→	[เมียหลวง]
น้ำแข็ง	→	เมียหลวงที่นิ่งเฉย
ความเย็น	→	การนิ่งเฉย
เย็นจัดจนแช่แข็ง	→	อาการนิ่งเฉยจนไม่รู้สึกละอะไร
ใจเย็น	→	ความไม่กระวนกระวาย

1.7 [เมียหลวง คือ พระอาทิตย์]

อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [เมียหลวง คือ พระอาทิตย์] เป็นการนำพระอาทิตย์มาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือแวดวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงเมียหลวง โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “พระอาทิตย์” กับ “เมียหลวง” ได้แก่ การเป็นแสงสว่าง พบถ้อยคำอุปลักษณ์ที่อยู่ในวงความหมายของพระอาทิตย์ การอุปลักษณ์เมียหลวงเป็นพระอาทิตย์ แสดงให้เห็นถึงมุมมองของผู้ใช้ภาษาว่าเมียหลวงเป็นแสงสว่างในการนำทางชีวิตของคนในครอบครัว

ตัวอย่างที่ 29

สถานการณ์ : ศรีณย์ (สามี) ได้รู้ความจริงว่าริน (เมียหลวง) เป็นลูกสาวของเศรษฐีที่พ่อเขาเคยเป็นหนี้และถูกยึดบ้านไป ศรีณย์จึงห่างจากรินสักพักเพื่อคิดทบทวนว่าตนเป็นเพียงปลัดไม่อยากจะรินลงมาตกต่ำ รินยังถามถึงเรื่องที่ศรีณย์จะกลับมาเป็นสามีภรรยา与她เหมือนเดิมหรือไม่ หรือเป็นเพราะดวงสวาทที่ทำให้ศรีณย์เปลี่ยนไป ศรีณย์ตอบกลับรินว่า

(29) “ไม่ใช่ดวงสวาท ไม่ใช่ใครทั้งนั้น เพราะหล่อน เพราะหล่อนต่างหาก ชีวิตของฉันทมีหล่อนเป็นดวงตะวันมานานแล้ว”

(ศรัณย์ : ปติวิรัตดา)

จากตัวอย่างที่ (29) พบถ้อยคำอุปลักษณเมียบลวงคือ “ดวงตะวัน” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับพระอาทิตย์ ดวงตะวันเป็นสิ่งที่ให้ความสว่างแก่โลกและทำให้สรรพชีวิตดำเนินต่อไปได้ ตัวละครนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบเพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะทางคุณค่าของเมียบลวง สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียบลวงเป็นผู้หญิงที่ให้ความสว่างและนำทางครอบครัวไปสู่สิ่งที่ตั้งงาม

จากตัวอย่างข้างต้น สามารถถ่ายโยงความสัมพันธ์ระหว่างแวดวงความหมายต้นทางกับแวดวงความหมายปลายทางของพระอาทิตย์กับเมียบลวง ได้ดังนี้

แวดวงความหมายต้นทาง		แวดวงความหมายปลายทาง
[พระอาทิตย์]	→	[เมียบลวง]
ดวงตะวัน	→	เมียบลวง
แสงของดวงตะวัน	→	ความดีของเมียบลวง

1.8 [เมียบลวง คือ บ้าน]

อุปลักษณเชิงมนทัศน์ [เมียบลวง คือ บ้าน] เป็นการนำบ้านมาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือแวดวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงเมียบลวง โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “บ้าน” กับ “เมียบลวง” ได้แก่ เป็นสถานที่พักพิง เป็นสถานที่ให้ความอบอุ่น พบถ้อยคำอุปลักษณที่อยู่ในวงความหมายของบ้าน การอุปลักษณเมียบลวงเป็นบ้านแสดงให้เห็นถึงมุมมองของผู้ใช้ภาษาว่าเมียบลวงเป็นบุคคลที่พึ่งพิงได้และให้ความอบอุ่นแก่ครอบครัว

ตัวอย่างที่ 30

สถานการณ์ : ริน (เมียหลวง) กลับมาที่บ้านปักษ์ใต้ หลังจากดูแลศรัณย์ (สามี) ที่พักฟื้นอยู่ที่โรงพยาบาล เหตุเพราะเพิ่งต่อสู้กับโจรมาทำให้ได้รับบาดเจ็บ รินเดินสำรวจรอบบ้านหลังจากที่เธอไม่ได้กลับมาอยู่เป็นอาทิตย์ เธอเห็นกระดาษที่พับเป็นรูปต่างๆ วางอยู่ จึงหยิบมาคลี่อ่านข้อความข้างใน

(30) “คืนนั้นรินกลับมาบ้าน จัดการเปลี่ยนผ้าปูที่นอน เห็นมีกระดาษพับเป็นดอกไม้ วางอยู่ได้หมอน จึงคลี่ออกเจอข้อความว่า... **“คิดถึงบ้าน”** เธอสงสัยเดินสำรวจตามตู้เสื้อผ้าก็เจออีกสองสามชิ้น ทุกชิ้นมีข้อความว่าคิดถึงบ้าน เธอพยายามคิดหาความหมาย ออกมาที่แปลงต้นทานตะวันเห็นว่ามีกรล้อมรั้วอย่างดี มีนกกระดาษปักอยู่สองสามตัวก็เก็บมาคลี่ดู ทุกใบมีคำว่า **“คิดถึงบ้าน”**”

ตัวอย่างที่ 31

สถานการณ์ : ริน (เมียหลวง) กลับมาอยู่ที่บ้านพ่อของเธอ เพื่อดูแลพ่อที่กำลังป่วยหนัก ส่วนศรัณย์ (สามี) ยังคงอยู่ปักษ์ใต้เพื่อทำคดีค้าไม้ที่เพิ่งได้รับหน้าที่มา เมื่อเสร็จจากคดีจึงรีบมาหารินที่บ้านของพ่อเธอ รินตื่นขึ้นกลางดึกแปลกใจที่สามียอมมาอยู่ด้วยที่บ้านของพ่อเธอ เพราะศรัณย์เคยบอกว่ารู้สึกไม่ดี คนจะครหาว่าตนเองตกลงข่าวสาร รินจึงถามย้ำอีกครั้งว่าศรัณย์จะยอมอยู่กับเธอที่บ้านหลังนี้ใช่หรือไม่ ศรัณย์ตอบกลับว่า

(31) “อ้อ...ต่อไปนี่นอนที่ไหนก็ได้ เพราะหล่อนคือ**บ้าน บ้าน**ของฉัน”

(ศรัณย์ : ปติวิธดา)

จากตัวอย่างที่ (30) และ (31) พบถ้อยคำอุปลักษณเมียหลวงคือ “บ้าน” ซึ่งบ้านเป็นสถานที่อยู่อาศัยให้สมาชิกในครอบครัวได้พักพิง และเป็นสถานที่ให้ความอบอุ่น ตัวละครนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบเพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะความคิดของสามีที่มีต่อเมียหลวง สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียหลวงเป็นที่พึ่งพิงและให้ความอบอุ่นแก่ครอบครัว

จากตัวอย่างข้างต้น สามารถถ่ายโยงความสัมพันธ์ระหว่างแวดวงความหมายต้นทาง กับแวดวงความหมายปลายทางของบ้านกับเมียหลวง ได้ดังนี้

แวดวงความหมายต้นทาง		แวดวงความหมายปลายทาง
[บ้าน]	→	[เมียหลวง]
บ้าน	→	เมียหลวงที่เป็นที่พึ่งพิงของครอบครัว
คิดถึงบ้าน	→	คิดถึงเมียหลวง
เจ้าของบ้าน	→	สามี

1.9 [เมียหลวง คือ บุญบารมี]

อุปลักษณเชิงมนทัศน์ [เมียหลวง คือ บุญบารมี] เป็นการนำบุญบารมีมาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือแวดวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงเมียหลวง โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “บุญบารมี” กับ “เมียหลวง” ได้แก่ เป็นสิ่งที่มีสิริมงคล พบถ้อยคำอุปลักษณที่อยู่ในวงความหมายของบุญบารมี การอุปลักษณเมียหลวงเป็นบุญบารมีแสดงให้เห็นถึงมุมมองของผู้ใช้ภาษาว่าเมียหลวงเป็นบุคคลที่เสริมความเป็นสิริมงคลแก่ครอบครัว

ตัวอย่างที่ 32

สถานการณ์ : ศรีณย์ (สามี) เลิกคิดมากถึงเรื่องคำครหาต่างๆ ที่คนจะจินตนาการว่าตนได้อยู่สุขสบายเพราะริน (เมียหลวง) ที่เป็นลูกสาวมหาเศรษฐี จึงกลับมาอยู่บ้านกับรินและตกลงกับเธอว่าจะอยู่ด้วยกัน คู่กันทะเลาะกันแต่จะไม่แยกจากกันไปไหนอีก แล้วศรีณย์ก็บอกกับรินอีกว่า

(32) “ภรรยาที่แสนดีอย่างหล่อนคือ วาสนา ของฉัน เราจะให้อภัยกันแล้วให้อภัยกันอีก ทำแล้วทำอีกจนกว่าจะตายจากกันนะ”

(ศรีณย์ : ปติวิรัตดา)

จากตัวอย่างที่ (32) พบถ้อยคำอุปลักษณเมียหลวงคือ “วาสนา” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับบุญบารมี วาสนาเป็นกุศลผลบุญที่ให้ความเป็นสิริมงคล ตัวละครนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบเพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะทางคุณค่าของเมียหลวง สะท้อน

มุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียหลวงเป็นผู้หญิงที่ให้คุณงามความดีและให้ความเป็นมงคลแก่ครอบครัว

จากตัวอย่างข้างต้น สามารถถ่ายทอดความสัมพันธ์ระหว่างแวดวงความหมายต้นทางกับแวดวงความหมายปลายทางของบุญบารมีกับเมียหลวง ได้ดังนี้

แวดวงความหมายต้นทาง		แวดวงความหมายปลายทาง
[บุญบารมี]	→	[เมียหลวง]
วาสนา	→	เมียหลวงที่เป็นมงคลแก่ครอบครัว
ผู้มีวาสนา	→	สามี

ผลการศึกษาอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับ “เมียหลวง” ในละครโทรทัศน์ พบจำนวน 9 ประเภท ได้แก่ 1.[เมียหลวง คือ อาหาร] 2.[เมียหลวง คือ นางฟ้า/เทพเจ้า] 3.[เมียหลวง คือ สิ่งที่มีคุณประโยชน์] 4.[เมียหลวง คือ วัตถุมีค่า] 5.[เมียหลวง คือ ดอกไม้ที่มีคุณค่า] 6.[เมียหลวง คือ ความเย็น] 7.[เมียหลวง คือ พระอาทิตย์] 8.[เมียหลวง คือ บ้าน] 9.[เมียหลวง คือ บุญบารมี] โดยจากการวิเคราะห์ผลการศึกษาผู้วิจัยพบว่าโดยส่วนมากอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับเมียหลวงเป็นการอุปลักษณ์ที่เกี่ยวกับคุณค่า ลักษณะ และพฤติกรรมของเมียหลวง ที่แสดงผ่านถ้อยคำอุปลักษณ์ที่พบ กล่าวโดยสรุปคือถ้อยคำอุปลักษณ์ที่พบในเมียหลวง สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองความคิดที่มีต่อเมียหลวงว่าเป็นผู้หญิงที่ดี มีคุณค่า เพียงพร้อมไปด้วยคุณสมบัติการเป็นเมียที่ดี เหมาะสมแก่การให้เกียรติและยกย่องเชิดชู แต่เป็นผู้หญิงที่หมดความน่าดึงดูดทางเพศต่อสามี

2. อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับ “เมียน้อย” ในละครโทรทัศน์

เมียน้อย หมายถึง หญิงที่ชายเลี้ยงดูอย่างภรรยา แต่ไม่มีศักดิ์ศรีเท่าเมียหลวงหรือไม่ได้จดทะเบียน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) หรือหญิงที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับสามีอย่างลึกซึ้งกับผู้ชายที่มีเมียอยู่แล้ว จากการศึกษาพบว่าอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับ “เมียน้อย” ในละครโทรทัศน์ พบจำนวน 15 ประเภท ได้แก่ 1.[เมียน้อย คือ อาหาร] 2.[เมียน้อย คือ โรคภัย] 3.[เมียน้อย คือ สิ่งสกปรก] 4.[เมียน้อย คือ สัตว์ร้าย] 5.[เมียน้อย คือ สิ่งไม่มีค่า] 6.[เมียน้อย คือ สิ่งอัปมงคล] 7.[เมียน้อย คือ ดอกไม้สีฉูดฉาดและไร้ค่า] 8.[เมียน้อย คือ ไฟ] 9.[เมียน้อย คือ อสุรกาย] 10.[เมียน้อย คือ นักแสดง] 11.[เมียน้อย คือ โจรผู้ร้าย] 12.[เมียน้อย คือ อวัยวะส่วนเกิน]

13.[เมียน้อย คือ ภัยพิบัติ] 14.[เมียน้อย คือ เกม/ของเล่น] 15.[เมียน้อย คือ ข้าศึก] โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 [เมียน้อย คือ อาหาร]

อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ [เมียน้อย คือ อาหาร] เป็นการนำมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับอาหารมาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือดวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงเมียน้อย โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “อาหาร” กับ “เมียน้อย” โดยถ้อยคำอุปลักษณะที่พบสามารถจำแนกประเภทอาหารที่ใช้อุปลักษณะเมียน้อย ได้แก่ [เมียน้อย คือ อาหารรสจัด] [เมียน้อย คือ อาหารที่หาง่าย] และ [เมียน้อย คือ อาหารเหลือ] โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 [เมียน้อย คือ อาหารรสจัด] เป็นการนำอาหารรสจัดมาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือดวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงเมียน้อย โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “อาหารรสจัด” กับ “เมียน้อย” ได้แก่ ความสวยงามเย้ายวนอารมณ์ทางเพศ ความเจนจัดเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ พบถ้อยคำอุปลักษณะที่อยู่ในดวงความหมายของอาหารรสจัด เช่น “ต้มแซ่บ” “แซ่บ” เป็นต้น แสดงให้เห็นถึงมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่า เมียน้อยเป็นบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญเรื่องเพศและการทำให้ผู้ชายหลงใหล

ตัวอย่างที่ 33

สถานการณ์ : ใจเริง (เมียน้อย) โทรศัพท์หาพิมาลา (เมียหลวง) เพื่อทวงใจพิมาลา ขณะที่กำลังรับประทานอาหารเย็นกับฤกษ์ (สามี) อยู่ พิมาลากล่าวว่าที่เธอโทรมาต้องการอะไร ใจเริงตอบกลับว่า

(33) “ก็ไม่มีอะไรมาก ฝากบอกพี่ฤกษ์หน่อยสิ วันนี้ที่ห้องเริงมี ต้มแซ่บ ถ้าพี่ฤกษ์ เบื่อแกงจืด...ที่บ้าน ก็แวะมาได้นะ รสชาติคูนลิ้น พี่ฤกษ์เขาชอบ”

(ใจเริง : เพลิ่งบุญ)

จากตัวอย่างที่ (33) พบถ้อยคำอุปลักษณะเมียน้อยคือ “ต้มแซ่บ” ซึ่งอยู่ในดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับอาหารรสจัด ต้มแซ่บเป็นอาหารอีสานชนิดหนึ่ง มีรสชาติเปรี้ยวและเผ็ด ตัวละครนำรสชาติของอาหารมาเปรียบเทียบเพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะทางการ

ร่วมเพศที่น่าตื่นเต้น ชวนให้ลึ้มลอง สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองความคิดที่มีต่อเมียน้อยว่าเป็นผู้หญิงที่มีความน่าดึงดูดทางเพศและมีความเย้ายวนชวนให้ผู้ชายเข้าหาได้

ตัวอย่างที่ 34

สถานการณ์ : พิมาลา (เมียน้อย) คุยกับมาลัยวรรณ (น้องสาวเมียน้อย) ถึงเรื่องที่ใจเรง (เมียน้อย) ออกจากบ้านไปอยู่ที่อื่นโดยไม่ติดต่อกลับมา และคิดว่าฤกษ์ (สามี) ไม่รู้เรื่องดังกล่าวด้วย แต่มาลัยวรรณเห็นต่างจึงตอบพี่สาวกลับไปว่า

(34) “คนเคยรักกันจะห้ามใจได้อย่างไร พี่เรงก็แซ่บขนาดนั้น และหลังๆ มานี้พี่ฤกษ์ชอบปิดบังโกหก...”

(มาลัยวรรณ : เพลิงบุญ)

จากตัวอย่างที่ (34) พบถ้อยคำอุปสรรคณ์เมียน้อยคือ “แซ่บ” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับอาหารรสจัด แซ่บเป็นภาษาอีสานหมายถึงอร่อย ซึ่งโดยส่วนมากอาหารอีสานจะมีรสจัด การใช้คำว่าแซ่บกล่าวถึงอาหารในภาคกลางจึงหมายถึงอาหารที่มีรสจัด ตัวละครนารสชาติของอาหารมาเปรียบเทียบเพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะของเมียน้อย สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองความคิดที่มีต่อเมียน้อยว่าเป็นผู้หญิงที่มีความน่าดึงดูดทางเพศที่ทำให้ผู้ชายต้องการเข้าหา

จากตัวอย่างข้างต้น สามารถถ้อยโยงความสัมพันธ์ระหว่างแวดวงความหมายต้นทางกับแวดวงความหมายปลายทางของอาหารรสจัดกับเมียน้อย ได้ดังนี้

แวดวงความหมายต้นทาง		แวดวงความหมายปลายทาง
[อาหารรสจัด]	→	[เมียน้อย]
ต้มแซ่บ	→	เมียน้อยที่มีความเจนจัดเรื่องเพศ
รสชาตคั่วลิ้น	→	เคยมีเพศสัมพันธ์กันบ่อยครั้ง
คนที่กินอาหาร	→	สามี
แซ่บ	→	ความเย้ายวนทางเพศ

2.1.2 [เมียน้อย คือ อาหารที่หาง่าย] เป็นการนำอาหารที่หาง่ายมาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือดวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงเมียน้อย โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “อาหารที่หาง่าย” กับ “เมียน้อย” ได้แก่ การให้ผู้ชายเข้าหาได้ง่าย การยอมให้ผู้ชายมีเพศสัมพันธ์ด้วย พบถ้อยคำอุปสรรคที่อยู่ในดวงความหมายของอาหารที่หาง่าย เช่น “อาหารเข้าข้างทาง” “ของฟรี” เป็นต้น แสดงให้เห็นถึงมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นบุคคลที่ยอมให้ผู้ชายเข้าหาได้ง่ายและเป็นผู้หญิงที่ไม่มีคุณค่า

ตัวอย่างที่ 35

สถานการณ์ : กันตา (น้องสาวเมียหลวง) อธิบายให้กะรัต (เมียหลวง) ฟังถึงเรื่องที่ภูเบศร์ (สามี) เข้าไปมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งกับผู้หญิงไฮโซ (เมียน้อย) ที่เป็นหุ้นส่วนของบริษัทว่า ที่ทำไปเพราะถูกขู่จะถอนหุ้น กันตายังอธิบายให้พี่สาวฟังอีกว่า

(35) “มันเป็นเรื่องปกติของผู้ชาย คิดเสียว่าเขาแค่ไปลองอาหารเข้าข้างทางแล้วกัน สุดท้ายก็ต้องกลับมาทานอาหารหลากหลายที่กึ่งวันยันค่ำ ให้พี่ภูมาหาพี่กั้งนะ”

(กันตา : สามีตีตรา)

จากตัวอย่างที่ (35) พบถ้อยคำอุปสรรคเมียน้อยคือ “อาหารเข้าข้างทาง” ซึ่งอยู่ในดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับอาหารที่หาง่าย อาหารเข้าข้างทางเป็นอาหารทั่วไปที่อยู่ริมถนน สามารถหาซื้อได้ง่ายและมีราคาถูก ตัวละครนำลักษณะดังกล่าวของอาหารเข้าข้างทางมาเปรียบเทียบกับเมียน้อยเพื่อแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของเมียน้อย เนื่องจากเมียน้อยที่ปรากฏมีลักษณะเป็นผู้หญิงใจง่ายและเข้าหาผู้ชายด้วยความเต็มใจ ซึ่งสัมพันธ์กับการเปรียบเป็นอาหารเข้าข้างทางที่ผู้ชายแวะรับประทานแล้วไปทำงาน สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองความคิดที่มีต่อเมียน้อยว่าเป็นผู้หญิงทั่วไปและให้ผู้ชายเข้าหาได้ง่าย

ตัวอย่างที่ 36

สถานการณ์ : สายน้ำผึ้ง (เมียน้อย) นัดพบกับพิศุทธิ์ (กำลังคบหากับเมียหลวง) ในร้านอาหาร เธอสั่งผัดไทยของร้านนั้นและยื่นผัดไทยอีกถุงหนึ่งที่เธอซื้อมาให้พนักงานไปใส่

จานมาเสิร์ฟด้วย เธอให้พิศุทธิ์ลองชิมผัดไทยทั้ง 2 จาน พิศุทธิ์ชิมแล้วยอมรับว่าผัดไทยที่เธอซื้อใส่ถุงมาก็อร่อยเช่นกัน สายน้ำผึ้งจึงกล่าวว่า

(36) “ฉันซื้อมาจากร้านข้างถนน ของที่ใช้ก็สด เครื่องก็เยอะเหมือนกัน แต่แปลกที่คนกลับเลือกเชิดชูผัดไทยในร้านนี้ เพียงเพราะมันขายในร้านหรู อยู่บนจานราคาแพง”

(สายน้ำผึ้ง : สามมิติตรา)

จากตัวอย่างที่ (36) พบถ้อยคำอุปลักษณะเมียน้อยคือ “ซื้อมาจากร้านข้างถนน” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับอาหารที่หาง่าย ซึ่งการซื้อมาจากร้านข้างถนนหมายถึงการกล่าวถึงอาหารที่ซื้อมาจากริมทางที่พบได้ทั่วไป ตัวละครนำลักษณะดังกล่าวของอาหารที่ขายข้างถนนมาเปรียบเทียบกับเมียน้อยเพื่อแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของเมียน้อย สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองความคิดที่มีต่อเมียน้อยว่าเป็นผู้หญิงธรรมดาทั่วไป แต่มีคุณค่าไม่ต่างจากเมียหลวง

จากตัวอย่างข้างต้น สามารถถ่ายโยงความสัมพันธ์ระหว่างแวดวงความหมายต้นทางกับแวดวงความหมายปลายทางของอาหารที่หาง่ายกับเมียน้อย ได้ดังนี้

แวดวงความหมายต้นทาง		แวดวงความหมายปลายทาง
[อาหารที่หาง่าย]	→	[เมียน้อย]
อาหารเช้า/ผัดไทย	→	เมียน้อย
ข้างทาง/ข้างถนน	→	พบได้ทั่วไป
การไปลองทาน	→	การมีความสัมพันธ์แบบไม่จริงจัง

2.1.3 [เมียน้อย คือ อาหารเหลือ] เป็นการนำอาหารเหลือมาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือแวดวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงเมียน้อย โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “อาหารเหลือ” กับ “เมียน้อย” ได้แก่ การเป็นผู้หญิงที่ผ่านการมีความสัมพันธ์กับผู้ชายอื่นมาแล้ว พบถ้อยคำอุปลักษณะที่อยู่ในแวดวงความหมายของอาหารเหลือ เช่น “ของเหลือเดน” “รับล้างชาม” เป็นต้น แสดงให้เห็นถึงมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นบุคคลที่ยอมให้ผู้ชายเข้าหาได้ง่ายและเป็นผู้หญิงที่ไม่มีคุณค่า

ตัวอย่างที่ 37

สถานการณ์ : พิมาลา (เมียหลวง) ไม่สบายใจเรื่องชุดชั้นในของใจเริง (เมียน้อย) มาปนกับของเธอและทำให้ฤกษ์ (สามี) เข้าใจผิดคิดว่าเป็นของพิมาลา เธอเล่าให้หมี (เพื่อนเมียหลวง) ฟัง ขณะเดียวกันเปรม (เพื่อนของสามี) ก็เดินเข้ามาและพูดขึ้นว่า

(37) “ผู้ชายอย่างผมและฤกษ์ไม่มีวันกินของเหลือเดนชายอื่น”

(เปรม : เพลิงบุญ)

จากตัวอย่างที่ (37) พบถ้อยคำอุปลักษณ์เมียน้อยคือ “ของเหลือเดน” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับอาหารเหลือ ของเหลือเดนเป็นของที่ถูกตัดทิ้งหรือทิ้งไปแล้ว ไม่มีประโยชน์และไม่เป็นที่ต้องการ ซึ่งในบริบทกล่าวถึงอาหารที่เหลือทิ้ง ตัวละครนำลักษณะของของเหลือเดนมาเปรียบเทียบคือ เป็นสิ่งที่ถูกกินไปแล้วและเหลือทิ้งจากผู้อื่น มาใช้กล่าวเปรียบเทียบเพื่อแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของเมียน้อย เนื่องจากเมียน้อยที่ปรากฏได้ผ่านการมีเพศสัมพันธ์กับชายอื่นมาแล้ว สัมพันธ์กับการเปรียบเทียบของเหลือเดน สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองความคิดที่มีต่อเมียน้อยว่าเป็นผู้หญิงที่ถูกผู้ชายทิ้งมาแล้วและไม่เป็นที่ต้องการของชายคนอื่น ๆ

ตัวอย่างที่ 38

สถานการณ์ : ประสิทธิ์ชัย (พนักงานในสำนักงาน) เห็นวิกิจ (หลานของสามี) เดินพูดคุยอย่างสนุกสนานมากับมุนินทร์ (พี่สาวฝาแฝดของมุตตาที่ถูกเข้าใจว่าเป็นเมียน้อย เพราะเธอปลอมตัวเป็นน้องสาว) จึงคิดว่าวิกิจกำลังชอบมุตตาและแอบมาพูดคุยกับวิกิจว่า

(38) “ตกลงเอ็งจะรับล้างขามให้อาเอ็งจริงๆ หรือวะ”

(ประสิทธิ์ชัย : แรเงา)

จากตัวอย่างที่ (38) พบถ้อยคำอุปลักษณะเมียน้อยคือ “รับล้างชาม” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับอาหารเหลือ การรับล้างชามเป็นการกล่าวถึงการกินอาหารต่อจากผู้อื่น หรือกินอาหารที่เหลือจากที่ผู้อื่นกินเสร็จแล้ว และต้องเป็นผู้รับผิดชอบในการนำภาชนะไปทำความสะอาด ตัวละครนำลักษณะของการรับล้างชามมาเปรียบเทียบคือ การกินของเหลือจากผู้อื่นแล้วต้องนำชามไปทำความสะอาด มาใช้กล่าวเปรียบเทียบเพื่อแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของเมียน้อย เนื่องจากเมียน้อยที่ปรากฏได้ผ่านการมีเพศสัมพันธ์กับชายอื่นมาแล้ว สัมพันธ์กับการเปรียบเทียบเป็นอาหารเหลือ สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองความคิดที่มีต่อเมียน้อยว่าเป็นผู้หญิงที่ผ่านการมีเพศสัมพันธ์กับผู้ชายมาแล้ว และผู้ชายคนใดที่จะเข้ามามีความสัมพันธ์ด้วยก็ถือว่าได้ผู้หญิงที่ไม่เป็นที่ต้องการของชายคนก่อน

จากตัวอย่างข้างต้น สามารถถ่ายโยงความสัมพันธ์ระหว่างแวดวงความหมายต้นทางกับแวดวงความหมายปลายทางของอาหารเหลือกับเมียน้อย ได้ดังนี้

แวดวงความหมายต้นทาง		แวดวงความหมายปลายทาง
[อาหารเหลือ]	→	[เมียน้อย]
ของเหลือเดน	→	เมียน้อยที่ถูกทิ้งมา
คนที่กินเหลือ	→	ผู้ชายอื่นที่มีความสัมพันธ์กับเมียน้อยมาก่อน
การกินต่อจากผู้อื่น	→	การมีเพศสัมพันธ์กับเมียน้อยที่ผ่านผู้ชายคนอื่นมาแล้ว
รับล้างชาม	→	การยอมรับเมียน้อยที่ผ่านผู้ชายคนอื่นมาเป็นเมีย

2.2 [เมียน้อย คือ โรคร้าย]

อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ [เมียน้อย คือ โรคร้าย] เป็นการนำโรคร้ายมาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือแวดวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงเมียน้อย โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “โรคร้าย” กับ “เมียน้อย” ได้แก่ ชนิดของโรคร้าย สิ่งที่ทำให้เกิดโรค พบถ้อยคำอุปลักษณะที่อยู่ในวงความหมายของโรคร้าย เช่น “ผี” “เชื้อโรค” เป็นต้น การอุปลักษณะเมียน้อยเป็นโรคร้ายแสดงให้เห็นถึงมุมมองของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นภัยอันตรายและสร้างความเดือดร้อนให้แก่ครอบครัว

ตัวอย่างที่ 39

สถานการณ์ : ก้องเกียรติ (สามี) บอกกับเต้และโจ (เพื่อนของสามี) ว่าในชีวิตของเขาไม่เคยคิดอยากจะทำอะไรที่ผิดพลาดเรื่องมีเมียน้อย พร้อมกับตัดพ้อเพื่อนว่าเหมือนไม่รู้จักนิสัยตน โจจึงพูดว่าเหมือนไม่ใช่เพื่อนกัน เต้จึงตอบกลับว่า

(39) “เฮ้ย...ไอโจ อย่าผสมโรง เป็นผีต้องฆ่าทิ้งให้ถึงรากถึงโคน...ให้หมด เพราะผู้หญิงคนนี้ไม่ธรรมดา เขาจะทำให้นายพินาศล่มจม แก่ต้องรีบแก้ปัญหากเขาให้ได้”

(เต้ : ดอกส้มสีทอง)

จากตัวอย่างที่ (39) พบถ้อยคำอุปสรรคณ์เมียน้อยคือ “ผี” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับโรคร้าย ผีคือโรคร้ายประเภทหนึ่ง มีลักษณะเป็นต่อมบวมขึ้นและกลัดหนอง หากผู้ใดเป็นจะมีอาการเจ็บปวดและแสบร้อน หรืออาจเป็นไข้ด้วย ทำให้รู้สึกไม่สบาย ตัวละครนำลักษณะเด่นในด้านการสร้างความรู้สึกไม่สบายกายแก่ผู้เป็นโรคมมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับ เพื่อแสดงให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากเมียน้อย สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นผู้หญิงที่สร้างความไม่สบายใจและเป็นปัญหารบกวน ควรรีบตัดออกจากรากชีวิต

ตัวอย่างที่ 40

สถานการณ์ : เรยา (เมียน้อย) กำลังจะแวะเข้ามาที่ร้านขายกระเป๋าของคุณมน แต่เห็นเด่นจันทร์ (เพื่อนของเมียหลวง) กับณฤดี (เมียหลวง) อยู่ในร้านนั้นเสียก่อน เรยาารู้สึกหมั่นไส้ เธอจึงแกล้งยื่นคุกกี้โทรศัพท์หน้าร้านทำเสียงหวานเรียกคุณใหญ่ (ก้องเกียรติ/สามี) เพื่อให้เด่นจันทร์กับณฤดีได้ยิน เด่นจันทร์เห็นจึงกล่าวกับเจ้าของร้านว่า

(40) “คุณมน ไปจ้างบริษัทกำจัดเชื้อโรคมากำจัดเชื้อโรคชนะคะ ไม่อย่างนั้นครอบครัวคุณมนจะต้องพินาศ เพราะเชื้อโรคตัวนี้”

(เด่นจันทร์ : ดอกส้มสีทอง)

จากตัวอย่างที่ (40) พบถ้อยคำอุปลักษณ์เมียน้อยคือ “เชื้อโรค” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับโรคร้าย เชื้อโรคคือสิ่งที่อันตรายหากเข้าสู่ร่างกายอาจนำไปสู่การเจ็บไข้ได้ป่วยได้ ตัวละครนำลักษณะเด่นในด้านความรู้สึกกลัวและรังเกียจเชื้อโรคมานำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกที่มีต่อเมียน้อย สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นผู้หญิงที่น่ารังเกียจและไม่ควรเข้าใกล้ เพราะอาจทำให้เกิดผลกระทบที่ไม่ดีขึ้นได้

จากตัวอย่างข้างต้น สามารถถ่ายโยงความสัมพันธ์ระหว่างแวดวงความหมายต้นทางกับแวดวงความหมายปลายทางของโรคร้ายกับเมียน้อย ได้ดังนี้

แวดวงความหมายต้นทาง

[โรคร้าย]

เชื้อโรค

ผู้ได้รับเชื้อ/ผู้ป่วย

การรักษา

* ผ่าทึงให้ถึงรากถึงโคน

* การกำจัดเชื้อโรค

แวดวงความหมายปลายทาง

[เมียน้อย]

เมียน้อย

สามี

การจัดการกับเมียน้อย

การตัดเมียน้อยออกจากชีวิต

การกำจัดเมียน้อย

2.3 [เมียน้อย คือ สิ่งสกปรก]

อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [เมียน้อย คือ สิ่งสกปรก] เป็นการนำสิ่งสกปรกมาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือแวดวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงเมียน้อย โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “สิ่งสกปรก” กับ “เมียน้อย” ได้แก่ ลักษณะของสิ่งสกปรก ชนิดของสิ่งสกปรก พบถ้อยคำอุปลักษณ์ที่อยู่ในวงความหมายของสิ่งสกปรก เช่น “ขยะแขยง” “คนสกปรก” เป็นต้น การอุปลักษณ์เมียน้อยเป็นสิ่งสกปรกแสดงให้เห็นถึงมุมมองของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นบุคคลน่ารังเกียจและไม่น่าเข้าใกล้

ตัวอย่างที่ 41

สถานการณ์ : เรยา (เมียน้อย) รู้ความจริงว่าเกียรติกร (น้องชายของสามี) ผู้ชาย คนที่เธอกำลังคบหาอยู่เป็นน้องชายของก้องเกียรติ (สามี) และเข้ามาพิสูจน์ตัวเธอถึงความรัก ที่มีต่อก้องเกียรติ เธอตกใจที่ถูกหลอกและโวยวายเสียงดังในบ้าน เกียรติกรจึงพูดกับเธอว่า

(41) “กลับไปซะ ฉัน **ขยะแหยง** เธอเต็มทีแล้ว ขอให้รู้ว่าฉันต้องล้างตัวให้สะอาดทุก ครั้งที**คนสกปรก**อย่างเธอมาแตะต้อง...ไป กลับไปซะ”

(เกียรติกร : ดอกส้มสีทอง)

จากตัวอย่างที่ (41) พบถ้อยคำอุปสรรคณ์เมียน้อยคือ “ขยะแหยง” และ “คนสกปรก” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งสกปรก ขยะแหยงเป็นอาการที่เกิด จากความรู้สึกรังเกียจสิ่งสกปรกหรือสิ่งที่น่ากลัว และคนสกปรกเป็นลักษณะของบุคคลที่มี สิ่งปฏิกูลหรือของเสียเลอะเปรอะเปื้อนร่างกาย ตัวละครนำลักษณะเด่นในด้านความรู้สึก รังเกียจมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกที่มีต่อเมียน้อย สะท้อนมุมมอง ความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นผู้หญิงที่สกปรกและน่ารังเกียจ หากเข้าใจผิดต้องรีบ ชำระล้างร่างกายให้สะอาด

จากตัวอย่างข้างต้น สามารถถ้อยโยงความสัมพันธ์ระหว่างแวดวงความหมายต้นทาง กับแวดวงความหมายปลายทางของสิ่งสกปรกกับเมียน้อย ได้ดังนี้

แวดวงความหมายต้นทาง		แวดวงความหมายปลายทาง
[สิ่งสกปรก]	→	[เมียน้อย]
คนสกปรก	→	เมียน้อย
ความรู้สึก/อาการที่มีต่อสิ่งสกปรก	→	ความรู้สึก/อาการที่มีต่อเมียน้อย
* ขยะแหยง	→	อาการรังเกียจเมียน้อย
การกระทำหลังจากสัมผัสสิ่งสกปรก	→	การกระทำหลังจากใกล้ชิดเมียน้อย
* ล้างตัวให้สะอาด	→	ชำระสิ่งสกปรกที่ติดมาจากเมียน้อย

2.4 [เมียน้อย คือ สัตว์ร้าย]

อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ [เมียน้อย คือ สัตว์ร้าย] เป็นการนำสัตว์ร้ายมาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือแวดวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงเมียน้อย โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “สัตว์ร้าย” กับ “เมียน้อย” ได้แก่ ชนิดของสัตว์ร้าย พฤติกรรมของสัตว์ร้าย พบถ้อยคำอุปลักษณะที่อยู่ในวงความหมายของสัตว์ร้าย ได้แก่ “แมงป่อง” “สารพัดพิษ” “งูเห่า” “เขมือบ” “วางกับดัก” “ปลิง” “มุดรูมุดร่อง” เป็นต้น การอุปลักษณะเมียน้อยเป็นสัตว์ร้ายแสดงให้เห็นถึงมุมมองของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นสิ่งมีชีวิตที่ไม่รู้จักผิดชอบชั่วดี ทำสิ่งต่างๆ ตามสัญชาตญาณของสัตว์ และเป็นอันตรายหากเข้าใกล้

ตัวอย่างที่ 42

สถานการณ์ : เจ๊ก (คนรับใช้) ถูกเอนหลัง (เมียน้อย) ซึ่งเข้ามาเป็นคุณนายที่สองของบ้านทำร้ายร่างกายเพราะเห็นว่าเจ๊กเอาเรื่องของเธอไปพูดให้คนอื่นฯ ฟัง เจ๊กทนไม่ไหวจึงตะโกนว่าเอนหลังกลับว่า

(42) “อ๊แมงป่องสารพัดพิษ”

(เจ๊ก : ดอกส้มสีทอง)

ตัวอย่างที่ (42) พบถ้อยคำอุปลักษณะเมียน้อยคือ “แมงป่องสารพัดพิษ” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ร้าย แมงป่องเป็นสัตว์มีพิษประเภทหนึ่งที่เป็นอันตราย หากโดนต่อยจะได้รับพิษที่ทำให้เกิดอาการแพ้ได้ ตัวละครนำมาใช้กล่าวเปรียบกับเมียน้อย เพื่อแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมของเมียน้อยที่เป็นอันตรายต่อผู้อื่น สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นผู้หญิงอันตราย สามารถสร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่นได้ในหลายๆ ด้าน

ตัวอย่างที่ 43

สถานการณ์ : ใจเริง (เมียหลวง) บุกเข้าไปในงานเลี้ยงขอบคุณของบริษัทของ เท็ดพันธ์ (สามี) เพื่อไปจัดการกับสุพรรณญา (เมียน้อย) เลขาฯ ของเท็ดพันธ์ที่แอบเป็นเมียน้อยของสามีเธอ ใจเริงเปิดวิดีโอที่แอบถ่ายตอนสุพรรณญาเข้าหาเท็ดพันธ์ให้ทุกคนในงานดู สุพรรณญาโศครวญเสียใจขอร้องให้ใจเริงปิดวิดีโอเพราะเธออาย ใจเริงจึงพูดขึ้นว่า

(43) “อ้อ ทีตอนนี้ล่ะอาย แต่ตอนที่**เขม็อบ**ผัวตัวเป็นๆ ของฉันไว้ย้อยเล่น ไม่ยกอาย มานี้เลยนั่งสัญชาติ**งูเหลือม**”

(ใจเริง : เพลิ่งบุญ)

จากตัวอย่างที่ (43) พบถ้อยคำอุปลักษณ์เมียน้อยคือ “เขม็อบ” “งูเหลือม” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ร้าย งูเหลือมเป็นสัตว์เลื้อยคลานที่มีพิษและอันตราย ตัวละครนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบเมียน้อยเพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะเมียน้อยที่เป็นอันตราย สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นบุคคลที่อันตราย ร้ายกาจ และไม่น่าไว้วางใจ

ตัวอย่างที่ 44

สถานการณ์ : นพณา (เมียหลวง) และเนตรนภิส (น้องสาวของเมียหลวง) เดินทางไปหาเจนภพ (สามี) ที่กำลังสัมมนาอยู่ที่ต่างจังหวัด ระหว่างทางนพณาออกกับน้องสาวของเธอว่า ตลอดระยะหนึ่งปีที่ผ่านมาเจนภพไม่มีเรื่องเมียน้อยให้เธอเดือดร้อนใจ เนตรนภิสจึงตอบพี่สาวกลับไปว่า

(44) “ไม่มีโอกาสนะสิ พี่ก็เล่น**วางกับดัก**วางสายสืบเอาไว้ซะขนาดนั้นอะ”

(เนตรนภิส : แรงเงา)

จากตัวอย่างที่ (44) พบถ้อยคำอุปลักษณ์เมียน้อยคือ “วางกับดัก” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ร้าย การวางกับดักเป็นวิธีการหนึ่งที่ไว้จับสัตว์ ซึ่งเป็นการล่าสัตว์มาบริโภคหรืออาจหมายถึงการดักจับสัตว์ที่เป็นอันตรายและสร้างความเสียหาย เช่น กับดักหนู เป็นต้น ตัวละครนำมาใช้กล่าวถึงเมียน้อยเพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะเมียน้อยที่

ต้องถูกจับให้ได้ว่าเข้ามาเกี่ยวข้องกับสามีผู้อื่น สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นบุคคลที่แอบเข้ามามีความสัมพันธ์กับสามีผู้อื่น จึงต้องหาวิธีในการจับให้ได้

ตัวอย่างที่ 45

สถานการณ์ : วิกีจ (หลานสามี) ปลอบใจนพณา (เมียหลวง) ให้ใจเย็นๆ เพราะมุตตากลับมาครั้งนี้ ไม่มีที่ท่าว่าจะอยากเข้าใกล้เจนภพ (สามี) นพณาไม่เชื่อ เพราะคิดว่าเป็นการแสดงตบตา และบอกกับหลานชายต่อว่า

(45) “นั่งพวกนี้มันดูดเลือดดูดเงินเหมือนปลิง พอแห้งหมดตัว มันก็ถีบหัวส่ง ไปหาไอ้แก่หน้าใจคนใหม่”

(นพณา : แรงเงา)

จากตัวอย่างที่ (45) พบถ้อยคำอุปลักษณเมียน้อยคือ “ปลิง” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ร้าย ปลิงมีลักษณะลำตัวเป็นข้อปล้องและยึดหยุ่น ชอบอยู่ในน้ำนิ่งตามหนอง ดำรงชีวิตด้วยการเกาะอาศัยอยู่บนสัตว์ตัวอื่นๆ เพื่อดูดเลือดเป็นอาหาร หากเกาะอยู่บนตัวคนก็จะดูดเลือดคนด้วยเช่นกัน ตัวละครนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบเมียน้อยเพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะเมียน้อยที่เป็นอันตราย สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นบุคคลที่อันตราย เข้ามามีความสัมพันธ์กับสามีผู้อื่นเพื่อหวังผลประโยชน์ เมื่อไม่มีผลประโยชน์ให้ก็จะทิ้งไปหาคนใหม่

ตัวอย่างที่ 46

สถานการณ์ : นพณา (เมียหลวง) กลับมาอาละวาดเจนภพ (สามี) ต่อที่บ้าน เรื่องที่เขาแอบนัดเจอมนินทร์ (ถูกเข้าใจว่าเป็นเมียน้อย) ที่ร้านอาหาร แต่เมื่อนพณาไปถึงร้านเธอก็หายไปเสียแล้ว รวมถึงเรื่องที่ให้นพณาต้องจ่ายค่าอาหารแทน เจนภพตีหน้าขริมนพณาพูดขึ้นมาอีกว่า

(46) “เจ็บใจนัก ฉันไปช้านิดเดียว นั่งมุตตาไหวตัวมดรูมดรองหนีไปได้”

(นพณา : แรงเงา)

จากตัวอย่างที่ (46) พบถ้อยคำอุปลักษณะเมียน้อยคือ “มุดรุมุดรื่อง” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ร้าย การมุดรุมุดรื่องเป็นกิริยาอาการของสัตว์ขนาดเล็กที่กำลังหนี ตัวละครนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับเมียน้อยเพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะเมียน้อยที่กระทำความผิดและหนีไปได้ สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นบุคคลที่กระทำความผิดและหลบหนีไม่ให้เมียหลวงจับได้

จากตัวอย่างข้างต้น สามารถถ้อยความสัมพันธ์ระหว่างแวดวงความหมายต้นทางกับแวดวงความหมายปลายทางของสัตว์ร้ายกับเมียน้อย ได้ดังนี้

แวดวงความหมายต้นทาง	→	แวดวงความหมายปลายทาง
[สัตว์ร้าย]		[เมียน้อย]
แมงป่อง/งูเหลือม/ปลิง	→	เมียน้อย
อันตรายที่เกิดจากสัตว์	→	ความเดือดร้อนที่เกิดจากเมียน้อย
* สารพัดพิษ	→	ความร้ายกาจมากมายของเมียน้อย
* การเขมือบ	→	การแย่งสามีของเมียน้อย
* การดูดเลือด	→	การหลอกเอาผลประโยชน์ของเมียน้อย
* แห้งหมดตัว	→	ลักษณะของผู้ชายที่ถูกเมียน้อยหลอกเอาผลประโยชน์จนหมด
วางกับดัก	→	วิธีการจับเมียน้อย
มุดรื่องมุดรู่	→	การหลบหนีของเมียน้อย

2.5 [เมียน้อย คือ สิ่งไม่มีค่า]

อุปลักษณะเชิงมนทัศน์ [เมียน้อย คือ วัตถุไม่มีมูลค่า] เป็นการนำสิ่งไม่มีค่ามาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือแวดวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงเมียน้อย โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “สิ่งไม่มีค่า” กับ “เมียน้อย” ได้แก่ ความไม่มีคุณค่า ความไม่มีราคา พบถ้อยคำอุปลักษณะที่อยู่ในวงความหมายของวัตถุไม่มีมูลค่า เช่น “เศษธุลี” “กระเบื้อง” “ก้อนกรวด” “หิน” เป็นต้น การอุปลักษณะเมียน้อยเป็นสิ่งไม่มีค่าแสดงให้เห็นถึงมุมมองของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นสิ่งของไม่มีค่า ไม่มีคุณค่าที่จะเก็บไว้และไม่เป็นที่ต้องการของคนทั่วไป

ตัวอย่างที่ 47

สถานการณ์ : เด่นจันทร์ (เพื่อนของเมียบลวง) พาคนบุกไปที่ห้องของเรยา (เมียน้อย) เพื่อไปต่อว่าที่เรยาไปประรานณฤดี (เมียบลวง) เด่นจันทร์จึงข่มขู่ให้หยุดเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเพื่อนของเธอ และต่อว่าเรยาว่า

(47) “เลิกไปหาเรื่องเพื่อนฉัน เข้าใจไหม เขาสูงกว่าเธอมาก คนอย่างเธอไม่ได้ เศษ ฐิติของเขา ไม่ว่าจะด้านไหน ทั้งเทือกเถาเหล่ากอ ทั้งการศึกษา ทั้งสังคม มันคนละชั้น อย่าเหยอเข้ามาเปรียบเทียบกับเขา คุณใหญ่ไม่มีวันเห็นเรอดีกว่าภรรยาของเขา เพื่อนฉันเป็นเพชร ส่วนเธอมันก็แค่กระเบื้อง”

(เด่นจันทร์ : ดอกส้มสีทอง)

จากตัวอย่างที่ (47) พบถ้อยคำอุปลักษณ์เมียน้อยคือ “ไม่ได้เศษฐิติ” และ “กระเบื้อง” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งไม่มีค่า เศษฐิติหมายถึงละอองฝุ่นขนาดเล็ก การกล่าวถึงการไม่ได้เศษฐิติเป็นการต่อว่าผู้ที่ไม่มีความสามารถหรือคุณสมบัติที่จะทัดเทียมกับคนที่เปรียบเทียบได้ และการกล่าวถึงกระเบื้องที่มีลักษณะเด่นคือทำมาจากวัสดุที่ไม่มีราคา นำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบเพื่อแสดงให้เห็นถึงการไม่มีคุณค่าของเมียน้อย สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นผู้หญิงที่ไม่มีค่า ไม่มีประโยชน์ที่จะเก็บรักษาไว้

ตัวอย่างที่ 48

สถานการณ์ : เรยา (เมียน้อย) โทรศัพท์หาก้องเกียรติ (สามี) ให้มารับตน ณฤดี (เมียบลวง) เห็นจึงไม่สบายใจ เด่นจันทร์ (เพื่อนของเมียบลวง) จึงต่อสายโทรหาก้องเกียรติให้คุยกับณฤดี เพื่อยืนยันว่าคนที่เรยากำลังคุยด้วยไม่ใช่ก้องเกียรติ ซึ่งเป็นเวลาที่ก้องเกียรติวางสายจากเรยาพอดีจึงได้รับสายณฤดีต่อ เด่นจันทร์บอกให้เพื่อนสบายใจว่า

(48) “ถึงอย่างไร เด่นจันทร์ยังเชื่อว่าก้องเกียรติไม่มีวันเห็นใครดีกว่าณฤดี เรื่องอะไรที่เขาจะเห็นก้องกรวดดีกว่าเพชรแท้ในมือ”

(เด่นจันทร์ : ดอกส้มสีทอง)

จากตัวอย่างที่ (48) พบถ้อยคำอุปสรรคณ์เมียน้อยคือ “ก๊อนกรวด” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งไม่มีค่า ก๊อนกรวดเป็นวัตถุที่สามารถพบได้ทั่วไปบนพื้นถนน ไม่มีค่า ไม่มีราคา ตัวละครนำลักษณะเด่นของก๊อนกรวดที่เป็นวัตถุหาได้ทั่วไปบนพื้นถนนมาใช้กล่าวเปรียบเทียบเพื่อแสดงให้เห็นถึงการไม่มีคุณค่าของเมียน้อยที่มีลักษณะหรือพฤติกรรมที่แสดงถึงความไม่มีคุณค่าในตัวเอง ทำให้เป็นผู้หญิงที่ไร้ค่า สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นบุคคลที่ไม่มีค่า

ตัวอย่างที่ 49

สถานการณ์ : ใจเริง (เมียน้อย) ลงภาพตัวเองที่กำลังเล่นโยคะในอินสตราแกรม พร้อมข้อความว่า “ฝึกทำยากเอาใจสามี...รู้ว่าชอบ” เพื่อก่อกวนให้พิมาลา (เมียหลวง) ไม่สบายใจ แต่พิมาลาดังสติและถ่ายรูปแหวนแต่งงานของเธอลงในอินสตราแกรมพร้อมกับข้อความว่า

(49) “การเป็นเมียอย่างถูกต้องตามกฎหมายต้องมีคุณสมบัติเหมือนเพชรคือทน... โดยเฉพาะเพชรบนแหวนแต่งงาน ต้องทนเป็นพิเศษ **หินกรวด**ก็มาแทนไม่ได้!”
(พิมาลา : เพลิงบุญ)

ตัวอย่างที่ (49) พบถ้อยคำอุปสรรคณ์เมียน้อยคือ “หินกรวด” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งไม่มีค่า หินกรวดเป็นวัตถุที่สามารถพบได้ทั่วไป ไม่มีค่า ไม่มีราคา ตัวละครนำลักษณะเด่นของหินกรวดที่เป็นวัตถุหาได้ทั่วไปบนพื้นถนนมาใช้กล่าวเปรียบเทียบเพื่อแสดงให้เห็นถึงการไม่มีค่าของเมียน้อย ที่มีลักษณะที่แสดงถึงความไม่มีคุณค่าในตัวเอง ทำให้เป็นผู้หญิงที่ไร้ค่า สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นบุคคลที่ไม่มีคุณค่า ไม่เหมาะสมที่จะนำมายกย่องเชิดชู

ตัวอย่างที่ 50

สถานการณ์ : นพนภา (เมียหลวง) เข้าโรงพยาบาลเพราะเกิดการช็อกหลังจากที่โดนมูนิินทร์ (พี่สาวฝาแฝดของมูตตาที่ถูกเข้าใจว่าเป็นเมียน้อย) มารังควานที่งานเลี้ยงในโรงแรม วิกิจสงสารครอบครัวของนพนภาจึงไปหามูนิินทร์ เพื่อบอกให้เลิกยุ่งกับครอบครัวของเขา และวิกิจยังพูดอีกว่า

(50) “คุณรักอากาศจริงๆ สินะ ไม่รู้หรือว่าคุณอย่างอากาศไม่ยอมสูญเสียเพื่อแลกกับ สิ่งไม่มีค่า...อย่างคุณ”

(วิกิจ : แรงเงา)

จากตัวอย่างที่ (50) พบถ้อยคำอุปลักษณะเมียน้อยคือ “สิ่งไม่มีค่า” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งไม่มีค่า สิ่งไม่มีค่าหมายถึงวัตถุหรือสิ่งของที่ไม่มีราคาหรือไม่สามารถสร้างประโยชน์อันใดได้ ตัวละครนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบเพื่อแสดงให้เห็นถึงการไม่มีคุณค่าของเมียน้อย สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นผู้หญิงที่ไม่มีค่า ไม่สามารถสร้างประโยชน์แก่ผู้ครอบครองได้

จากตัวอย่างข้างต้น สามารถถ้อยความสัมพันธ์ระหว่างแวดวงความหมายต้นทางกับแวดวงความหมายปลายทางของสิ่งไม่มีค่ากับเมียน้อย ได้ดังนี้

แวดวงความหมายต้นทาง		แวดวงความหมายปลายทาง
[สิ่งไม่มีค่า]	→	[เมียน้อย]
กระเบื้อง/ก้อนกรวด/หินกรวด	→	เมียน้อย
ความไม่มีค่าของสิ่งของ	→	ความไม่มีคุณค่าของเมียน้อย
* ไม่ได้เศษฐิติของเขา	→	เมียน้อยที่ไม่อาจเทียบเมียมหลวงได้

2.6 [เมียน้อย คือ สิ่งอัปมงคล]

อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ [เมียน้อย คือ สิ่งอัปมงคล] เป็นการนำสิ่งอัปมงคลมาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือแวดวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงเมียน้อย โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “สิ่งอัปมงคล” กับ “เมียน้อย” ได้แก่ การนำมาซึ่งสิ่งไม่ดี การทำให้เกิดความโชคร้าย พบถ้อยคำอุปลักษณะที่อยู่ในวงความหมายของสิ่งอัปมงคล ได้แก่ “ตัวชวย” “ตัวเสียดจัญไร” “ตัวกาลกิณี” เป็นต้น การอุปลักษณะเมียน้อยเป็นสิ่งอัปมงคลแสดงให้เห็นถึงมุมมองของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นสิ่งที่นำพามาซึ่งความโชคร้ายและความอัปมงคล

ตัวอย่างที่ 51 และ 52

สถานการณ์ : ณฤดี (เมียหลวง) ถามเด่นจันทร์ (เพื่อนของเมียหลวง) ว่าแน่ใจแล้วใช่ไหมว่าสินธรดัดขาดกับเรยา (เมียน้อย) แล้ว เด่นจันทร์บอกเพื่อนว่าเรยาหนีไปคุยกับผู้ชายคนอื่นแล้ว เพราะเธอเห็นเรยาทำทีคุยโทรศัพท์กับผู้ชายชื่อใหญ่ และเธอบอกณฤดีอีกว่า

(51) “อีตาคุณใหญ่นี้จะต้องตกต่ำล่มจมไปตลอดชาติ เรียกว่าช่วยหล่นทับเลยล่ะ”

(เด่นจันทร์ : ดอกส้มสีทอง)

ณฤดีถามเพื่อนของเธอกลับไปว่ามีด้วยหรือช่วยหล่นทับ เด่นจันทร์จึงตอบกลับว่า

(52) “มีสิ ก็ตัวช่วยอย่างนี้เรยาหล่นทับเต็มๆ ไม่รู้ว่าตานี้มีเมียหรือยัง ถ้ามีก็ช่วย
ซ้ำช่วยซ้อน ช่วยทั้งผิวทั้งเมียเลยล่ะ”

(เด่นจันทร์ : ดอกส้มสีทอง)

จากตัวอย่างที่ (51) และ (52) พบถ้อยคำอุปลักษณ์เมียน้อยคือ “ช่วย” และ “ตัวช่วย” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งอัปมงคล คำว่าช่วยหมายถึงสิ่งที่เป็นเคราะห์ร้าย ทำให้ไม่มีโชค ตัวละครนำมาใช้กล่าวเปรียบกับเมียน้อยเพื่อแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของเมียน้อยที่เป็นสิ่งสร้างความโชคร้ายต่อผู้อื่น สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นผู้หญิงที่น่าพามาซึ่งความโชคร้าย

ตัวอย่างที่ 53

สถานการณ์ : เจนภพ (สามี) พานพณา (เมียหลวง) ขึ้นไปพักบนห้อง หลังจากที่มีเรื่องทะเลาะวิวาทกับมุนินทร์ (พี่สาวฝาแฝดของมุตตาที่ถูกเข้าใจว่าเป็นเมียน้อย) เธออาละวาดปาข้าวของด้วยความโกรธ ประกาศร้ายไว้ให้เจนภพไล่มุตตาออกจากงานหรือไม่ก็หย่ากัน เจนภพตกใจ ไม่คิดว่าพณาจะจริงจังขนาดนี้ พณาพูดด้วยความโมโหว่า

(53) “ตั้งแต่ฉันเข้ามาเกี่ยวข้องกับ บ้านเราเหมือนตคนรก อีนั่งนี้มันตัวเสียดจัญไร
ตัวกาลกิณี”

(นพนภา : แรงเงา)

จากตัวอย่างที่ (53) พบถ้อยคำอุปสรรคณ์เมียน้อยคือ “ตัวเสียดจัญไร” และ “ตัวกาลกิณี” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งอัปมงคล คำว่า เสียดจัญไร หมายถึงสิ่งที่เป็นเคราะห์ร้าย ทำให้ไม่มีโชค และคำว่า กาลกิณี หมายถึงสิ่งหรือลักษณะที่ไม่เป็นมงคล ตัวละครนำมาใช้กล่าวเปรียบกับเมียน้อยเพื่อแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของเมียน้อยที่เป็นสิ่งอัปมงคล สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นผู้หญิงที่นำพามาซึ่งสิ่งที่ไม่ดีแก่ครอบครัว

จากตัวอย่างข้างต้น สามารถถ่ายโยงความสัมพันธ์ระหว่างแวดวงความหมายต้นทางกับแวดวงความหมายปลายทางของสิ่งอัปมงคลกับเมียน้อย ได้ดังนี้

แวดวงความหมายต้นทาง		แวดวงความหมายปลายทาง
[สิ่งอัปมงคล]	→	[เมียน้อย]
ตัวช่วย/ตัวเสียดจัญไร/ ตัวกาลกิณี	→	เมียน้อยที่สร้างความโชคร้ายแก่ ครอบครัวผู้อื่น
ผลที่เกิดจากสิ่งอัปมงคล	→	ผลกระทบที่เกิดจากเมียน้อย
* ความช่วย	→	ความโชคร้ายที่ได้จากเมียน้อย
* ตกต่ำลุ่มจม	→	ความเสื่อมถอยที่เกิดจากเมียน้อย

2.7 [เมียน้อย คือ ดอกไม้สีฉูดฉาดและไร้ค่า]

อุปสรรคณ์เชิงมโนทัศน์ [เมียน้อย คือ ดอกไม้สีฉูดฉาดและไร้ค่า] เป็นการนำดอกไม้สีฉูดฉาดและไร้ค่ามาใช้เป็นแบบเปรียบหรือแวดวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงเมียน้อย โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “ดอกไม้สีฉูดฉาดและไร้ค่า” กับ “เมียน้อย” ได้แก่ การมีสีฉูดฉาด และ เป็นสิ่งที่ไม่มีความหมายได้ทั่วไป พบถ้อยคำอุปสรรคณ์ที่อยู่ในวงความหมายของดอกไม้สีฉูดฉาดและไร้ค่า เช่น “ดอกชบา” “ดอกไม้ริมทาง” “ดอกไม้สีทอง” “ดอกส้มดอกชมพู” เป็นต้น การอุปสรรคณ์เมียน้อยเป็นดอกไม้สีฉูดฉาดและไร้ค่า แสดงให้เห็นถึงมุมมองของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นสิ่งที่สวยงาม มีสีสัน สร้างความสุนทรีย์แก่ผู้อื่นได้ แต่ไม่มีใครยกย่องเชิดชู เพราะไม่มีคุณค่านอกจากความสวยงาม

ตัวอย่างที่ 54

สถานการณ์ : ก้องเกียรติ (สามี) โมโหที่เต้ (เพื่อนของสามี) พูดถึงเรยาในทางที่ไม่ดี จึงลุกขึ้นจ้องมองเต้ด้วยความโกรธ โจอ (เพื่อนของสามี) รีบจับแขนก้องเกียรติเพื่อเตือนสติ สักครู่ก้องเกียรติก็ผลุนผลันออกจากงานเลี้ยงไป โจอไม่สบายใจจึงตำหนิตเต้ที่พูดไปอย่างนั้น เต้จึงอธิบายให้โจฟังว่า

(54) “คุณตื่นะดอกมะลิ หอมจริงแต่ไว้บูชาพระบนหิ้ง ไอ้ใหญ่มันไม่เคยเจอ ดอกชบาก็หลงเอาไปตัดหู เพราะสีมันดูฉาด แต่...ตัดหูวดคนเล่นได้เฉยๆ แต่ไม่ชื่นใจเพราะมันไม่หอม...ดีที่ยังไม่เหมือนเท่านั้น”

(เต้ : ดอกส้มสีทอง)

จากตัวอย่างที่ (54) พบถ้อยคำอุปลักษณ์เมียน้อยคือ “ดอกชบา” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับดอกไม้สีฉูดฉาดและไร้ค่า ดอกชบาเป็นดอกไม้ที่มีลักษณะเด่นคือมีสีส้มสวยงาม มีหลายสี ไม่มีกลิ่นหอม เป็นดอกไม้ที่ไม่นิยมนำมาประดับตกแต่ง ตัวละครนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบเพื่อแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของเมียน้อย สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นบุคคลที่ไม่มีคุณค่า ไม่มีประโยชน์ใดๆ นอกจากความสวยงามที่ไม่ยั่งยืน

ตัวอย่างที่ 55

สถานการณ์ : เต็นจันทร์ (เพื่อนของเมียหลวง) พาคนบุกไปที่ห้องของเรยา (เมียน้อย) เพื่อไปต่อว่าที่เรยาไปประรานณฤดี (เมียหลวง) เต็นจันทร์จึงข่มขู่ให้หยุดเข้าปยุ่งเกี่ยวกับเพื่อนของเธอ และต่อว่าเรยาว่า

(55) “เพื่อนฉันเป็นเพชร ส่วนเธอมันก็แค่กระเบื้อง หรือถ้าจะเป็นดอกไม้ก็เป็นได้ แค่ดอกไม้ริมทาง ถึงสีจะสวยดี แต่ไม่มีใครเอาไปใส่แจกันหรือก เพราะอะไร รู้ไหม เพราะมันเป็นดอกไม้สีทองงล่ะ”

(เต็นจันทร์ : ดอกส้มสีทอง)

และตัวอย่างที่ (55) พบถ้อยคำอุปลักษณ์เมียน้อยคือ “ดอกไม้ริมทาง” และ “ดอกไม้สีทอง” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับดอกไม้สีอุจาดและไร้ค่า ดอกไม้ริมทางเป็นดอกไม้ที่มีลักษณะเด่นคือมีสีสันสวยงาม อยู่ริมข้างทาง ไม่มีใครคอยดูแลเอาใจใส่ ไม่มีค่า ไม่มีราคา ถูกเชยชมเพียงครั้งคราวและถูกทิ้งไปในที่สุด ทั้งยังเป็นดอกไม้ที่ไม่นิยมนำมาประดับตกแต่ง ส่วนดอกไม้สีทองเป็นการกล่าวเพื่อให้สัมพันธ์กับคำบริภาษในสมัยก่อนที่มีการกล่าวหาผู้หญิงที่ประพฤติตนไม่ดีว่า “ดอกทอง” การนำมาใช้กล่าวเปรียบกับเมียน้อย เพื่อแสดงให้เห็นถึงคุณค่าและความหมายของเมียน้อย สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นบุคคลที่ไม่มีค่า ไม่มีประโยชน์ พบได้ทั่วไป เป็นที่เชยชมเพียงชั่วคราว ไม่ถูกยกย่องเชิดชู

ตัวอย่างที่ 56

สถานการณ์ : นพนภา (เมียหลวง) เล่าให้นงนารถ (แม่ของเมียหลวง) และเนตรนภิศ (น้องสาวของเมียหลวง) ฟังเรื่องทริปที่ไปเที่ยวญี่ปุ่นว่าเหมือนไปฮันนีมูนรอบสอง แต่นงนารถพูดขัดเรื่องที่เนตรนภิศ (สามี) เพิ่งถูกจับได้ว่ามีเมียน้อย นพนภาแก้ต่างให้สามีว่า

(56) “นี่ภพเขาสาบานกับพระพุทธรูปโตบูตสุกับหนูแล้วนะคะว่าจะเลิกนิสัยเดิมๆ จะเลิกมีดอกส้มดอกชมพูให้หนูต้องเดือดร้อนใจ”

(นพนภา : แรงเงา)

ตัวอย่างที่ (56) พบถ้อยคำอุปลักษณ์เมียน้อยคือ “ดอกส้มดอกชมพู” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับดอกไม้สีอุจาดและไร้ค่า ตัวละครใช้ดอกไม้เป็นแบบเปรียบเมียน้อยโดยใช้สีที่มีความอุจาดคือสีส้มและสีชมพูเพื่อแสดงถึงความมีสีสันและน่าดึงดูดของเมียน้อย การนำมาใช้กล่าวเปรียบกับเมียน้อยเพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะของเมียน้อย สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นผู้หญิงที่สวย สามารถดึงดูดสามีของผู้อื่นให้หลงใหลได้

จากตัวอย่างข้างต้น สามารถถ้อยความสัมพันธ์ระหว่างแวดวงความหมายต้นทางกับแวดวงความหมายปลายทางของดอกไม้สีอุจาดและไร้ค่ากับเมียน้อย ได้ดังนี้

แฉวงควมหมยต่นทง		แฉวงควมหมยปลยทง
[ดอกไม้สีฉูดฉาดและไร้ค้ำ]	→	[เมียน้อย]
ลักษณะของดอกไม้	→	ลักษณะของเมียน้อย
* สีฉูดฉาด	→	ควมสวยงม
* ไม้หอม	→	ควมไม่มีคณค้ำ
* อยู่ริมทง	→	พบได้ง้ย/พบได้ท้วไป
การเก็บดอกไม้	→	การเข้าไปสัมพันธ์กับเมียน้อย
* ผู้เก็บ	→	สามี
* การนำมำพัดหู	→	การขึ้นชมเมียน้อย
* ไม้เอำไปใส่แจกัน	→	การไม่นำไปยกย่องเชิดชู

2.8 [เมียน้อย คือ ไฟ]

อุปลักษณ์เชิงมนทศน์ [เมียน้อย คือ ไฟ] เป็นการนำไฟมำใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือแฉวงควมหมยต่นทงเพื่ออธิบายถึงเมียน้อย โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “ไฟ” กับ “เมียน้อย” ได้แก่ การสร้งควมร้อน การเผาไหม้ พบถ้อยคำอุปลักษณ์ที่อยู่ในวงควมหมยของไฟ ได้แก่ “ไฟ” “ร้อนแรง” “ไหม้” “ถ่านไฟเก่า” “คุ” เป็นต้น การอุปลักษณ์เมียน้อยเป็นไฟ แสดงให้เห็นถึงมุมมองของผู้ใช้ภษษว่าเมียน้อยเป็นสิ่งที่อันตรายสามารถสร้งควมเดือดร้อนและทำลยครอบคร้วได้

ตัวอย่างที่ 57

สถนการณ์ : ฤฤดี (เมียนลวง) น้ดทงนข้วที่บ้ำนกับก้องเกียรติ (สามี) โดยมีเต่นจันทร (เพื่อนของเมียนลวง) กับสามีของเธอมาร่วมรับประทงนด้วย แต่ก้องเกียรติยังไม่กลับมา เต่นจันทรจึงถมเธอว่าทำไม่จึงไม่โทรทงมสามี ฤฤดีตอบเพื่อนว่า ถ้กกลับมาไม่ไ้โทรทงมจะทำให้กลับได้หรือ เต่นจันทรจึงบอกกับฤฤดีว่า

(57) “นี่...คุณนยเอ้แก่ใหญ่ อย่าเย็นเป็นน้้ำแข็งให้มกนั้ก ระวังถ้เขำไปเจอคนท้
ร้อนแรงเป็นไฟจุดเมื่อไหร่ก็ติด...เธอจะกลยเป็นน้้ำแข็งไปตลอดชีวิต”

(เต่นจันทร : ดอกส้มสีทง)

จากตัวอย่างที่ (57) พบถ้อยคำอุปลักษณะเมียน้อยคือ “ร้อนแรง” “ไฟ” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับไฟ ไฟจะมีลักษณะเด่นคือให้ความร้อน สามารถเกิดประกายไฟได้เสมอเมื่อเจอกับวัตถุไวไฟ ตัวละครนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบเพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะของเมียน้อยที่สามารถกระตุ้นอารมณ์ผู้ชายให้อยากเข้าหาได้เสมอ สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นผู้หญิงอันตรายที่พร้อมจะทำให้ผู้ชายนอกใจเมียหลวง

ตัวอย่างที่ 58

สถานการณ์ : พิมาลา (เมียหลวง) พูดคุยปรึกษากับฤทธิ (พ่อของสามี) ว่าเธอจะหย่ากับฤกษ์ (สามี) แต่ฤทธิเห็นว่าพิมาลายังจิตใจไม่สงบนิ่ง จึงแนะนำให้กลับไปทบทวนให้ดีเสียก่อน และย้อนต้นเหตุของเรื่องให้พิมาลาฟังว่า

(58) “อย่าลืมหาหนูเป็นคนอนุญาตให้ใจเรียงเข้ามาอยู่ในบ้าน ใครห้ามก็ไม่ฟัง เพราะฉะนั้นไฟที่มันกำลังไหม้บ้านอยู่ตอนนี้ ต้นเพลิงก็มาจากเราด้วยนะ”

(ฤทธิ : เพลิงบุญ)

จากตัวอย่างที่ (58) พบถ้อยคำอุปลักษณะเมียน้อยคือ “ไฟ” “ไหม้” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับไฟ ลักษณะของไฟที่ตัวละครกล่าวถึงคือผลกระทบที่เกิดจากไฟ ซึ่งสามารถเผาไหม้สิ่งต่างๆ ได้เสมอ ตัวละครนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบเพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะของเมียน้อย สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นผู้หญิงอันตรายและสร้างความเดือดร้อนให้แก่ครอบครัว

ตัวอย่างที่ 59

สถานการณ์ : เจนภพ (สามี) หลงใหลมูตตา (เมียน้อย) เป็นอย่างมาก แม้กระทั่งในที่ทำงานก็คอยแต่จะเข้าหามูตตา เจนภพพูดกับมูตตาว่า

(59) “ตา ผมอยู่ใกล้ตาไม่ได้เลย ตาทำให้ผมร้อนรุ่มไปหมด”

(เจนภพ : แแรงเงา)

จากตัวอย่างที่ (59) พบถ้อยคำอุปสรรคณ์เมียน้อยคือ “ร้อนรุ่ม” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับไฟ ตัวละครนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบเพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะของเมียน้อยที่กระตุ้นความต้องการทางเพศของผู้ชาย สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นผู้หญิงที่สามารถสร้างอารมณ์ทางเพศให้แก่ผู้ชายได้

ตัวอย่างที่ 60

สถานการณ์ : เสนอ (คนขับรถ) บอกกับริน (เมียหลวง) ให้ระวังดวงสวาท (เมียน้อย) อย่าให้อยู่ตามลำพังกับศรีธนย์ (สามี) เพราะเกรงว่าศรีธนย์จะใจอ่อนและกลับไปมีความสัมพันธ์กับดวงสวาท ทั้งสองจึงพูดคุยกันว่า

(60) “เสนอดอนใจเกรงถ่านไฟเก่าจะคุ รินบอกเสนอว่า ถ้าไว้ใจไม่ได้ก็ปล่อยมันคุ ขึ้นมาเสียตั้งแต่ตอนนี้ ดีกว่าอยู่ๆ ไปไปคุเอาตอนหลัง ตอนที่เอ้อ...อะไรๆ ก็แก้ไขไม่ได้แล้ว”

(เสนอและริน : ปติวีรดา)

จากตัวอย่างที่ (60) พบถ้อยคำอุปสรรคณ์เมียน้อยคือ “ถ่านไฟ” “คุ” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับไฟ ถ่านไฟเก่าหมายถึงเชื้อเพลิงที่เคยจุดไฟติดและดับลงไปแล้ว และยังมีเชื้อเพลิงที่สามารถจุดไฟให้ติดขึ้นได้อีก ตัวละครนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบเพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะของเมียน้อยที่เคยมีความสัมพันธ์กับสามีมาก่อนและได้เลิกราไป ซึ่งจะกลับมาแย่งสามีจากเมียหลวง สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นผู้หญิงสามารถทำให้ผู้ชายกลับมาที่มีความสัมพันธ์กับตนได้อีกครั้ง

จากตัวอย่างข้างต้น สามารถถ้อยความสัมพันธ์ระหว่างแวดวงความหมายต้นทางกับแวดวงความหมายปลายทางของไฟกับเมียน้อย ได้ดังนี้

จากตัวอย่างที่ (61) พบถ้อยคำอุปลักษณะเมียน้อยคือ “มาร” ซึ่งมีลักษณะเป็นสิ่งที่เข้ามาบกรวนและก่อความวุ่นวาย เป็นสิ่งที่ชกจูงให้ไม่บรรลุนิติภาวะทำความดี ตัวละครนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับเพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะของเมียน้อย สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นผู้หญิงที่เข้ามาขัดขวางความสุขของครอบครัวผู้อื่น

ตัวอย่างที่ 62

สถานการณ์ : ใจเริง (เมียน้อย) นัดพบกับเทิดพันธ์ (สามีเก่า) เพื่อจะคืนแหวนแต่งงานให้ เทิดพันธ์ถามใจเริงว่าเธอย้ายออกจากบ้านพิมาลา (เมียหลวงของสามีใหม่) แล้วไปอยู่ที่ไหน เพราะเทิดพันธ์สงสัยว่าเธอย้ายไปอยู่ที่อื่นเพื่อให้ฤกษ์ (สามีใหม่) ไปหาได้สะดวก เทิดพันธ์บอกให้ใจเริงคิดถึงใจพิมาลา (เมียหลวง) เพื่อนคนเดียวที่ใจเริงมีบ้าง แต่ใจเริงกลับบอกว่าที่จริงแล้วเธอให้พิมาลายืมฤกษ์ไปใช้ชั่วคราวต่างหาก เทิดพันธ์จึงตอบเธอกลับว่า

(62) “คุณนี่มัน...**ปีศาจ**ซัดๆ”

(เทิดพันธ์ : เพลิงบุญ)

จากตัวอย่างที่ (62) พบถ้อยคำอุปลักษณะเมียน้อยคือ “ปีศาจ” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายของอสุรกาย ปีศาจจะมีลักษณะเป็นสิ่งชั่วร้ายที่เข้ามาสร้างความเดือดร้อน ทำให้ไม่สามารถอยู่ได้อย่างสงบสุข ตัวละครนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับเพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะของเมียน้อย สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นผู้หญิงที่เข้ามาก่อวุ่นให้ครอบครัวอยู่อย่างไม่สงบสุข

ตัวอย่างที่ 63

สถานการณ์ : ใจเริง (เมียน้อย) กำลังตั้งท้องลูกของฤกษ์ (สามี) ทำให้ฤกษ์ต้องพามาอาศัยอยู่ที่บ้านพ่อ ใจเริงไม่ชอบพ่อใจ (แม่เลี้ยงของสามี) เมื่อเห็นหน้าจึงทำที่เป็นอาเจียนและอ้างว่าสงสัยลูกจะไม่ชอบพ่อใจ พ่อใจจึงตอบกลับใจเริงว่า

(63) “หล่อนนั่นแหละที่ไม่ชอบ อย่ามาโยนบาปให้ลูกหน่อยเลย ที่ได้มาอยู่บ้านนี้ก็เพราะ**เกาะบุญ**ลูกยังไม่สำนึก โยนบาปให้ลูกตัวเองอีก เป็นแม่ภาษาอะไรกันห๊ะ”

(พ่อใจ : เพลิงบุญ)

จากตัวอย่างที่ (63) พบถ้อยคำอุปลักษณ์เมียน้อยคือ “เกาะบุญ” ซึ่งหมายถึงการอาศัยบุญบารมีของผู้อื่นให้ตนเองหลุดพ้นหรืออยู่อย่างสุขสบาย เกาะบุญเป็นการกระทำของสิ่งไม่มีชีวิตจำพวกภูตผีที่ทำบาปไว้มากจนต้องขอส่วนบุญหรืออาศัยบุญของผู้อื่น ตัวละครนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบเพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะของเมียน้อยที่ต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่น สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นบุคคลที่กระทำบาปหนักจนต้องมาขออาศัยผู้อื่นเพื่อให้ตัวเองสุขสบาย

ตัวอย่างที่ 64

สถานการณ์ : มุนินทร์ (พี่สาวของเมียน้อย) ที่ปลอมตัวเป็นมุตตา (เมียน้อย) พุดคุยกับเจนภพ (สามี) เรื่องที่เธออยากให้เขาหย่ากับพนภา (เมียหลวง) เจนภพแปลกใจท่าทีของมุตตาที่เปลี่ยนไปไม่เหมือนแต่ก่อน จึงพุดกับเธอว่า

(64) “ตาไม่เคยเป็นแบบนี้มาก่อนเลยนะ นี่เกิดเฮี้ยนอะไรขึ้นมา”

(เจนภพ : แรงเงา)

จากตัวอย่างที่ (64) พบถ้อยคำอุปลักษณ์เมียน้อยคือ “เฮี้ยน” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับอสุรกาย เฮี้ยนเป็นลักษณะการกระทำของอสุรกายหรือสิ่งลึกลับที่ไม่ดี เช่น ผี ตัวละครนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบเพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะทางพฤติกรรมที่ไม่ดีหรือผิดปกติไปจากเดิมของเมียน้อย สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมไม่ดี

จากตัวอย่างข้างต้น สามารถถ้อยความสัมพันธ์ระหว่างแวดวงความหมายต้นทางกับแวดวงความหมายปลายทางของอสุรกายกับเมียน้อย ได้ดังนี้

แฉวงความหมายต้นทาง	→	แฉวงความหมายปลายทาง
[อสุรกาย]	→	[เมียน้อย]
การรับมือ	→	การจัดการกับเมียน้อย
การทำทนายมาร	→	การเข้าไปข้องเกี่ยวกับเมียน้อย
พฤติกรรมของอสุรกาย	→	พฤติกรรมของเมียน้อย
* เกาะบุญ	→	อาศัยผู้อื่นเพื่อให้ตนสุขสบาย
* เขี่ยน	→	การกระทำที่ไม่ดีของเมียน้อย

2.10 [เมียน้อย คือ นักแสดง]

อุปลักษณเชิงมนทัศน [เมียน้อย คือ นักแสดง] เป็นการนำนักแสดงมาใช้เป็นแบบเปรียบหรือแฉวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงเมียน้อย โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “นักแสดง” กับ “เมียน้อย” ได้แก่ การแสดงสถานการณ์ต่างๆ เพื่อตบตาผู้อื่น พบถ้อยคำอุปลักษณที่อยู่ในวงความหมายของนักแสดง เช่น “เล่นละคร” “สร้างเรื่อง” เป็นต้น การอุปลักษณเมียน้อยเป็นนักแสดง แสดงให้เห็นถึงมุมมองของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นบุคคลที่ไม่น่าเชื่อถือ หลอกลวง สร้างสถานการณ์ให้หลงเชื่อ

ตัวอย่างที่ 65

สถานการณ์ : พิมลลา (เมียน้อย) นำกระเป๋าเสื้อผ้าลงมาจากห้องเพื่อเตรียมจะกลับไปอยู่ที่บ้านของพ่อแม่ แต่ใจจริง (เมียน้อย) เข้ามาในบ้านแล้วทำที่ร้องไห้โฝกอดพิมลลา อ้างว่าเรื่องที่เกิดขึ้นเป็นเพราะฤกษ์ (สามี) ไม่ให้บอกเธอ พิมลลาจึงถามใจจริงกลับไปว่า

(65) “เริงทำแบบนี้มานานหรือยัง” ใจจริงถามหมายถึงตนกับฤกษ์หรือ “ไม่ใช่ ที่เล่นละครสร้างเรื่อง แกล้งทำเป็นเพื่อนที่ดี แต่คอยแทงข้างหลังอยู่ตลอดเวลาแบบนี้ เป็นมานานหรือยัง”

(พิมลลา : เพลิงบุญ)

จากตัวอย่างที่ (65) พบถ้อยคำอุปลักษณะเมียน้อยคือ “เล่นละคร” “สร้างเรื่อง” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับนักแสดง การเล่นละครสร้างเรื่องเป็นลักษณะของนักแสดงที่ต้องแสดงและถ่ายทอดสิ่งที่ต้องการสื่อสารและสื่ออารมณ์ให้ผู้ชม แต่สิ่งที่ทำการแสดงเป็นเพียงเรื่องสมมติ ตัวละครนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบเพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะของเมียน้อยที่สร้างสถานการณ์ตบตาเมียหลวง สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นบุคคลเสแสร้งและโกหก

จากตัวอย่างข้างต้น สามารถถ่ายโยงความสัมพันธ์ระหว่างแวดวงความหมายต้นทางกับแวดวงความหมายปลายทางของนักแสดงกับเมียน้อย ได้ดังนี้

แวดวงความหมายต้นทาง		แวดวงความหมายปลายทาง
[นักแสดง]	→	[เมียน้อย]
การแสดง	→	การหลอกลวง
เล่นละคร	→	การเสแสร้งแกล้งทำ
สร้างเรื่อง	→	การสร้างสถานการณ์

2.11 [เมียน้อย คือ โจรผู้ร้าย]

อุปลักษณะเชิงมนโฑทัศน์ [เมียน้อย คือ โจรผู้ร้าย] เป็นการนำโจรผู้ร้ายมาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือแวดวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงเมียน้อย โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “โจรผู้ร้าย” กับ “เมียน้อย” ได้แก่ การลอบทำร้ายผู้อื่น การนำของผู้อื่นมาโดยไม่ได้รับอนุญาต พบถ้อยคำอุปลักษณะที่อยู่ในวงความหมายของโจรผู้ร้าย ได้แก่ “แทงข้างหลัง” “ขโมย” “ลักลอบ” เป็นต้น การอุปลักษณะเมียน้อยเป็นโจรผู้ร้าย แสดงให้เห็นถึงมุมมองของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นบุคคลอันตรายที่กระทำความผิดโดยไม่รู้สำนึก

ตัวอย่างที่ 66

สถานการณ์ : พิมาลา (เมียหลวง) กำลังจะย้ายกลับไปอยู่ที่บ้านของพ่อกับแม่ แต่ใจเริง (เมียน้อย) เข้ามาพบเธอแล้วทำทีขอโทษที่ไม่ได้บอกเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างตนกับฤกษ์ (สามี) ทั้งยังอ้างว่าเรื่องที่เกิดขึ้นเป็นเพราะฤกษ์ไม่ให้บอก พิมาลาจึงพูดกับใจเริงกลับว่า

(66) “เริงทำแบบนี้มานานหรือยัง” โจเริงถามหมายถึงตนกับฤกษ์หรือ “ไม่ใช่ ที่เล่นละครสร้างเรื่อง แกล้งทำเป็นเพื่อนที่ดี แต่คอยแทงข้างหลังอยู่ตลอดเวลาแบบนี้ เป็นมานานหรือยัง”

(พิมาลา : เพลิงบุญ)

จากตัวอย่างที่ (66) พบถ้อยคำอุปสรรคณ์เมียน้อยคือ “แทงข้างหลัง” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับโจรผู้ร้าย การแทงข้างหลังเป็นการกระทำของผู้ร้ายที่คิดจะทำร้ายผู้อื่นโดยไม่ให้รู้ตัวหรือแอบทำร้าย ตัวละครนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบการกระทำของเมียน้อยเพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะทางการกระทำของเมียน้อยที่แอบแย้งสามีผู้อื่น สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นบุคคลที่ไม่น่าไว้วางใจและทำลายครอบครัวผู้อื่นโดยไม่ให้รู้

ตัวอย่างที่ 67

สถานการณ์ : โจเริง (เมียน้อย) เห็นพิมาลา (เมียหลวง) กำลังขนของย้ายออกจากบ้านไปอยู่กับพ่อแม่ เพราะจับได้ว่าฤกษ์กำลังกลับไปหาโจเริง โจเริงจึงบอกกับพิมาลาว่าดีแล้ว ฤกษ์ (สามี) จะได้ไม่ต้องลำบากใจไปๆ มาๆ สองบ้าน พิมาลาจึงตอบกลับว่า

(67) “เอาไปเลย อยากได้นักก็เอาไป ต่อไปนี้ไม่ต้องมาลักกินขโมยกิน เชิญกินกันตามสบาย”

(พิมาลา : เพลิงบุญ)

จากตัวอย่างที่ (67) พบถ้อยคำอุปสรรคณ์เมียน้อยคือ “ลักกินขโมยกิน” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับโจรผู้ร้าย การลักขโมยเป็นการกระทำของโจรผู้ร้ายที่มาเอาของผู้อื่นไปโดยไม่ได้รับอนุญาต ตัวละครนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบการกระทำของเมียน้อยเพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะพฤติกรรมของเมียน้อย สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นบุคคลที่ขโมยสามีผู้อื่น

ตัวอย่างที่ 68

สถานการณ์ : รัชนก (พนักงานในหน่วยงาน) คอยสอดส่องพฤติกรรมของมุตตา กับ เจนภพ และแอบมารายงานให้เนตนภิส (น้องสาวของเมียบลวง) ฟังว่า

(68) “พี่ตากับ ผอ. **ลักลอบ**คบกันจริงๆ และไม่ใช่ว่าแค่เริ่มต้น แต่มีความสัมพันธ์ลึกซึ้งกันแล้ว”

(รัชนก : แรงเงา)

จากตัวอย่างที่ (68) พบถ้อยคำอุปลักษณ์เมียน้อยคือ “ลักลอบ” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับโจรผู้ร้าย การลักลอบเป็นการกระทำของโจรผู้ร้ายที่แอบกระทำความผิด ตัวละครนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบการกระทำของเมียน้อยเพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะพฤติกรรมของเมียน้อย สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นบุคคลที่แอบแย่งสามีโดยไม่ให้ผู้อื่นรู้

จากตัวอย่างข้างต้น สามารถถ้อยความสัมพันธ์ระหว่างแวดวงความหมายต้นทางกับแวดวงความหมายปลายทางของโจรผู้ร้ายกับเมียน้อย ได้ดังนี้

แวดวงความหมายต้นทาง		แวดวงความหมายปลายทาง
[โจรผู้ร้าย]	→	[เมียน้อย]
พฤติกรรมของโจรผู้ร้าย	→	พฤติกรรมของเมียน้อย
* แทะข้างหลัง	→	การแอบทำร้ายเมียบลวง
* ลักกินขโมยกิน	→	การเข้ามามีความสัมพันธ์กับสามีคนอื่นลับหลัง
* ลักลอบ	→	การแอบกระทำความผิด
ผู้เสียหาย	→	เมียบลวง

2.12 [เมียน้อย คือ อวัยวะส่วนเกิน]

อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [เมียน้อย คือ อวัยวะส่วนเกิน] เป็นการนำอวัยวะส่วนเกินมาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือแวดวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงเมียน้อย โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “อวัยวะส่วนเกิน” กับ “เมียน้อย” ได้แก่ การเป็นส่วนเกินที่ไม่

จำเป็นของร่างกาย พบถ้อยคำอุปลักษณะที่อยู่ในวงความหมายของอวัยวะส่วนเกิน เช่น “มือที่สาม” เป็นต้น การอุปลักษณะเมียน้อยเป็นอวัยวะส่วนเกิน แสดงให้เห็นถึงมุมมองของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นสิ่งที่เกินมาจากชีวิตที่เป็นปกติ

ตัวอย่างที่ 69

สถานการณ์ : เปรม (เพื่อนของสามี) พูดให้ฤกษ์ (สามี) ฟัง ถึงเรื่องรูปแบบการจัดรายการโทรทัศน์ที่ทั้งคู่กำลังทำอยู่ โดยเปรมได้รับคำเตือนจากผู้ใหญ่ในสถานีโทรทัศน์ให้มา ตักเตือนฤกษ์ถึงปัญหาการมีเมียน้อยที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ เปรมบอกกับฤกษ์ว่า

(69) “ช่องเขาเตือนมา ภาพลักษณะแกลกับพิมเป็นตัวแทนของคู่รักรุ่นใหม่ เขาถึงให้เราทำรายการเกี่ยวกับบ้านและครอบครัว เขาได้ข่าวแว่วๆ มาว่าแกมีปัญหาเรื่องมือที่สาม ดีที่ยังไม่มีนักข่าวตามเจอ แต่ถ้าเป็นข่าวขึ้นมา อาจกระทบถึงรูปแบบรายการ แกลก็ระวังๆ หน่อยแล้วกัน”

(เปรม : เพลิงบุญ)

จากตัวอย่างที่ (69) พบถ้อยคำอุปลักษณะเมียน้อยคือ “มือที่สาม” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะส่วนเกิน ปกติร่างกายมนุษย์จะมีมือเพียงสองมือในการดำรงชีวิต แต่มือที่สามมีลักษณะที่เกินมาจากความปกติ ตัวละครนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับเพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะของเมียน้อย สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นสิ่งที่เกินมาจากชีวิตความเป็นปกติของครอบครัว

จากตัวอย่างข้างต้น สามารถถ่างโยงความสัมพันธ์ระหว่างแวดวงความหมายต้นทางกับแวดวงความหมายปลายทางของอวัยวะส่วนเกินกับเมียน้อย ได้ดังนี้

แวดวงความหมายต้นทาง		แวดวงความหมายปลายทาง
[อวัยวะส่วนเกิน]	→	[เมียน้อย]
มือทั้งสอง	→	สามีและเมียหลวง
มือที่สาม	→	เมียน้อย

2.13 [เมียน้อย คือ ภักย์พิบัติ]

อุปลักษณะเชิงมนทัศน์ [เมียน้อย คือ ภักย์พิบัติ] เป็นการนำภักย์พิบัติมาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือแวตวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงเมียน้อย โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “ภักย์พิบัติ” กับ “เมียน้อย” ได้แก่ สิ่งที่เข้ามาสร้างความเสียหายแก่บ้านเรือน พบถ้อยคำอุปลักษณะที่อยู่ในวงความหมายของภักย์พิบัติ เช่น “พายุเข้า” “พังพินาศ” “ล่มจม” เป็นต้น การอุปลักษณะเมียน้อยเป็นภักย์พิบัติ แสดงให้เห็นถึงมุมมองของผู้ใช้ภาษาว่า เมียน้อยเป็นสิ่งที่อันตรายที่เข้ามาสร้างความเสียหายให้แก่ครอบครัว

ตัวอย่างที่ 70

สถานการณ์ : วิกิจ (หลานของสามี) ตามครอบครัวของนพณา (เมียหลวง) มาที่งานเลี้ยงสวมน้ำกากที่โรงแรมแห่งหนึ่ง นพณาที่กำลังอารมณ์ดีอย่างผิดสังเกตเดินเข้าไปทักหลานชายว่ามาร่วมงานด้วยหรือ วิกิจตอบว่า

(70) “ผมตามมาดูแลหลานๆ กับอานภาครับ...เกรงว่าแถวนี้จะพายุเข้า”

(วิกิจ : แรงเงา)

จากตัวอย่างที่ (55) พบถ้อยคำอุปลักษณะเมียน้อยคือ “พายุเข้า” ซึ่งอยู่ในแวตวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับภักย์พิบัติ พายุเข้าเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากภักย์พิบัติทางธรรมชาติที่มีด้วยกันอยู่หลายระดับ ซึ่งสร้างความเสียหายให้แก่บ้านเรือนและสถานที่ต่างๆ ตัวละครนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบการกระทำของเมียน้อยเพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะพฤติกรรมของเมียน้อย สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นบุคคลที่เข้ามาสร้างความเสียหายแก่ครอบครัวผู้อื่น

ตัวอย่างที่ 71

สถานการณ์ : เต้ (เพื่อนของสามี) กล่าวตักเตือนก้องเกียรติ (สามี) เรื่องที่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเรยา (เมียน้อย) และบอกให้ก้องเกียรติรีบตัดขาดจากเรยา ทั้งยังบอกอีกว่า

(71) “ผู้หญิงคนนี้ไม่ธรรมดา เขาจะทำให้นายพินาศล่มจม แกต้องรีบแก้ปัญหาเขาให้ได้”

(เต้ : ดอกส้มสีทอง)

จากตัวอย่างที่ (71) พบถ้อยคำอุปสรรคณ์เมียน้อยคือ “พินาศ” “ล่มจม” ซึ่งเป็นผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากภัยพิบัติ เป็นผลทำให้เกิดความเสียหายย่อยยับ หรือหากเป็นภัยพิบัติทางน้ำก็อาจส่งผลให้บ้านเมืองล่มหรือจมหายไปได้ ตัวละครนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบการกระทำของเมียน้อยเพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะพฤติกรรมของเมียน้อย สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นบุคคลที่สร้างความเดือดร้อนและความเสียหายให้แก่ครอบครัวผู้อื่น

จากตัวอย่างข้างต้น สามารถถ่ายโยงความสัมพันธ์ระหว่างแวดวงความหมายต้นทาง กับแวดวงความหมายปลายทางของภัยพิบัติกับเมียน้อย ได้ดังนี้

แวดวงความหมายต้นทาง		แวดวงความหมายปลายทาง
[ภัยพิบัติ]	→	[เมียน้อย]
พายุเข้า	→	เมียน้อยที่กำลังเข้ามาสร้างปัญหา
ความเสียหายจากภัยพิบัติ	→	ความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นจากเมียน้อย
* พินาศ	→	ครอบครัวแตกแยก
* ล่มจม	→	สูญสิ้นครอบครัว
ผู้ได้รับความเสียหาย	→	เมียหลวงและครอบครัว

2.14 [เมียน้อย คือ เกม/ของเล่น]

อุปสรรคณ์เชิงมโนทัศน์ [เมียน้อย คือ เกม/ของเล่น] เป็นการนำเกม/ของเล่นมาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือแวดวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงเมียน้อย โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “เกม/ของเล่น” กับ “เมียน้อย” ได้แก่ เป็นสิ่งให้ความสนุกสนานและความเพลิดเพลินเพียงชั่วคราว พบถ้อยคำอุปสรรคณ์ที่อยู่ในวงความหมายของเกม/ของเล่น เช่น “เครื่องเล่น” “ของเล่น” เป็นต้น การอุปสรรคณ์เมียน้อยเป็นเกม/ของเล่น แสดงให้เห็นถึงมุมมองของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นสิ่งที่ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินได้ แต่เพียงไม่นานก็ต้องเลิกเล่น

ตัวอย่างที่ 72

สถานการณ์ : ปริม (พนักงานในสำนักงาน) เห็นเครื่องถ่ายเอกสารเครื่องใหม่ที่ห้องของเจนภพ (สามี) จึงพาคนอื่น ๆ มาลองเล่นเครื่องใหม่ พร้อมกับพูดเสียดสีให้มุตตา (เมียน้อย) ได้ยินว่า

(72) “แหม ห้องนี้ดีจังเลยนะคะ มีเครื่องเล่นใหม่ๆ เด็กๆ ไว้ให้เล่นตลอดเลย มีน้ำ
ละ ผอ. ถึงเล่นซะ อ้อ ใช้งานซะเพลินเลย”

(ปริม : แรงเงา)

จากตัวอย่างที่ (72) พบถ้อยคำอุปสรรคณ์เมียน้อยคือ “เครื่องเล่น” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับเกม/ของเล่น เครื่องเล่นเป็นสิ่งที่ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินอย่างหนึ่ง ตัวละครนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับลักษณะของเมียน้อยที่ยังอายุน้อยและเข้ามาทำงานใหม่ สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นสิ่งที่ให้ความสนุกสนานและสร้างความตื่นเต้นแปลกใหม่ให้กับคนที่เข้ามาเล่น

ตัวอย่างที่ 73

สถานการณ์ : นพนภา (เมียหลวง) อาละวาดเจนภพ (สามี) เรื่องที่มุนินทร์ (พี่สาวฝาแฝดของมุตตาที่ปลอมตัวมาและถูกเข้าใจว่าเป็นเมียน้อย) มาทวงใบหย่าระหว่างเธอกับเจนภพ นพนภายื่นคำขาดให้สามีเลิกกับมุตตา เจนภพจึงกล่าวตอบกลับเธอว่า

(73) “ผมบอกคุณตั้งร้อยหนแล้ว เด็กคนนี้แค่ของเล่น ผมเลิกแน่ แต่ขอเวลาให้มัน
ค่อยเป็นค่อยไปหน่อย”

(เจนภพ : แรงเงา)

จากตัวอย่างที่ (73) พบถ้อยคำอุปสรรคณ์เมียน้อยคือ “ของเล่น” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับเกม/ของเล่น ของเล่นเป็นสิ่งที่ให้ความสนุกสนานและผ่อนคลายชั่วคราว ตัวละครนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับลักษณะของเมียน้อย สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นบุคคลที่เข้าไปมีความสัมพันธ์ชั่วคราว เมื่อเบื่อก็เลิก

จากตัวอย่างข้างต้น สามารถถ่ายโยงความสัมพันธ์ระหว่างแวดวงความหมายต้นทาง กับแวดวงความหมายปลายทางของเกม/ของเล่นกับเมียน้อย ได้ดังนี้

แวดวงความหมายต้นทาง		แวดวงความหมายปลายทาง
[เกม/ของเล่น]	→	[เมียน้อย]
เครื่องเล่น/ของเล่น	→	เมียน้อย
การเล่น	→	กิจกรรมทางเพศ
อารมณ์ขณะในการเล่น	→	ความรู้สึกที่มีขณะทำกิจกรรมทางเพศ
* ความเพลิดเพลิน	→	ความสุขที่ได้รับจากเมียน้อย
ผู้เล่น	→	สามี

2.15 [เมียน้อย คือ ข้าศึก]

อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [เมียน้อย คือ ข้าศึก] เป็นการนำข้าศึกมาใช้เป็นแบบเปรียบ หรือแวดวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงเมียน้อย โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการ ของ “ข้าศึก” กับ “เมียน้อย” ได้แก่ เป็นบุคคลที่เข้ามารุกรานและต้องกำจัดทิ้งเพื่อความสงบสุข พบถ้อยคำอุปลักษณ์ที่อยู่ในวงความหมายของข้าศึก เช่น “ตีมันให้แพ้ในสามวัน เจ็ดวัน” “ยุทธการ” “สงคราม” “รบ” เป็นต้น แสดงให้เห็นถึงมุมมองของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นบุคคลที่เข้ามารุกรานเพื่อแย่งชิงบางสิ่งบางอย่างไปเป็นของตน

ตัวอย่างที่ 74

สถานการณ์ : ต่อ (ลูกชาย) ถามนพนภา (เมียหลวง) ว่าทำไมถึงยังไม่เข้านอน นพนภาตอบลูกชายว่ารอเจนภพ (สามี) กลับถึงบ้าน ต่อมองแม่ด้วยความเห็นใจและบอกกับแม่ให้ทำใจไว้บ้างเพราะรู้ว่าพ่อเป็นคนเช่นไร นพนภาตอบกลับลูกชายว่า

(74) “แล้วจะให้แม่ยอมแพ้อีหน้าด้านพวกนี้หรือ ไม่มีทาง แม่ไม่มีวันแพ้ใคร แม่จะตีมันให้แพ้ในสามวันเจ็ดวัน”

(นพนภา : แรงเงา)

จากตัวอย่างที่ (74) พบถ้อยคำอุปลักษณ์เมียน้อยคือ “ตีมันให้แพ้ในสามวันเจ็ดวัน” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับข้าศึก การตีเป็นการกล่าวถึงการต่อสู้กับข้าศึกให้ชนะ ตัวละครนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบการกระทำของเมียน้อยเพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะพฤติกรรมของเมียน้อยที่เข้ามาแย่งชิงสามีและต้องรีบจัดการให้ออกไปจากครอบครัว สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นบุคคลที่เข้ามาแย่งสามีผู้อื่น ต้องจัดการให้ออกไปโดยเร็ว

ตัวอย่างที่ 75

สถานการณ์ : เจ้าคุณบำรุงประชากิจ (พ่อเลี้ยงของเมียหลวง) เตือนให้ริน (เมียหลวง) รีบกลับไปบ้านที่ปักชำใต้เพื่อดูแลและเป็นกำลังใจให้ศรัณย์ (สามี) ที่ต้องต่อสู้กับโจรผู้ร้าย บุรณี (น้องสาวเมียหลวง) จึงพูดขึ้นว่า

(75) “บุรณีรีบบอกพ่อกับแม่ว่ารินไม่อยากกลับไปรบกับแพนเก่าของศรัณย์ เพ็ญแข พักหน้าเข้าใจแล้วเตือน”

(บุรณี : ปติวีรดา)

จากตัวอย่างที่ (75) พบถ้อยคำอุปลักษณ์เมียน้อยคือ “รบ” ซึ่งอยู่ในแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับข้าศึก รบหมายถึงการต่อสู้และทำสงครามกับข้าศึก ตัวละครนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบเพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะพฤติกรรมของเมียน้อยที่ต้องสู้กันเพื่อแย่งชิงสามี สะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าเมียน้อยเป็นบุคคลที่เข้ามารุกรานครอบครัวผู้อื่น

จากตัวอย่างข้างต้น สามารถถ้อยความสัมพันธ์ระหว่างแวดวงความหมายต้นทางกับแวดวงความหมายปลายทางของข้าศึกกับเมียน้อย ได้ดังนี้

แวดวงความหมายต้นทาง		แวดวงความหมายปลายทาง
[ข้าศึก]	→	[เมียน้อย]
การทำสงคราม	→	การแย่งสามี
การวางแผน	→	แนวทางการจัดการเมียน้อย
การออกรบ	→	การต่อสู้กับเมียน้อย

ผู้ออกรบ	→	เมียหลวง
* ชนะ	→	การรักษาสามีไว้ได้
* แพ้	→	การเสียสามีให้กับเมียน้อย

ผลการศึกษาพบว่าอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับ “เมียน้อย” ในละครโทรทัศน์ พบจำนวน 15 ประเภท ได้แก่ 1.[เมียน้อย คือ อาหาร] 2.[เมียน้อย คือ โรคร้าย] 3.[เมียน้อย คือ สิ่งสกปรก] 4.[เมียน้อย คือ สัตว์ร้าย] 5.[เมียน้อย คือ สิ่งไม่มีค่า] 6.[เมียน้อย คือ สิ่งอับมงคล] 7.[เมียน้อย คือ ดอกไม้สีฉูดฉาดและไร้ค่า] 8.[เมียน้อย คือ ไฟ] 9.[เมียน้อย คือ อสุรกาย] 10.[เมียน้อย คือ นักแสดง] 11.[เมียน้อย คือ โจรผู้ร้าย] 12.[เมียน้อย คือ อวัยวะส่วนเกิน] 13.[เมียน้อย คือ ภัยพิบัติ] 14.[เมียน้อย คือ เกม/ของเล่น] และ 15.[เมียน้อย คือ ข้าศึก] โดยจากการวิเคราะห์ผลการศึกษาผู้วิจัยพบว่าโดยส่วนมากอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับเมียน้อยเป็นการอุปลักษณะที่เกี่ยวกับคุณค่า ลักษณะ และพฤติกรรมของเมียน้อย ที่สะท้อนผ่านถ้อยคำอุปลักษณะที่พบ ซึ่งส่วนมากเป็นไปในด้านที่ไม่ดี กล่าวโดยสรุปคือถ้อยคำอุปลักษณะที่พบในเมียน้อย สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองความคิดที่มีต่อเมียน้อยว่าเป็นผู้หญิงที่ไม่ดี ไม่มีคุณค่า ไม่มีคุณสมบัติการเป็นเมียที่ดี และไม่เหมาะสมแก่การได้รับเกียรติในการยกย่องเชิดชู มีเพียงความสวยงามและเรื่องทางเพศที่ชักจูงให้ผู้ชายเข้ามา

3. การเปรียบเทียบอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับเมียหลวงและเมียน้อยในละครโทรทัศน์

จากการวิเคราะห์ผลการศึกษาอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับเมียหลวงในละครโทรทัศน์ที่พบจำนวน 9 ประเภท ได้แก่ 1.[เมียหลวง คือ อาหาร] 2.[เมียหลวง คือ นางฟ้า/เทพเจ้า] 3.[เมียหลวง คือ สิ่งที่มีคุณประโยชน์] 4.[เมียหลวง คือ วัตถุมีค่า] 5.[เมียหลวง คือ ดอกไม้ที่มีคุณค่า] 6.[เมียหลวง คือ ความเย็น] 7.[เมียหลวง คือ พระอาทิตย์] 8.[เมียหลวง คือ บ้าน] 9.[เมียหลวง คือ บุญบารมี] และอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับเมียน้อยในละครโทรทัศน์ที่พบจำนวน 15 ประเภท ได้แก่ 1.[เมียน้อย คือ อาหาร] 2.[เมียน้อย คือ โรคร้าย] 3.[เมียน้อย คือ สิ่งสกปรก] 4.[เมียน้อย คือ สัตว์ร้าย] 5.[เมียน้อย คือ สิ่งไม่มีค่า] 6.[เมียน้อย คือ สิ่งอับมงคล] 7.[เมียน้อย คือ ดอกไม้สีฉูดฉาดและไร้ค่า] 8.[เมียน้อย คือ ไฟ] 9.[เมียน้อย คือ อสุรกาย] 10.[เมียน้อย คือ นักแสดง] 11.[เมียน้อย คือ โจรผู้ร้าย] 12.[เมียน้อย คือ อวัยวะส่วนเกิน] 13.[เมียน้อย คือ ภัยพิบัติ] 14.[เมียน้อย คือ เกม/ของเล่น] 15.[เมียน้อย คือ ข้าศึก] ผู้วิจัยพบว่าสามารถจำแนกประเภทอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ระหว่าง “เมียหลวง” และ “เมียน้อย” ได้ดังนี้

1. อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์แบบคู่เปรียบเทียบ
2. อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์แบบคู่ตรงข้าม และ
3. อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ที่ไม่มีคู่เปรียบเทียบและไม่มีคู่ตรงข้าม โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์แบบคู่เปรียบเทียบ

อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์แบบคู่เปรียบเทียบ เป็นการใช้อุปลักษณะในการเปรียบเทียบสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เป็นสิ่งชนิดเดียวกัน แต่มีลักษณะบางประการที่แตกต่างกัน โดยแสดงให้เห็นถึงลักษณะบางประการของสิ่งนั้นให้มีความหมายที่ดีและความหมายที่ไม่ดีเปรียบเทียบกันอย่างชัดเจน จากการวิเคราะห์ผลการศึกษาพบว่าอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์แบบคู่เปรียบเทียบระหว่างเมียบลวงและเมียน้อย ได้แก่ 1.[เมียบลวง คือ อาหาร] และ [เมียน้อย คือ อาหาร] 2. [เมียบลวง คือ วัตถุที่มีค่า] และ [เมียน้อย คือ สิ่งไม่มีค่า] 3. [เมียบลวง คือ ดอกไม้ที่มีคุณค่า] และ [เมียน้อย คือ ดอกไม้สีฉูดฉาดและไร้ค่า] โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1.1 [เมียบลวง คือ อาหาร] และ [เมียน้อย คือ อาหาร]

อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ [เมียบลวง คือ อาหาร] และ [เมียน้อย คือ อาหาร] เป็นการนำ “อาหาร” มาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือความหมายต้นทางเพื่ออธิบายเมียบลวงและเมียน้อย โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการระหว่าง “อาหาร” กับ “เมียบลวง” และ “เมียน้อย” แต่มีการอธิบายขยายความเพื่อจำแนกให้อาหารที่ใช้ในการอุปลักษณะมีความแตกต่างกันและให้ความหมายในการเปรียบเทียบ ได้แก่ เมียบลวงเป็นอาหารไม่น่ารับประทาน อาหารรสชาติธรรมดา และอาหารราคาสูง ส่วนเมียน้อยเป็นอาหารรสจัด อาหารที่หาง่าย และอาหารเหลือ

จากถ้อยคำอุปลักษณะที่พบแสดงให้เห็นถึงลักษณะการเปรียบเทียบเมียบลวงเป็นอาหารในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งขึ้นอยู่กับผู้พูดในการกล่าวถึงเมียบลวง โดยผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าหากเมียน้อยหรือผู้พูดที่มาจากฝ่ายเมียน้อยพูด มักจะมีการกล่าวถึงเมียบลวงในด้านที่ไม่ดี เช่น ความมีอายุมาก น่าเบื่อหน่าย ซึ่งสอดคล้องกับการเปรียบเทียบเป็นอาหารที่ไม่น่ารับประทาน ส่วนความไม่น่าดึงดูดและไม่น่าตื่นเต้นทางเพศก็เปรียบได้กับอาหารรสชาติธรรมดา ซึ่งล้วนเป็นการใช้ภาษาที่ทำให้เกิดมุมมองที่ไม่ดีต่อเมียบลวง ในขณะที่การใช้ภาษาที่มาจากเมียบลวงหรือผู้พูดที่อยู่ฝ่ายเมียบลวง มักจะมีการใช้ภาษาที่ส่งเสริมให้มีมุมมองที่ดี

ต่อเมื่อยหลวง เช่น ความมีคุณค่า ความมีฐานะทางสังคมสูง ซึ่งเปรียบได้กับอาหารราคาแพง เป็นต้น

การใช้อุปสรรคณ์ในการเปรียบเทียบเมียน้อยเป็นอาหารจะมีลักษณะคล้ายคลึงกับเมื่อยหลวงในประเด็นของผู้พูด หากเป็นการสื่อสารที่มาจากฝ่ายเมียน้อยหรือบุคคลที่มองลักษณะภายนอกของเมียน้อย มักจะมีการกล่าวถึงประเด็นทางเพศ ซึ่งเป็นสิ่งที่สังเกตได้จากรูปลักษณะภายนอกที่สวยงามของเมียน้อย สอดคล้องกับการใช้อุปสรรคณ์อาหารรสจัด ส่วนในประเด็นที่มีการกล่าวถึงจากผู้พูดฝ่ายเมื่อยหลวง โดยส่วนมากจะเป็นการกล่าวถึงความเป็นผู้หญิงไม่มีคุณค่า ไม่มีฐานะทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับการเปรียบเป็นอาหารที่หาง่ายและอาหารเหลือ

1.1.2 [เมื่อยหลวง คือ วัตถุมีค่า] และ [เมียน้อย คือ สิ่งไม่มีค่า]

อุปสรรคณ์เชิงมนทัศน์ [เมื่อยหลวง คือ วัตถุมีค่า] และ [เมียน้อย คือ สิ่งไม่มีค่า] เป็นการนำ “วัตถุ” หรือ “สิ่งของ” มาใช้เป็นแบบเปรียบหรือความหมายต้นทางเพื่ออธิบายเมื่อยหลวงและเมียน้อย โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการระหว่าง “วัตถุ” หรือ “สิ่งของ” กับ “เมื่อยหลวง” และ “เมียน้อย” แต่มีการอธิบายขยายความเพื่อจำแนกให้วัตถุหรือสิ่งของที่ใช้ในการอุปสรรคณ์มีความแตกต่างกัน และให้ความหมายในการเปรียบเทียบ เช่น เมื่อยหลวงถูกเปรียบให้เป็นเพชร ซึ่งเป็นวัตถุที่มีค่า มีราคา และเป็นที่ยอมรับและครอบครองของคนทั่วไป ทั้งยังเปรียบให้เห็นถึงคุณสมบัติของเพชรที่สอดคล้องกับเมื่อยหลวง ในขณะที่เมียน้อยถูกเปรียบให้เป็นหินที่ด้อยค่า ไม่เป็นที่ต้องการของคนทั่วไป เป็นต้น

1.1.3 [เมื่อยหลวง คือ ดอกไม้ที่มีคุณค่า] และ [เมียน้อย คือ ดอกไม้สีฉูดฉาดและไร้ค่า]

อุปสรรคณ์เชิงมนทัศน์ [เมื่อยหลวง คือ ดอกไม้ที่มีคุณค่า] และ [เมียน้อย คือ ดอกไม้สีฉูดฉาดและไร้ค่า] เป็นการนำ “ดอกไม้” มาใช้เป็นแบบเปรียบหรือความหมายต้นทางเพื่ออธิบายเมื่อยหลวงและเมียน้อย โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการระหว่าง “ดอกไม้” กับ “เมื่อยหลวง” และ “เมียน้อย” แต่มีการอธิบายขยายความเพื่อจำแนกให้ดอกไม้ที่ใช้ในการอุปสรรคณ์มีความแตกต่างกันและให้ความหมายในการเปรียบเทียบ เช่น เมื่อยหลวงถูกเปรียบให้เป็นดอกมะลิ ซึ่งมีคุณค่าด้านความหอมและความขาวบริสุทธิ์ของกลีบ และถูกนำไปใช้ในการกราบไหว้บูชา

สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ในขณะที่เมียน้อยถูกเปรียบให้เป็นดอกชบาที่มีสีสนับฉูดฉาดหลากสี มีความสวยงามแต่ไม่มีกลิ่นหอม เป็นต้น

3.2 อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์แบบคู่ตรงข้าม

อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์แบบคู่ตรงข้าม เป็นการใช้อุปลักษณ์ในการเปรียบสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ เป็นสิ่งที่อยู่ตรงกันข้ามกับอีกสิ่งหนึ่ง หรือเปรียบเทียบสองสิ่งที่มีลักษณะที่แตกต่างกันอย่างตรงข้ามกัน โดยใช้คำเฉพาะเพื่อแสดงอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ทั้งสองอย่างชัดเจน จาก การวิเคราะห์ผลการศึกษาพบว่าอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์แบบคู่ตรงข้ามระหว่างเมียหลวงและ เมียน้อย ได้แก่ 1.[เมียหลวง คือ นางฟ้า/เทพเจ้า] และ [เมียน้อย คือ อสุรกาย] 2.[เมียหลวง คือ ยารักษาโรค] และ [เมียน้อย คือ โรคภัย] 3.[เมียหลวง คือ ความเย็น] และ [เมียน้อย คือ ไฟ] 4.[เมียหลวง คือ บุญบารมี] และ [เมียน้อย คือ สิ่งอัปมงคล] โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 [เมียหลวง คือ นางฟ้า/เทพเจ้า] และ [เมียน้อย คือ อสุรกาย]

อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [เมียหลวง คือ นางฟ้า/เทพเจ้า] และ [เมียน้อย คือ อสุรกาย] เป็นการนำ “นางฟ้า/เทพเจ้า” มาใช้เป็นแบบเปรียบหรือความหมายต้นทาง เพื่ออธิบายเมียหลวง และนำ “อสุรกาย” มาใช้เป็นแบบเปรียบหรือความหมายต้นทาง เพื่ออธิบายเมียน้อย โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการระหว่าง “นางฟ้า/เทพเจ้า” กับ “เมียหลวง” และ “อสุรกาย” กับ “เมียน้อย” ซึ่งทั้งสองสิ่งเป็นคู่ตรงข้ามกันอย่าง ชัดเจน แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างและการให้ความหมายในการเปรียบเทียบแบบคู่ ตรงข้ามกัน เช่น เมียหลวงเป็นนางฟ้าหรือเทพเจ้า ซึ่งเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือสิ่งที่เหนือ ธรรมชาติในด้านที่ดีต่อจิตใจมนุษย์ ในขณะที่เมียน้อยถูกเปรียบเป็นมารร้ายที่คอยจะ รังความผู้อื่นให้ชีวิตไม่สงบสุข เป็นต้น

3.2.2 [เมียหลวง คือ ความเย็น] และ [เมียน้อย คือ ไฟ]

อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [เมียหลวง คือ ความเย็น] และ [เมียน้อย คือ ไฟ] เป็น การนำ “ความเย็น” มาใช้เป็นแบบเปรียบหรือความหมายต้นทางเพื่ออธิบายเมียหลวง และนำ “ไฟ” มาใช้เป็นแบบเปรียบหรือความหมายต้นทางเพื่ออธิบายเมียน้อย โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการระหว่าง “ความเย็น” กับ “เมียหลวง” และ “ไฟ” กับ “เมียน้อย” ซึ่งทั้งสองสิ่งเป็นคู่ตรงข้ามกันอย่างชัดเจน แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างและ การให้ความหมายในการเปรียบเทียบแบบคู่ตรงข้ามกัน เช่น เมียหลวงถูกเปรียบให้เป็น

น้ำแข็ง ซึ่งสะท้อนถึงความนิ่งเฉยไม่สนใจและไม่รีบเร่ง ในขณะที่เมียน้อยถูกเปรียบให้เป็นไฟที่เผาไหม้สร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น รวมทั้งกระตุ้นอารมณ์ทางเพศของผู้ชาย เป็นต้น

3.2.3 [เมียหลวง คือ บุญบารมี] และ [เมียน้อย คือ สิ่งอัปมงคล]

อุปลักษณเชิงมโนทัศน์ [เมียหลวง คือ บุญบารมี] และ [เมียน้อย คือ สิ่งอัปมงคล] เป็นการนำ “บุญบารมี” มาใช้เป็นแบบเปรียบหรือความหมายต้นทางเพื่ออธิบายเมียหลวง และนำ “สิ่งอัปมงคล” มาใช้เป็นแบบเปรียบหรือความหมายต้นทางเพื่ออธิบายเมียน้อย โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการระหว่าง “บุญบารมี” กับ “เมียหลวง” และ “สิ่งอัปมงคล” กับ “เมียน้อย” ซึ่งทั้งสองสิ่งเป็นคู่ตรงข้ามกันอย่างชัดเจน แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างและการให้ความหมายในการเปรียบเทียบแบบคู่ตรงข้ามกัน เช่น เมียหลวงถูกเปรียบให้เป็นวาสนา ซึ่งเป็นสิ่งที่เป็นบุญแก่ผู้ที่ได้รับ ในขณะที่เมียน้อยถูกเปรียบให้เป็นกาลกิณีที่เป็นสิ่งนำความโชคร้ายมาสู่ชีวิต เป็นต้น

3.3 อุปลักษณเชิงมโนทัศน์ที่ไม่มีคู่เปรียบเทียบและไม่มีคู่ตรงข้าม

อุปลักษณเชิงมโนทัศน์ที่ไม่มีคู่เปรียบเทียบและไม่มีคู่ตรงข้าม เป็นการใช้อุปลักษณในการเปรียบเทียบสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยให้ความหมายอย่างชัดเจนและไม่มีการใช้อุปลักษณในการเปรียบอีกสิ่งเพื่อนำมาเปรียบเทียบกันหรือทำให้อยู่คู่ตรงข้ามกัน จากการวิเคราะห์ผลการศึกษาผู้วิจัยพบว่า อุปลักษณเชิงมโนทัศน์ที่ไม่มีคู่เปรียบเทียบและไม่มีคู่ตรงข้ามของเมียหลวงมีจำนวน 3 ประเภท ได้แก่ 1.[เมียหลวง คือ สิ่งที่มีคุณประโยชน์] 2.[เมียหลวง คือ พระอาทิตย์] 3.[เมียหลวง คือ บ้าน] และอุปลักษณเชิงมโนทัศน์ที่ไม่มีคู่เปรียบเทียบและไม่มีคู่ตรงข้ามของเมียน้อยมีจำนวน 9 ประเภท ได้แก่ 1.[เมียน้อย คือ โรคภัย] 2.[เมียน้อย คือ สิ่งสกปรก] 3.[เมียน้อย คือ สัตว์ร้าย] 4. เมียน้อย คือ นักแสดง] 5.[เมียน้อย คือ โจรผู้ร้าย] 6.[เมียน้อย คือ อวัยวะส่วนเกิน] 7.[เมียน้อย คือ ภัยพิบัติ] 8.[เมียน้อย คือ เกม/ของเล่น] 9.[เมียน้อย คือ ข้าศึก] ซึ่งอุปลักษณเชิงมโนทัศน์เหล่านี้ที่ไม่พบคู่เปรียบเทียบและไม่พบคู่ตรงข้าม เนื่องจากไม่ปรากฏถ้อยคำอุปลักษณที่จะสามารถเป็นมโนทัศน์ในการพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างกันได้ เช่น ไม่พบการใช้ถ้อยคำอุปลักษณในการเปรียบเทียบเมียน้อยในลักษณะที่เป็นคู่เปรียบและคู่ตรงข้ามของสิ่งที่มีคุณประโยชน์ พระอาทิตย์ และบ้าน ในขณะที่ไม่พบคู่เปรียบและคู่ตรงข้ามของสิ่งสกปรก ภัยพิบัติ และเกม/ของเล่น ในเมียหลวง เป็นการใช้อุปลักษณในการระบุชี้ชัดถึงสิ่งที่ต้องการเปรียบเทียบโดยไม่ต้องอ้างอิงถึงสิ่งอื่นเพื่อลดทอนหรือเพิ่มค่าให้กับสิ่งที่เปรียบ

จากการศึกษาเปรียบเทียบอุปลักษณะเมียหลวงและเมียน้อยพบว่า การใช้อุปลักษณะในการเปรียบเทียบยังมีลักษณะคล้ายคลึงกันระหว่างเมียหลวงและเมียน้อย ซึ่งเกิดจากปัจจัยทางเพศที่มีส่วนในการกำหนดการเลือกใช้อุปลักษณะ แต่สถานภาพของการเป็นเมียที่แตกต่างกันยังเป็นผลในการใช้อุปลักษณะในด้านการขยายความของความหมาย กล่าวคือ เมื่อเปรียบเทียบเมียหลวงและเมียน้อยเป็นสิ่งที่ใดสิ่งหนึ่งแล้ว จะมีการอธิบายขยายความหมายให้เป็นคู่เปรียบเทียบหรือเป็นคู่ตรงข้ามกันอย่างชัดเจน ซึ่งนอกจากอุปลักษณะจะทำหน้าที่ในการเปรียบเทียบเพื่อให้ความหมายแล้ว ยังทำหน้าที่แสดงลักษณะเด่นและผลักให้อีกสิ่งเป็นลักษณะด้อยได้อย่างชัดเจนอีกด้วย

บทที่ 4

มุมมองความคิดของคนไทยที่มีต่อเมียหลวงและเมียน้อยผ่านอุปลักษณ์

มุมมอง หมายถึง ข้อคิดเห็นหรือทัศนคติในการตีความสภาพแวดล้อมผ่านการมองด้วยตา โดยสิ่งที่อยู่ในมุมมองคือสิ่งที่สามารถมองเห็นได้ และ ความคิด หมายถึง สิ่งที่มีรูปร่างในใจหรือความรู้ที่เกิดขึ้นภายในใจ (พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน, 2554) ดังนั้น “มุมมองความคิด” จึงหมายถึง สิ่งที่ได้รับรู้ได้จากประสบการณ์การมองเห็นในสิ่งต่างๆ และเกิดขึ้นเป็นสิ่งที่นี้รู้อยู่ภายในจิตใจ โดยในการศึกษาอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับเมียหลวงและเมียน้อยในละครโทรทัศน์ไทย จะสามารถสะท้อนให้เห็นถึงมุมมองความคิดของคนไทยที่มีต่อเมียหลวงและเมียน้อย ผ่านการใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์ต่างๆ ได้

จากการวิเคราะห์ข้อมูลอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เมียหลวงที่พบจำนวน 9 อุปลักษณ์ สามารถสะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาที่มีต่อเมียหลวงผ่านอุปลักษณ์ได้ 4 มุมมอง คือ 1. เมียหลวงเป็นบุคคลที่มีคุณค่าน่ายกย่องเชิดชู 2. เมียหลวงเป็นบุคคลสำคัญของครอบครัว 3. เมียหลวงเป็นบุคคลที่มีจิตใจดีมีเมตตาและมีทัศนคติในแง่ดี 4. เมียหลวงเป็นบุคคลที่หมดความน่าตื่นเต้นทางเพศต่อสามีและไม่มีเสน่ห์ และอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เมียน้อยที่พบจำนวน 15 อุปลักษณ์ สามารถสะท้อนมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาที่มีต่อเมียน้อยผ่านอุปลักษณ์ได้ 4 มุมมอง คือ 1. เมียน้อยเป็นผู้หญิงน่ากลัวและเป็นอันตราย 2. เมียน้อยเป็นผู้หญิงที่ใช้ความสวยงามในการยั่ววนให้น่าหลงใหล 3. เมียน้อยเป็นผู้หญิงไร้ค่า 4. เมียน้อยเป็นผู้หญิงน่ารังเกียจ โดยสามารถอธิบายมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาที่มีต่อเมียหลวงและเมียน้อยได้ ดังนี้

1. มุมมองความคิดของคนไทยที่มีต่อ “เมียหลวง” ผ่านอุปลักษณ์

1.1 เมียหลวงเป็นบุคคลที่มีคุณค่าน่ายกย่องเชิดชู

ผู้ใช้ภาษามีมุมมองความคิดต่อเมียหลวงว่าเป็นผู้หญิงที่มีคุณค่าควรแก่การยกย่องเชิดชู ซึ่งสะท้อนผ่านอุปลักษณ์ที่มีลักษณะร่วมกันที่ใช้ในการเปรียบเทียบคือ [เมียหลวง คือ สิ่งที่มีประโยชน์] ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการมีคุณค่าของเมียหลวงในด้านการสร้างผลกระทบหรือเกิดสิ่งต่างๆ ในด้านที่ดีและเป็นคุณต่อสามี เป็นส่วนที่ทำให้ครอบครัวดีขึ้นจากการประสบปัญหาต่างๆ นอกจากนี้อุปลักษณ์ [เมียหลวง คือ วัตถุมีค่า] ยังแสดงให้เห็นถึงความมีค่าในด้านรูปลักษณ์ที่บ่งบอกถึงความเพียบพร้อมและเป็นที่ต้องการของผู้ชายทั่วไป ซึ่งสอดคล้อง

กับ อุปลักษณ์ [เมียหลวง คือ บุญบารมี] ที่สะท้อนให้เห็นว่าเมียหลวงยังเป็นบุคคลที่ทุกคนปรารถนาจะมีไว้เป็นคู่ชีวิต เพราะจะทำให้สถานภาพของครอบครัวดีขึ้น นำพามาซึ่งความเป็นมงคลแก่ครอบครัว อีกทั้งยังเป็นบุคคลที่สามีควรให้เกียรติและยกย่องเชิดชูในวงสังคม ซึ่งสะท้อนผ่านอุปลักษณ์ [เมียหลวง คือ อาหารที่มีราคาสูง] และการยกย่องเชิดชูภรรยา รวมถึงการรักษาความสะอาดของภรรยาอันจะนำมาซึ่งความสุขแก่ครอบครัว ยังสะท้อนผ่านอุปลักษณ์ [เมียหลวง คือ ดอกไม้ที่มีคุณค่า] อีกด้วย ความสัมพันธ์กันของอุปลักษณ์เหล่านี้ แสดงให้เห็นถึงคุณค่าที่นายยกย่องเชิดชูของเมียหลวงที่เชื่อมโยงความหมายไปในทิศทางเดียวกัน

การใช้ชีวิตคู่ของสามีภรรยาหลังการแต่งงานนั้น ทั้งสองฝ่ายย่อมมีหน้าที่พึงปฏิบัติในแต่ละอย่างของตนเอง ค่านิยมของคนไทยที่มีมานานต่อการมองคุณค่าของผู้หญิงนั้น มาจากหน้าที่หรือสิ่งที่ผู้หญิงพึงกระทำ ไม่ว่าจะเป็นในด้านงานบ้านงานเรือน บทบาทความเป็นแม่ หรือเป็นส่วนช่วยให้กำลังใจและส่งเสริมสามีไปในทางที่ดี สิ่งต่างๆ เหล่านี้ หากผู้เป็นภรรยาสามารถปฏิบัติได้อย่างไม่ขาดตกบกพร่อง ก็จะแสดงให้เห็นถึงความมีคุณค่าในตัวของภรรยา และถือว่าสมควรได้รับการยกย่องให้เกียรติจากสามีและสมาชิกในครอบครัว

มุมมองความคิดของคนไทยที่มีต่อเมียหลวงว่าเป็นบุคคลที่มีคุณค่าแก่นายยกย่องเชิดชู เป็นมุมมองที่สะท้อนผ่านพฤติกรรมของเมียหลวงผ่านการกระทำสิ่งต่างๆ ที่สามีและบุคคลรอบข้างเห็น จนเกิดเป็นมุมมองว่าหากภรรยาดีแล้วนั้นสามีก็ไม่ควรนอกใจไปหาผู้หญิงคนอื่น และควรให้เกียรติภรรยาของตนเอง สอดคล้องกับหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาที่ได้กล่าวถึงมงคล 38 ประการ ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการยึดติดวัตถุใดๆ แต่เป็นการยึดถือปฏิบัติตนเองตามทำนองคลองธรรม โดยในประการที่ 13 การสงเคราะห์ภรรยา ความเป็นว่า “สามีควรสงเคราะห์เลี้ยงดู คือให้เกียรติยกย่อง ไม่ดูหมิ่น ไม่นอกใจ ยกความเป็นใหญ่ให้” (ถาวร วรรบุตร, 2564) เป็นแนวทางในการใช้ชีวิตร่วมกันของสามีภรรยาให้เกิดความสงบสุขในครอบครัว แสดงให้เห็นถึงหน้าที่ของสามีที่พึงปฏิบัติต่อภรรยา

1.2 เมียหลวงเป็นบุคคลสำคัญของครอบครัว

ผู้ใช้ภาษามีมุมมองความคิดต่อเมียหลวงว่าเป็นบุคคลสำคัญของครอบครัวที่ขาดไม่ได้ ซึ่งสะท้อนผ่านการใช้อุปลักษณ์ [เมียหลวง คือ สิ่งที่มีประโยชน์] ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเป็นบุคคลสำคัญที่คอยดูแลสมาชิกในครอบครัว เป็นกำลังสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุน

สามีให้บรรลุเป้าหมายต่างๆ อีกทั้งยังเป็นผู้ให้ความรักความอบอุ่นแก่สมาชิกในครอบครัว ซึ่งนับว่าเป็นส่วนสำคัญของการอยู่ร่วมกันของบุคคลในครอบครัว โดยสะท้อนผ่านอุปลักษณ์ [เมียหลวง คือ บ้าน] นอกจากนี้ อุปลักษณ์ [เมียหลวง คือ พระอาทิตย์] ก็แสดงให้เห็นถึงการเป็นบุคคลสำคัญที่ทำให้ชีวิตของคนในครอบครัวดำเนินไปอย่างราบรื่น นำพาไปสู่สิ่งที่ตั้งเป้าหมาย ความสัมพันธ์ของอุปลักษณ์เหล่านี้ แสดงให้เห็นถึงการเชื่อมโยงความหมายไปในทิศทางเดียวกันคือ การเป็นบุคคลสำคัญของครอบครัวที่ไม่สามารถขาดไปได้ของเมียหลวง

ครอบครัวเป็นสถาบันที่เล็กที่สุดแต่มีความสำคัญและมีบทบาทต่อสังคมมากที่สุด สถาบันหนึ่ง เนื่องจากเป็นส่วนสำคัญในการสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพให้กับประเทศ ในขณะเดียวกันก็สามารถสร้างบุคลากรที่ด้อยคุณภาพได้เช่นกัน (วฤชสพร ญัฐรุจิโรจน์, 2560: 1818) ผู้นำของครอบครัวจึงเป็นส่วนสำคัญในการหล่อหลอมสมาชิกในครอบครัวให้เป็นบุคลากรที่ดีของสังคม ค่านิยมในสังคมไทยแต่เดิมในการดูแลบ้านและคนในครอบครัวนั้นเป็นหน้าที่ของภรรยา เนื่องจากสามีต้องเป็นผู้หารายได้หลักแก่ครอบครัว ภรรยาจึงเป็นส่วนสำคัญในการดูแลสิ่งต่างๆ ภายในบ้าน ทั้งเป็นผู้ดูแลคนในครอบครัวในด้านต่างๆ เช่น การทำอาหาร การทำความสะอาดบ้านเรือน อีกทั้งยังมีบทบาทความเป็นแม่ที่ต้องดูแลอบรมเลี้ยงดูบุตร กิจกรรมภายในบ้านส่วนใหญ่จึงเป็นหน้าที่และการตัดสินใจของภรรยา นอกจากนี้ยังมีบทบาทการเป็นภรรยาที่มีต่อสามีในด้านการแสดงความรัก เพื่อรักษาความสัมพันธ์ของการเป็นสามีภรรยาของกันและกันไว้

มุมมองความคิดของคนไทยที่มีต่อเมียหลวงในด้านการเป็นบุคคลสำคัญของครอบครัว เป็นมุมมองที่สะท้อนผ่านหน้าที่ที่ผู้เป็นภรรยาต้องกระทำให้แก่ครอบครัว จนเกิดเป็นมุมมองว่างานภายในบ้านเป็นหน้าที่ที่ภรรยาต้องเป็นฝ่ายจัดการ ภรรยาจึงกลายเป็นบุคคลสำคัญของครอบครัวที่ขาดไม่ได้ เนื่องจากต้องเป็นผู้ควบคุมสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวกับงานภายในบ้าน หลายสิ่งอย่างเป็นสิ่งที่ถูกกำหนดตามกรอบความคิดของคนในสังคมว่าเป็นหน้าที่ของภรรยา ทำให้การอยู่ร่วมกันในครอบครัวจึงมีการจัดแบ่งภาระกันอย่างชัดเจน ท้ายที่สุดจึงมีมุมมองว่า สิ่งใดเป็นสิ่งที่ภรรยาพึงกระทำก็จะมีผู้ใดสามารถทำได้หรือทำให้เหมือนได้

1.3 เมียหลวงเป็นบุคคลที่มีจิตใจดีมีเมตตาและมีทัศนคติในแง่ดี

ผู้ใช้ภาษามีมุมมองความคิดต่อเมียหลวงว่าเป็นผู้หญิงที่มีจิตใจดีมีเมตตาและมีทัศนคติในแง่ดี ซึ่งสะท้อนผ่านอุปสรรคที่มีลักษณะร่วมกันที่ใช้ในการเปรียบเทียบ คือ [เมียหลวง คือ นางฟ้า/เทพเจ้า] ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเมียหลวงมีจิตใจดีมีเมตตาปราณีต่อสิ่งต่างๆ ทั้งยังเป็นผู้ที่เข้าใจและเห็นใจผู้อื่น นอกจากนี้อุปสรรค [เมียหลวง คือ ความเย็น] ยังสะท้อนถึงจิตใจของเมียหลวงในด้านความสงบนิ่ง ไม่รีบเร่งด่วนตัดสินใจ มีทัศนคติในการมองโลกในแง่ดี มีสติปัญญาในการจัดการและรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้น ความสัมพันธ์ของอุปสรรคเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความคิดและจิตใจของเมียหลวงที่สามารถเชื่อมโยงความหมายไปในทิศทางเดียวกัน

คุณสมบัติทางจิตใจของผู้หญิงเป็นสิ่งที่กำหนดขึ้นจากกรอบความคิดด้านความงามที่มีมาแต่เดิมคือ ผู้หญิงจะต้องงดงามจากภายในสู่ภายนอก นั่นก็คืองามจากความคิดและจิตใจที่ส่งผลออกมาให้เห็นและแสดงผ่านการกระทำต่างๆ ความมีเมตตาแสดงให้เห็นถึงจิตใจที่อ่อนโยนและรู้จักเห็นใจผู้อื่น ส่วนทัศนคติที่ดีสะท้อนถึงมุมมองทางความคิดในการมองโลก โดยทั้งสองด้านเป็นผลมาจากการอบรมเลี้ยงดูที่ดีจากครอบครัว เป็นเสน่ห์ที่ทำให้ผู้หญิงดูงดงามยิ่งขึ้นกว่ารูปร่างภายนอก

มุมมองความคิดของคนไทยในด้านการเป็นบุคคลที่มีจิตใจดีมีเมตตาและมีทัศนคติในแง่ดีของเมียหลวง เป็นมุมมองที่เกิดจากค่านิยมเดิมในสังคมไทยที่เป็นสังคมแบบชายเป็นใหญ่ ส่งผลต่อการควบคุมร่างกายและจิตใจของผู้หญิงด้วยการสร้างมายาคติความงามทั้งภายในและภายนอกขึ้นมา ผลิตซ้ำผ่านสื่อประเภทต่างๆ จนเป็นเรื่องปกติทั่วไปและกลายเป็นอุดมคติในที่สุด (กชกรณ์ เสรีฉันทฤกษ์, 2551: 10) “หญิงไทย ใจงาม” จึงเป็นมุมมองที่ยังคงทำหน้าที่กำหนดคุณสมบัติการเป็นผู้หญิงที่ดีและเหมาะสมต่อการเลือกเป็นคู่ครองมาจนถึงปัจจุบัน

1.4 เมียหลวงเป็นบุคคลที่หมดความน่าตื่นเต้นทางเพศต่อสามีและไม่มีเสน่ห์

ผู้ใช้ภาษามีมุมมองความคิดต่อเมียหลวงว่าเป็นผู้หญิงที่หมดความน่าตื่นเต้นต่อสามีและไม่มีเสน่ห์ โดยสะท้อนผ่านการใช้อุปสรรคในการเปรียบเทียบ [เมียหลวง คือ อาหารไม่น่ารับประทาน] และ [เมียหลวง คือ อาหารรสชาติธรรมดา] ซึ่งพบว่าผู้ใช้ภาษานำอาหารที่มี

รสชาติธรรมดาหรืออาหารที่ทานเหลือเก็บมาใช้ในการกล่าวเปรียบเทียบ โดยอาหารที่มีลักษณะดังกล่าวมีรสชาติที่ไม่อร่อยหรือไม่รับประทาน แสดงให้เห็นว่าเมียหลวงที่ใช้ชีวิตคู่ร่วมกับสามีมานานจนทำให้คุ้นชินซึ่งกันและกัน จนอาจทำให้หมดความเสน่ห์ทางเพศได้ และเมียหลวงที่มีอายุมากก็อาจจะทำให้ร่างกายไม่น่าดึงดูดความหลงใหลของสามีได้

ประเด็นทางเพศเป็นเรื่องที่สำคัญเรื่องหนึ่งในการใช้ชีวิตคู่ของสามีภรรยา ในแต่ละคู่ครองจะมีวิธีในการแสดงความรักที่แตกต่างกันไป เพศสัมพันธ์จึงเป็นหนึ่งในสิ่งที่สามารถสนองความต้องการซึ่งกันและกันของคู่รักได้ เมื่อเวลาผ่านไปสภาพร่างกายของแต่ละคนย่อมมีการเปลี่ยนแปลง หากความต้องการทางเพศของผู้ชายยังมีมากอยู่ ในขณะที่ความต้องการของผู้หญิงลดลง ก็อาจเป็นปัจจัยให้สามีต้องการที่จะออกไปหาความสุขทางกายนอกบ้าน ส่งผลต่อปัญหาการนอกใจและการมีภรรยาน้อยตามมาในภายหลัง

มุมมองความคิดของคนไทยในด้านการเป็นบุคคลที่หมดความน่าตื่นเต้นทางเพศต่อสามีและไม่มีเสน่ห์ของเมียหลวง เป็นมุมมองที่เกิดจากการใช้ชีวิตคู่ร่วมกันมาเป็นเวลานานของคู่สามีภรรยา ทำให้สามีมีความคุ้นชินกับรสชาติทางเพศของภรรยาที่ไม่แปลกใหม่ ประกอบกับในบางครอบครัวภรรยาไม่ได้ดูแลความสวยงามของตนเอง อีกปัจจัยหนึ่งคืออายุที่มากขึ้นของภรรยาที่ส่งผลต่อความสวยงามที่ค่อยๆ หมดไป ทำให้ไม่มีเสน่ห์ในการดึงดูดสามีจนเกิดการนอกใจไปหาผู้หญิงอื่นที่มีความน่าตื่นเต้นทางเพศในแบบใหม่ๆ และมีความสวยงามที่ดึงดูดให้หลงใหลมากกว่า มุมมองความคิดดังกล่าวมาจากมุมมองของสามีและคนในสังคมที่เห็นจากภาพลักษณ์ของเมียหลวงที่ละเลยการดูแลตนเอง จนไม่มีความสวยงามให้สามีชื่นชม และเพศสัมพันธ์ที่ไม่รู้สึกถึงความแปลกใหม่ การหมดความน่าตื่นเต้นทางเพศต่อสามีและไม่มีเสน่ห์จึงส่งผลให้เกิดความไม่พึงพอใจในเพศสัมพันธ์ของคู่สมรสและเกิดการนอกใจภรรยาตามมา (ชฎาภา ประเสริฐทรง, 2555: 25)

ตารางที่ 1 ตารางแสดงมุมมองความคิดของคนไทยที่มีต่อ “เมียหลวง” ผ่านอุปลักษณ์

<p>อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ เกี่ยวกับเมียหลวง</p> <p>มุมมองความคิด ที่มีต่อเมียหลวง</p>	[เมียหลวง คือ อาหาร]	[เมียหลวง คือ นางฟ้า/เทพเจ้า]	[เมียหลวง คือ สิ่งที่มีคุณประโยชน์]	[เมียหลวง คือ วัตถุมีค่า]	[เมียหลวง คือ ดอกไม้ที่มีคุณค่า]	[เมียหลวง คือ ความเย็น]	[เมียหลวง คือ พระอาทิตย์]	[เมียหลวง คือ บ้าน]	[เมียหลวง คือ บุญบารมี]
เมียหลวงเป็นผู้หญิงที่มีคุณค่า ควรแก่การยกย่องเชิดชู	✓		✓	✓	✓				✓
เมียหลวงเป็นบุคคลสำคัญของ ครอบครัว			✓				✓	✓	
เมียหลวงเป็นผู้หญิงที่มีจิตใจดีมี เมตตา และมีทัศนคติในแง่ดี		✓				✓			
เมียหลวงเป็น ผู้หญิงที่หมด ความน่าตื่นตันทึ่งทางเพศต่อสามี และไม่มีเสน่ห์	✓								

2. มุมมองความคิดของคนไทยที่มีต่อ “เมียน้อย” ผ่านอุปลักษณ์

2.1 เมียน้อยเป็นบุคคลที่น่ากลัวและเป็นอันตรายต่อครอบครัว

ผู้ใช้ภาษามีมุมมองความคิดต่อเมียน้อยว่าเป็นผู้หญิงที่น่ากลัวและเป็นอันตรายต่อครอบครัว สะท้อนผ่านอุปลักษณ์ที่ใช้ในการเปรียบเทียบ ได้แก่ [เมียน้อย คือ สัตว์ร้าย] [เมียน้อย คือ โจรผู้ร้าย] และ [เมียน้อย คือ ข้าศึก] ซึ่งเป็นอุปลักษณ์ที่แสดงให้เห็นถึงความน่ากลัวและเป็นอันตรายอย่างยิ่ง เพราะสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งมีชีวิตที่สามารถสร้างความเสียหายอย่างเห็นได้ชัด อีกทั้ง อุปลักษณ์ [เมียน้อย คือ โรคภัย] [เมียน้อย คือ ไฟ] และ [เมียน้อย คือ ภัยพิบัติ] ก็แสดงให้เห็นถึงความน่ากลัวและเป็นอันตรายที่สามารถเกิดขึ้นได้โดยไม่คาดคิด เนื่องจากสิ่งเหล่านี้จะสร้างความเดือดร้อนขึ้นได้หากไม่ระมัดระวังให้ดี นอกจากนี้ ความน่ากลัวและเป็นอันตรายยังสะท้อนผ่านการใช้อุปลักษณ์ [เมียน้อย คือ สิ่งอัปมงคล] และ [เมียน้อย คือ อสุรกาย] ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่สามารถมองเห็นได้หรือเป็นสิ่งที่เหนือธรรมชาติ แสดงให้เห็นถึงความน่ากลัวและเป็นอันตรายที่จะเข้ามาสร้างปัญหารบกวนความสุขของครอบครัว ความสัมพันธ์กันของอุปลักษณ์เหล่านี้ แสดงให้เห็นถึงการเป็นบุคคลที่น่ากลัวและเป็นอันตรายต่อครอบครัวของเมียน้อยที่เชื่อมโยงความหมายไปในทิศทางเดียวกัน

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เมียน้อยเป็นกลุ่มบุคคลไม่ได้มีการยอมรับในสังคมเท่าที่ควร เพราะถือว่าเป็นผู้หญิงที่มีพฤติกรรมขัดกับพื้นฐานทางจริยธรรมและค่านิยม ภาพตัวแทนของเมียน้อยเป็นกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะขัดแย้งกับบรรทัดฐานและศีลธรรมอันดีของสังคม การเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับครอบครัวผู้อื่นของเมียน้อย มีจุดประสงค์ในการสร้างความแตกแยกและความเดือดร้อนให้กับครอบครัว เป็นภัยอันตรายต่อสถาบันครอบครัว ทำให้สามีที่เป็นหัวหน้าครอบครัวบกร่องต่อหน้าที่ที่ควรกระทำ

มุมมองความคิดต่อเมียน้อยว่าเป็นผู้หญิงที่น่ากลัวและเป็นอันตรายต่อครอบครัวนั้น เป็นมุมมองที่เกิดจากเมียหลวงที่มีต่อเมียน้อย เนื่องจากเมียหลวงมีความคิดว่าผู้ที่เข้ามาแทรกแซงความสัมพันธ์ของความเป็นสามีภรรยาต่างมีจุดมุ่งหมายในการทำลายความมั่นคงของครอบครัวในด้านต่างๆ ทั้งภาระหน้าที่ที่สามีพึงมีต่อภรรยาและบุตรอาจจะถูกลดทอนความสำคัญลงไปหรือละลายในหน้าที่นั้นๆ ก่อให้เกิดผลเสียตามมา เช่น บุตรอาจไม่ได้รับความอบอุ่นจากพ่อเท่าที่ควรจะได้รับ ทรัพย์สินเงินทองที่สามีภรรยาต่างช่วยกันเก็บออมอาจ

หมดไปได้ง่าย เป็นต้น การกระทำของเมียน้อยเองนั้นทำให้ตนเองไม่ได้รับความเคารพจากสังคมและผู้อื่น เพราะถือว่าเป็นผู้ที่คอยหาโอกาสทำลายความสัมพันธ์ระหว่างคู่สามีภรรยา เมียน้อยจึงถูกมองว่าเป็นภัยและอันตรายต่อสถาบันครอบครัว (พัชรินทร์ บูรณะกร, 2562 : 173)

2.2 เมียน้อยเป็นผู้หญิงที่ใช้ความสวยงามและเรื่องเพศในการช่วยวนให้ผู้ชายหลงใหล

ผู้ใช้ภาษามีมุมมองความคิดต่อเมียน้อยว่าเป็นผู้หญิงที่ใช้ความสวยงามและเรื่องเพศในการช่วยวนให้ผู้ชายหลงใหล สะท้อนผ่านอุปสรรคที่ใช้ในการเปรียบเทียบ ได้แก่ [เมียน้อย คือ ดอกไม้สีฉูดฉาดและไร้ค่า] แสดงให้เห็นถึงความสวยงามที่ใช้ในการหลอกล่อผู้ชายให้หลงไปกับความงามของตนได้ อีกทั้งยังมีประเด็นเรื่องเพศที่สะท้อนผ่านอุปสรรค [เมียน้อย คือ อาหารรสจัด] [เมียน้อย คือ ไฟ] และ [เมียน้อย คือ เกม/ของเล่น] ที่แสดงให้เห็นว่าเมียน้อยใช้ความเจินจัดในเรื่องเพศสัมพันธ์สร้างอารมณ์ความตื่นเต้นเปล็ดเปล็นของผู้ชายให้หลงรักและอยากจะทำนอกใจเมียหลวง อีกทั้งอุปสรรค [เมียน้อย คือ นักแสดง] ก็แสดงให้เห็นถึงการใช้มารยาเสแสร้งให้ผู้ชายหลงรักและให้เมียหลวงไวใจ

ปัญหาการนอกใจภรรยาของผู้ชายมีอยู่หลากหลายเหตุผลด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นความรู้สึกหวั่นไหวกับผู้หญิงอื่นได้ง่าย หรือมีปัญหาชีวิตหลังการแต่งงานที่ไม่ราบรื่น ทำให้รู้สึกมีความต้องการหาที่ยึดเหนี่ยวจิตใจจากผู้หญิงอื่น จนกลายเป็นการนอกใจภรรยาในที่สุด และหนึ่งในเหตุผลของการนอกใจภรรยาของผู้ชายส่วนใหญ่ยังคงเป็นเรื่องทางเพศที่ยังมีความต้องการสูง หรือต้องการเปลี่ยนคู่นอนเพื่อสร้างความตื่นเต้นในการมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิงอื่น และผู้หญิงที่เข้าไปมีความสัมพันธ์กับผู้ชายที่มีครอบครัวแล้วโดยส่วนมากมักจะใช้ความสวยงามของตนเองในการทำให้ผู้ชายหลงใหลและอยากเข้าหา จนกระทั่งมีความสัมพันธ์กันที่สุดในที่สุด

มุมมองความคิดของคนไทยที่มีต่อเมียน้อยในด้านการเป็นผู้หญิงที่ใช้ความสวยงามและเรื่องเพศในการช่วยวนให้ผู้ชายหลงใหล เป็นมุมมองที่เกิดจากพฤติกรรมการแสดงออกของเมียน้อย ไม่ว่าจะเป็นลักษณะการแต่งตัวหรือการใช้เสน่ห์ของผู้หญิงในการเข้าหาพูดคุยกับผู้ชายให้รู้สึกหลงใหลและยอมนอกใจภรรยา มาหา โดยมุมมองดังกล่าวเป็นมุมมองที่มาจากการรับรู้และมองเห็นของเมียหลวงและคนในสังคมผ่านสิ่งที่เมียน้อยแสดงออก ใน

ขณะเดียวกันมุมมองดังกล่าวยังเป็นมุมมองที่เกิดจากเมียน้อยด้วยเช่นกัน เนื่องจากความสวยงามและเรื่องเพศยังคงเป็นสิ่งที่เมียน้อยใช้ในการรักษาความสัมพันธ์กับสามีไว้ได้

2.3 เมียน้อยเป็นผู้หญิงไร้ค่า

ผู้ใช้ภาษามีมุมมองความคิดต่อเมียน้อยว่าเป็นผู้หญิงไร้ค่า สะท้อนผ่านอุปลักษณะที่ใช้ในการเปรียบเทียบ คือ [เมียน้อย คือ อาหารที่หาง่าย] แสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้หญิงที่ผู้ชายสามารถเข้าหาได้ง่ายจึงทำให้ไม่มีคุณค่า อีกทั้งอุปลักษณะ [เมียน้อย คือ สิ่งไม่มีค่า] และ [เมียน้อย คือ ดอกไม้สีฉูดฉาดและไร้ค่า] ก็แสดงให้เห็นถึงความไม่มีค่าและไม่ได้รับการให้ความสำคัญ รวมทั้งไม่เป็นที่ต้องการของคนทั่วไป ซึ่งสะท้อนผ่านอุปลักษณะ [เมียน้อย คือ สิ่งอัปมงคล] และ [เมียน้อย คือ อาหารเหลือ] เนื่องจากเมียน้อยเป็นผู้หญิงที่ทำผิดต่อศีลธรรม การกระทำดังกล่าวจึงเป็นส่วนที่ทำให้คนในสังคมลดคุณค่าของเมียน้อยลง

สังคมไทยมีค่านิยม “ผิวเดียวเมียดเดียว” ที่ยึดถือและปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน และค่านิยมดังกล่าวยังส่งผลต่อการกำหนดกรอบความคิดของคนในสังคมที่มีต่อผู้หญิงในหลายๆ ด้าน นอกจากบทบาทและหน้าที่ที่ผู้หญิงควรกระทำในสถานภาพต่างๆ ของตน การไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวหรือมีความสัมพันธ์กับผู้ชายที่มีภรรยาแล้วก็ถือเป็นส่วนสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงคุณค่าของผู้หญิงในด้านการประพฤติปฏิบัติตนตามกรอบศีลธรรมอันดีของสังคม ในทางตรงกันข้ามหากผู้หญิงที่เข้าไปมีความสัมพันธ์กับผู้ชายที่มีภรรยาแล้วไม่ว่าจะด้วยความตั้งใจหรือไม่ ในการรับรู้ของสังคมก็ถือว่าเป็นบุคคลที่กระทำความผิดและไม่มีคุณค่าในตัวเอง ดังนั้นคุณค่าของผู้หญิงจึงขึ้นอยู่กับประพฤติตนและการวางตัวอย่างถูกต้องเหมาะสมของผู้หญิงเอง (อิทธิพร ประเทืองเศรษฐ์, 2564: 31)

มุมมองความคิดของสังคมไทยที่มีต่อเมียน้อยว่าเป็นผู้หญิงไร้ค่า เป็นมุมมองที่สะท้อนผ่านพฤติกรรมของเมียน้อยในด้านต่างๆ การเข้าไปมีความสัมพันธ์กับผู้ชายที่มีภรรยาแล้วด้วยความเต็มใจ แสดงให้เห็นถึงจิตใจของเมียน้อยที่ยอมลดคุณค่าของตนเองลงเพื่อเป็นรองจากเมียหลวง สังคมไทยมีมุมมองต่อผู้หญิงที่ยอมเป็นเมียน้อยโดยส่วนมากกว่าต้องการหาผลประโยชน์บางอย่างจากผู้ชายจึงยอมเข้าแลกด้วยสถานภาพเมียน้อย ในขณะที่ผู้ชายได้รับผลประโยชน์ทางกายจากผู้หญิง มุมมองความคิดว่าเมียน้อยเป็นผู้หญิงไร้ค่าเป็นการรับรู้ของเมียหลวงและสามี โดยสิ่งที่เมียหลวงเห็นมาจากการกระทำที่ลดคุณค่าในตัวเองของเมียน้อย และสิ่งที่สามีเห็นคือการเป็นที่ระบายน้ำใจของตัวเองโดยไม่ได้จริงจังด้วย

2.4 เมียน้อยเป็นผู้หญิงน่ารังเกียจ

ผู้ใช้ภาษามีมุมมองความคิดต่อเมียน้อยว่าเป็นผู้หญิงน่ารังเกียจ ซึ่งสะท้อนผ่านอุปสรรคที่ใช้ในการเปรียบ คือ [เมียน้อย คือ สิ่งสกปรก] แสดงให้เห็นถึงความน่ารังเกียจและน่าขยะแขยงไม่ควรเข้าใกล้ของเมียน้อย อีกทั้งอุปสรรค [เมียน้อย คือ อสุรกาย] และ [เมียน้อย คือ สิ่งอัปมงคล] ยังแสดงให้เห็นถึงความไม่เป็นที่ต้องการและควรหลีกเลี่ยงที่จะพบเจอ โดยสิ่งนำมาเปรียบกับเมียน้อยล้วนเป็นสิ่งน่ารังเกียจและไม่ควรเข้าใกล้ เพราะจะทำให้แปดเปื้อนสิ่งที่ไม่ดีเหล่านี้ได้ นอกจากนี้อุปสรรค [เมียน้อย คือ อวัยวะส่วนเกิน] ยังสะท้อนให้เห็นว่าเมียน้อยเป็นสิ่งที่สร้างความผิดปกติแก่ครอบครัวและเป็นส่วนที่สร้างความน่ารังเกียจ สะท้อนมุมมองความคิดของคนไทยที่มีต่อเมียน้อยว่าเป็นผู้หญิงน่ารังเกียจไม่ควรเข้าใกล้

ในสังคมไทยปัจจุบันมีมุมมองต่อภาพลักษณ์ที่ดีของผู้หญิงอยู่มากมาย ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่สามารถมองเห็นได้จากรูปร่างภายนอกอย่างบุคลิกภาพ หน้าตา และความสะอาด ที่เป็นตัวส่งเสริมให้ผู้หญิงดูมีภาพลักษณ์ที่ดี รวมไปถึงภาพลักษณ์ภายในก็เป็นส่วนสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้หญิงที่ดีด้วยเช่นกัน การมีทัศนคติหรือตรรกะความคิดที่ถูกที่ควรไม่ขัดต่อหลักศีลธรรมและจริยธรรม ก็จะนำมาสู่การได้รับความชื่นชมและยกย่องจากสังคม แต่หากเป็นผู้ประพฤติปฏิบัติในทางตรงกันข้าม ก็จะทำให้ความเสื่อมเสียมาถึงครอบครัวและกลายเป็นบุคคลที่สังคมรังเกียจ ภาพลักษณ์ผู้หญิงที่ดีจึงต้องมีความระมัดระวังไม่ทำพฤติกรรมใดที่เป็นที่เสื่อมเสียชื่อเสียงทั้งต่อตนเองและวงศ์ตระกูล

มุมมองความคิดของคนไทยที่มีต่อเมียน้อยในด้านการเป็นผู้หญิงน่ารังเกียจ เป็นมุมมองที่เกิดจากกรอบความคิดทางสังคมในเรื่องการเป็นบุคคลที่กระทำความผิดต่อศีลธรรม มีคุณลักษณะต่างไปจากเมียประเภทอื่นตามที่สังคมกำหนดไว้หรือที่ควรจะเป็น มีคุณลักษณะที่ไม่ดี ทำให้ไม่เป็นที่ยอมรับต่อคนในสังคม (สุภาวดี มนัสปิยะเลิศ, 2548: 109) จึงกลายเป็นที่น่ารังเกียจ มุมมองดังกล่าวจึงเกิดเป็นความคิดของคนในสังคมที่ตัดสินจากการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสามีผู้อื่นจนเกิดเป็นสถานภาพ “เมียน้อย” ซึ่งเป็นสถานภาพที่สังคมไม่ยอมรับส่งผลให้ผู้หญิงถูกตีตราว่าเป็นคนไม่ดีและเป็นที่น่ารังเกียจ

ตารางที่ 2 ตารางแสดงมุมมองความคิดของคนไทยที่มีต่อ “เมียน้อย” ผ่านอุปลักษณ

<p>อุปลักษณเชิงมนทัศน เกี่ยวกับเมียน้อย</p>															
<p>มุมมองความคิด ที่มีต่อเมียน้อย</p>	[เมียน้อย คือ อาหาร]	[เมียน้อย คือ โรคภัย]	[เมียน้อย คือ สิ่งสกปรก]	[เมียน้อย คือ สัตว์ร้าย]	[เมียน้อย คือ สิ่งไมม่ค่า]	[เมียน้อย คือ สิ่งอัปมงคล]	[เมียน้อย คือ ดอกไมม่ลุดขนาดและไร่มค่า]	[เมียน้อย คือ ไฟ]	[เมียน้อย คือ อสุรกาย]	[เมียน้อย คือ นกแสดง]	[เมียน้อย คือ โจรผู้ร้าย]	[เมียน้อย คือ อวัยวะส่วนเกิน]	[เมียน้อย คือ ภัยพิบัติ]	[เมียน้อย คือ เกม/ของเล่น]	[เมียน้อย คือ ข้าศึก]
เมียน้อยเป็นผู้หญิงน่กั่วและ เป็นอันตราย		✓		✓		✓		✓	✓		✓		✓		✓
เมียน้อยเป็นผู้หญิงที่มีความ สวยงามในการช่วยวนให้หน้า หลงไหล	✓				✓	✓	✓		✓				✓		
เมียน้อยเป็นผู้หญิงไร่มค่า	✓			✓	✓	✓									
เมียน้อยเป็นผู้หญิงน่รังเกียจ		✓		✓				✓			✓				

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับเมียหลวงและเมียน้อยในละครโทรทัศน์ไทย” ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาเปรียบเทียบอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับเมียหลวงและเมียน้อยในละครโทรทัศน์ไทย รวมถึงมุมมองความคิดของคนไทยที่มีต่อเมียหลวงและเมียน้อยผ่านอุปลักษณะ โดยผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานในเบื้องต้นว่า อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับเมียหลวง ได้แก่ [เมียหลวง คือ อาหารไม่พึงรับประทาน] [เมียหลวง คือ นางฟ้า] [เมียหลวง คือ วัตถุมีมูลค่า] [เมียหลวง คือ ดอกไม้ที่มีคุณค่า] และอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับเมียน้อย ได้แก่ [เมียน้อย คือ โรคร้าย] [เมียน้อย คือ สิ่งสกปรก] [เมียน้อย คือ สัตว์ร้าย] [เมียน้อย คือ วัตถุไม่มีมูลค่า] [เมียน้อย คือ สิ่งอัปมงคล] [เมียน้อย คือ ดอกไม้สีฉูดฉาดและไร้ค่า] [เมียน้อย คือ ไฟ] และมุมมองความคิดของคนไทยที่มีต่อเมียหลวงและเมียน้อย ได้แก่ เมียหลวงเป็นผู้หญิงที่มีจิตใจดี เมียหลวงเป็นผู้หญิงที่มีคุณค่าควรค่าแก่การยกย่องเชิดชู เมียน้อยเป็นผู้หญิงน่ากลัวและเป็นอันตรายต่อครอบครัว เมียน้อยเป็นผู้หญิงน่ารังเกียจ

การศึกษาอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับเมียหลวงและเมียน้อยในละครโทรทัศน์ไทยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษา โดยผู้วิจัยเลือกศึกษาเฉพาะละครโทรทัศน์ที่มีโครงเรื่องหรือเนื้อหาที่เกี่ยวกับปัญหาครอบครัว ปัญหาการใช้ชีวิตคู่ หรือปัญหาที่เกิดจากบุคคลที่สามเข้ามาสร้างความเดือดร้อนในครอบครัว ที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ซึ่งเป็นช่องสถานีที่มีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องปัญหาครอบครัว และคัดเลือกละครที่ออกอากาศในช่วงปี พ.ศ. 2551 – 2560 และต้องมีบทละครโทรทัศน์ออนไลน์ในเว็บไซต์ www.thairath.co.th เพื่อสะดวกในการสืบค้นและเก็บข้อมูล จากนั้นผู้วิจัยนำละครได้มาคัดเลือกละครที่มีค่าเฉลี่ยเรตติ้ง (Rating) ตั้งแต่ 5.0 ขึ้นไปเท่านั้น ซึ่งพบว่ามีละครที่ตรงตามเกณฑ์ที่กำหนดดังกล่าวทั้งหมด 5 เรื่อง ได้แก่ ดอกส้มสีทอง แรเงา สามีตีตรา ปดิวรีดา และ เพ็ญบุญ

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยนำละครที่คัดเลือกมาหาบทละครโทรทัศน์จากเว็บไซต์ www.thairath.co.th จากนั้นผู้วิจัยจึงเก็บถ้อยคำอุปลักษณะจากบทละครเพื่อนำมาวิเคราะห์ โดยผู้วิจัยแบ่งลักษณะการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนแรกวิเคราะห์หาถ้อยคำอุปลักษณะเมียหลวงและเมียน้อยที่ปรากฏในบทละครโทรทัศน์ทั้งคำนามและคำกริยาแสดงอาการ และนำข้อมูลที่ได้นำมาจัดกลุ่มประเภทเพื่ออธิบายความหมายของอุปลักษณะ โดยใช้แนวคิดอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ใน

การวิเคราะห์ข้อมูล จากนั้นนำอุปลักษณะทั้งของเมียหลวงและเมียน้อยมาเปรียบเทียบเพื่อหา ลักษณะร่วมกันหรือต่างกันของอุปลักษณะที่พบ ส่วนต่อมาผู้วิจัยนำอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ที่พบมา วิเคราะห์หามุมมองความคิดของคนไทยที่มีต่อเมียหลวงและเมียน้อยผ่านอุปลักษณะ โดยวิเคราะห์หา ลักษณะร่วมของกลุ่มข้อมูลที่ได้ เพื่อนำมาจัดแบ่งและอธิบายถึงมุมมองความคิดของคนไทยที่มีต่อ เมียหลวงและเมียน้อยผ่านอุปลักษณะที่พบในบทละครโทรทัศน์ ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับ “เมียหลวง” และ “เมียน้อย” ในละครโทรทัศน์ไทย

จากการศึกษาอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับ “เมียหลวง” ในละครโทรทัศน์ไทย ผู้วิจัย สามารถสรุปผลการศึกษาลักษณะที่พบเกี่ยวกับเมียหลวง จำนวน 9 ประเภท ได้แก่ 1.[เมียหลวง คือ อาหาร] 2.[เมียหลวง คือ นางฟ้า/เทพเจ้า] 3.[เมียหลวง คือ สิ่งที่มีคุณประโยชน์] 4.[เมียหลวง คือ วัตถุมีค่า] 5.[เมียหลวง คือ ดอกไม้ที่มีคุณค่า] 6.[เมียหลวง คือ ความเย็น] 7.[เมียหลวง คือ พระอาทิตย์] 8.[เมียหลวง คือ บ้าน] 9.[เมียหลวง คือ บุญบารมี]

จากการวิเคราะห์ผลการศึกษาผู้วิจัยพบว่าอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับเมียหลวงเป็นการ อุปลักษณะที่แสดงให้เห็นถึงคุณค่า ลักษณะ และพฤติกรรมของเมียหลวง ที่สะท้อนผ่านถ้อยคำ อุปลักษณะที่พบ ซึ่งโดยส่วนมากเป็นไปในทางที่ดี นอกจากนี้ยังพบอุปลักษณะที่อธิบายประเด็นทางเพศ ที่แสดงให้เห็นว่าเมียหลวงยังมีจุดบกพร่องบางประการในประเด็นดังกล่าวต่อสามี ซึ่งอาจเป็นเหตุที่ทำให้ สามีมีเมียน้อย กล่าวโดยสรุปคือถ้อยคำอุปลักษณะที่พบในเมียหลวง สะท้อนให้เห็นถึงมุมมอง ความคิดที่มีต่อเมียหลวงว่าเป็นผู้หญิงที่ดี มีคุณค่า เพียบพร้อมไปด้วยคุณสมบัติการเป็นเมียที่ดี เหมาะสมแก่การให้เกียรติและยกย่องเชิดชู และเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม แต่ยังคงมีเรื่องที่ควร ปรับปรุงบางประการ

ผลการศึกษาอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับ “เมียน้อย” ในละครโทรทัศน์ไทย สามารถสรุป ถ้อยคำอุปลักษณะที่พบได้ จำนวน 15 ประเภท ได้แก่ 1.[เมียน้อย คือ อาหาร] 2.[เมียน้อย คือ โรคภัย] 3.[เมียน้อย คือ สิ่งสกปรก] 4.[เมียน้อย คือ สัตว์ร้าย] 5.[เมียน้อย คือ สิ่งไม่มีค่า] 6.[เมียน้อย คือ สิ่ง อับมงคล] 7.[เมียน้อย คือ ดอกไม้สีฉูดฉาดและไร้ค่า] 8.[เมียน้อย คือ ไฟ] 9.[เมียน้อย คือ อสุรกาย] 10.[เมียน้อย คือ นักแสดง] 11.[เมียน้อย คือ โจรผู้ร้าย] 12.[เมียน้อย คือ อวัยวะส่วนเกิน] 13.[เมียน้อย คือ ภัยพิบัติ] 14.[เมียน้อย คือ เกม/ของเล่น] 15.[เมียน้อย คือ ข้าศึก]

จากการวิเคราะห์ผลการศึกษาผู้วิจัยพบว่าอุปลักษณะเชิงมนทัศน์เกี่ยวกับเมียน้อยเป็นการอุปลักษณะที่เกี่ยวกับคุณค่า ลักษณะ และพฤติกรรมของเมียน้อย ที่แสดงผ่านถ้อยคำอุปลักษณะที่พบ ซึ่งส่วนมากเป็นไปในทางที่ไม่ดี กล่าวโดยสรุปคือถ้อยคำอุปลักษณะที่พบในเมียน้อย สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองความคิดที่มีต่อเมียน้อยว่าเป็นผู้หญิงที่ไม่ดี ไม่มีคุณค่า ไม่มีคุณสมบัติการเป็นเมียที่ดี และไม่เหมาะสมแก่การได้รับเกียรติในการยกย่องเชิดชู มีเพียงความสวยงามและเรื่องทางเพศที่ชักจูงให้ผู้ชายเข้าหา

2. การเปรียบเทียบอุปลักษณะเชิงมนทัศน์เกี่ยวกับเมียหลวงและเมียน้อยในละครโทรทัศน์

จากการวิเคราะห์ผลการศึกษาอุปลักษณะเชิงมนทัศน์เกี่ยวกับเมียหลวงในละครโทรทัศน์ที่พบจำนวน 9 ประเภท และอุปลักษณะเชิงมนทัศน์เกี่ยวกับเมียน้อยในละครโทรทัศน์ที่พบ จำนวน 15 ประเภท ผู้วิจัยพบว่า สามารถจำแนกประเภทอุปลักษณะเชิงมนทัศน์ระหว่าง “เมียหลวง” และ “เมียน้อย” ได้ดังนี้ 1.อุปลักษณะเชิงมนทัศน์แบบคู่เปรียบเทียบ 2.อุปลักษณะเชิงมนทัศน์แบบคู่ตรงข้าม และ 3.อุปลักษณะเชิงมนทัศน์ที่ไม่มีคู่เปรียบเทียบและไม่มีคู่ตรงข้าม โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 อุปลักษณะเชิงมนทัศน์แบบคู่เปรียบเทียบ

อุปลักษณะเชิงมนทัศน์แบบคู่เปรียบเทียบ เป็นการใช้อุปลักษณะในการเปรียบเทียบสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เป็นสิ่งชนิดเดียวกัน แต่มีลักษณะบางประการที่แตกต่างกันในการจำแนกของสองสิ่งให้ไม่เหมือนกัน ทำให้สิ่งที่ถูกใช้อุปลักษณะในการเปรียบเทียบกลายเป็นสิ่งที่มีคู่เปรียบเทียบ เพื่อบ่งบอกถึงลักษณะบางประการของบางสิ่งให้มีความหมายที่ดีและลดทอนให้อีกสิ่งมีความหมายแย่ง จาก การวิเคราะห์ผลการศึกษาพบว่าอุปลักษณะเชิงมนทัศน์แบบคู่เปรียบเทียบระหว่างเมียหลวงและเมียน้อย ได้แก่ 1.[เมียหลวง คือ อาหาร] และ [เมียน้อย คือ อาหาร] โดยมีการอธิบายขยายความเพื่อจำแนกให้อาหารที่ใช้ในการอุปลักษณะมีความแตกต่างกันและให้ความหมายในการเปรียบเทียบ ได้แก่ เมียหลวงเป็นอาหารไม่น่ารับประทาน อาหารรสชาติธรรมดา และอาหารราคาสูง ส่วนเมียน้อยเป็นอาหารรสจัด อาหารที่หาง่าย และอาหารเหลือ 2. [เมียหลวง คือ วัตถุมีค่า] และ [เมียน้อย คือ สิ่งไม่มีค่า] 3. [เมียหลวง คือ ดอกไม้ที่มีคุณค่า] และ [เมียน้อย คือ ดอกไม้สีฉูดฉาดและไร้ค่า]

2.2 อุปลักษณะเชิงมนทัศน์แบบคู่ตรงข้าม

อุปลักษณะเชิงมนทัศน์แบบคู่ตรงข้าม เป็นการใช้อุปลักษณะในการเปรียบสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และใช้อุปลักษณะในการเปรียบอีกสิ่งให้เป็นอย่างที่อยู่ตรงกันข้าม หรือเป็นสิ่งที่มีความหมายบางประการในการให้ความหมายที่แตกต่างกันด้วยสิ่งที่เป็นคู่ตรงข้ามกัน เพื่อดึงลักษณะบางประการของบางสิ่งให้มีความหมายดีขึ้นและผลก็ให้อีกสิ่งมีความหมายแย่ลง จากการวิเคราะห์ผลการศึกษาพบว่าอุปลักษณะเชิงมนทัศน์แบบคู่ตรงข้ามระหว่างเมียบลวงและเมียน้อย ได้แก่ 1. [เมียบลวง คือ นางฟ้า/เทพเจ้า] และ [เมียน้อย คือ อสุรกาย] 2. [เมียบลวง คือ ยารักษาโรค] และ [เมียน้อย คือ โรคภัย] 3. [เมียบลวง คือ ความเย็น] และ [เมียน้อย คือ ไฟ] 4. [เมียบลวง คือ บุญบารมี] และ [เมียน้อย คือ สิ่งอัปมงคล]

2.3 อุปลักษณะเชิงมนทัศน์ที่ไม่มีคู่เปรียบเทียบกับไม่มีคู่ตรงข้าม

อุปลักษณะเชิงมนทัศน์ที่ไม่มีคู่เปรียบเทียบกับไม่มีคู่ตรงข้าม เป็นการใช้อุปลักษณะในการเปรียบสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยให้ความหมายอย่างชัดเจนและไม่มีการใช้อุปลักษณะในการเปรียบอีกสิ่งเพื่อนำมาเปรียบเทียบกับหรือทำให้อยู่คู่ตรงข้ามกัน จากการวิเคราะห์ผลการศึกษาผู้วิจัยพบว่าอุปลักษณะเชิงมนทัศน์ที่ไม่มีคู่เปรียบเทียบกับไม่มีคู่ตรงข้ามของเมียบลวง ได้แก่ 1.[เมียบลวง คือ สิ่งที่มีคุณประโยชน์] 2.[เมียบลวง คือ พระอาทิตย์] 3.[เมียบลวง คือ บ้าน] และอุปลักษณะเชิงมนทัศน์ที่ไม่มีคู่เปรียบเทียบกับไม่มีคู่ตรงข้ามของเมียน้อยมีจำนวน 9 ประเภท ได้แก่ 1.[เมียน้อย คือ โรคภัย] 2.[เมียน้อย คือ สิ่งสกปรก] 3.[เมียน้อย คือ สัตว์ร้าย] 4.เมียน้อย คือ นักแสดง] 5.[เมียน้อย คือ โจรผู้ร้าย] 6.[เมียน้อย คือ อวัยวะส่วนเกิน] 7.[เมียน้อย คือ ภัยพิบัติ] 8.[เมียน้อย คือ เกม/ของเล่น] 9.[เมียน้อย คือ ข้าศึก] ซึ่งอุปลักษณะเชิงมนทัศน์เหล่านี้ที่ไม่พบคู่เปรียบและไม่มีคู่ตรงข้าม เนื่องจากไม่ปรากฏถ้อยคำอุปลักษณะที่จะสามารถเป็นมนทัศน์ในการพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างกันได้

จากการศึกษาเปรียบเทียบอุปลักษณะเมียบลวงและเมียน้อยพบว่า การใช้อุปลักษณะในการเปรียบเทียบยังคงมีลักษณะคล้ายคลึงกันระหว่างเมียบลวงและเมียน้อย ซึ่งเกิดจากปัจจัยทางเพศที่มีส่วนในการกำหนดการเลือกใช้อุปลักษณะ แต่สถานภาพของเมียที่แตกต่างกันยังเป็นผลในการใช้อุปลักษณะในด้านการขยายของความหมาย กล่าวคือ เมื่อเปรียบเมียบลวงและเมียน้อยเป็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้ว จะมีการอธิบายขยายความหมายให้เป็นอย่างคู่เปรียบหรือเป็นคู่ตรงข้ามกันอย่างชัดเจน ซึ่งนอกจากอุปลักษณะจะทำหน้าที่ในการเปรียบเทียบเพื่อให้ความหมายแล้ว ยังทำหน้าที่แสดงลักษณะเด่นและผลให้อีกสิ่งเป็นลักษณะด้อยได้อีกด้วย

3. มุมมองความคิดของคนไทยที่มีต่อเมียหลวงและเมียน้อยผ่านอุปลักษณ์

จากการวิเคราะห์ข้อมูลถ้อยคำอุปลักษณ์ที่พบสามารถจำแนกอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์เมียหลวงได้ 9 อุปลักษณ์ และอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์เมียน้อยได้ 15 อุปลักษณ์ โดยสามารถอธิบายมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาที่มีต่อเมียหลวงและเมียน้อยได้ ดังนี้

เมื่อพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลอุปลักษณ์เมียหลวงและเมียน้อยในละครโทรทัศน์ไทยพบว่า มุมมองความคิดของคนไทยที่มีต่อเมียหลวงผ่านอุปลักษณ์มีจำนวน 4 มุมมอง ได้แก่

1. เมียหลวงเป็นบุคคลที่มีคุณค่าที่น่ายกย่องเชิดชู
2. เมียหลวงเป็นบุคคลสำคัญของครอบครัว
3. เมียหลวงเป็นบุคคลที่มีจิตใจดีมีเมตตาและมีทัศนคติในแง่ดี
4. เมียหลวงเป็นบุคคลที่หมดความน่าตื่นเต้นทางเพศต่อสามีและไม่มีเสน่ห์

และมุมมองความคิดของคนไทยที่มีต่อเมียน้อยผ่านอุปลักษณ์มีจำนวน 4 มุมมอง ได้แก่

1. เมียน้อยเป็นผู้หญิงน่ากลัวและเป็นอันตรายต่อครอบครัว
2. เมียน้อยเป็นผู้หญิงที่ใช้ความสวยงามในการยั่ววนให้น่าหลงใหล
3. เมียน้อยเป็นผู้หญิงไร้ค่า
4. เมียน้อยเป็นผู้หญิงน่ารังเกียจ โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 เมียหลวงเป็นบุคคลที่มีคุณค่าที่น่ายกย่องเชิดชู

ผู้ใช้ภาษามีมุมมองความคิดต่อเมียหลวงว่าเป็นผู้หญิงที่มีคุณค่าควรแก่การยกย่องเชิดชู ซึ่งสะท้อนผ่านอุปลักษณ์ที่มีลักษณะร่วมกันที่ใช้ในการเปรียบเทียบคือ [เมียหลวง คือ สิ่งที่มีประโยชน์] [เมียหลวง คือ วัตถุมีค่า] [เมียหลวง คือ บุญบารมี] [เมียหลวง คือ อาหารที่มีราคาสูง] [เมียหลวง คือ ดอกไม้ที่มีคุณค่า] โดยความสัมพันธ์กันของอุปลักษณ์เหล่านี้แสดงให้เห็นถึงคุณค่าที่นายยกย่องเชิดชูของเมียหลวงที่เชื่อมโยงความหมายไปในทิศทางเดียวกัน

มุมมองความคิดของคนไทยที่มีต่อเมียหลวงว่าเป็นบุคคลที่มีคุณค่าที่น่ายกย่องเชิดชู เป็นมุมมองที่สะท้อนผ่านพฤติกรรมของเมียหลวงผ่านการกระทำสิ่งต่างๆ ที่สามีและบุคคลรอบข้างเห็น จนเกิดเป็นมุมมองว่าหากภรรยาดีแล้วนั้นสามีก็ไม่ควรนอกใจไปหาผู้หญิงคนอื่น และควรให้เกียรติภรรยาของตนเอง สอดคล้องกับหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาที่ได้กล่าวถึงมงคล 38 ประการ โดยในประการที่ 13 การสงเคราะห์ภรรยา ความว่า “สามีควรสงเคราะห์เลี้ยงดู คือให้เกียรติยกย่อง ไม่ดูหมิ่น ไม่นอกใจ ยกความเป็นใหญ่ให้” แสดงให้เห็นถึงหน้าที่ของสามีที่พึงปฏิบัติต่อภรรยา

3.2 เมียหลวงเป็นบุคคลสำคัญของครอบครัว

ผู้ใช้ภาษามีมุมมองความคิดต่อเมียหลวงว่าเป็นบุคคลสำคัญของครอบครัวที่ขาดไม่ได้ ซึ่งสะท้อนผ่านการใช้อุปลักษณ์ [เมียหลวง คือ สิ่งที่มีประโยชน์] [เมียหลวง คือ บ้าน] และ [เมียหลวง คือ พระอาทิตย์] โดยความสัมพันธ์ของอุปลักษณ์เหล่านี้แสดงให้เห็นถึงการเชื่อมโยงความหมายไปในทิศทางเดียวกันคือ การเป็นบุคคลสำคัญของครอบครัวที่ไม่สามารถขาดไปได้

มุมมองความคิดของคนไทยที่มีต่อเมียหลวงในด้านการเป็นบุคคลสำคัญของครอบครัว เป็นมุมมองที่สะท้อนผ่านหน้าที่ที่ผู้เป็นภรรยาต้องกระทำให้แก่ครอบครัว จนเกิดเป็นมุมมองว่างานภายในบ้านเป็นหน้าที่ที่ภรรยาต้องเป็นฝ่ายจัดการ ภรรยาจึงกลายเป็นบุคคลสำคัญของครอบครัวที่ขาดไม่ได้ เนื่องจากต้องเป็นผู้ควบคุมสิ่งต่างๆที่เกี่ยวกับงานภายในบ้าน การอยู่ร่วมกันในครอบครัวจึงมีการจัดแบ่งภาระกันอย่างชัดเจน ท้ายที่สุดจึงมีมุมมองว่า สิ่งใดเป็นสิ่งที่ภรรยาพึงกระทำก็จะมีผู้ใดสามารถทำได้หรือทำให้เหมือนได้

3.3 เมียหลวงเป็นบุคคลที่มีจิตใจดีมีเมตตาและมีทัศนคติในแง่ดี

ผู้ใช้ภาษามีมุมมองความคิดต่อเมียหลวงว่าเป็นผู้หญิงที่มีจิตใจดีมีเมตตาและมีทัศนคติในแง่ดี ซึ่งสะท้อนผ่านอุปลักษณ์ที่มีลักษณะร่วมกันที่ใช้ในการเปรียบ คือ [เมียหลวง คือ นางฟ้า/เทพเจ้า] และ [เมียหลวง คือ ความเย็น] โดยความสัมพันธ์ของอุปลักษณ์เหล่านี้ แสดงให้เห็นถึงความคิดและจิตใจที่ดีของเมียหลวงที่สามารถเชื่อมโยงความหมายไปในทิศทางเดียวกัน

มุมมองความคิดของคนไทยในด้านการเป็นบุคคลที่มีจิตใจดีมีเมตตาและมีทัศนคติในแง่ดีของเมียหลวง เป็นมุมมองที่เกิดจากค่านิยมเดิมในสังคมไทยที่เป็นสังคมแบบชายเป็นใหญ่ ส่งผลต่อการสร้างมายาคติความงามทั้งภายในและภายนอกขึ้นมา ผลิตซ้ำผ่านสื่อประเภทต่างๆ จนเป็นอุดมคติในที่สุด และยังคงมุมมองที่ทำหน้าที่กำหนดคุณสมบัติการเป็นผู้หญิงที่ดีและเหมาะสมต่อการเลือกเป็นคู่ครองมาจนถึงปัจจุบัน

3.4 เมียหลวงเป็นบุคคลที่หมดความน่าตื่นตันทึ่งทางเพศต่อสามีและไม่มีเสน่ห์

ผู้ใช้ภาษามีมุมมองความคิดต่อเมียหลวงว่าเป็นผู้หญิงที่หมดความน่าตื่นตันทึ่งต่อสามีและไม่มีเสน่ห์ โดยสะท้อนผ่านการใช้อุปลักษณ์ในการเปรียบ [เมียหลวง คือ อาหารไม่อร่อยรับประทาน] และ [เมียหลวง คือ อาหารรสชาติธรรมดา] ซึ่งพบว่าผู้ใช้ภาษานำอาหารที่มีรสชาติธรรมดาหรืออาหารที่ทานเหลือเก็บมาใช้ในการกล่าวเปรียบเทียบ โดยอาหารที่มีลักษณะดังกล่าวมีรสชาติที่ไม่อร่อยหรือไม่รับประทาน แสดงให้เห็นว่าเมียหลวงที่ใช้ชีวิตคู่ร่วมกับสามีมานาน

จนทำให้คุ้นชินซึ่งกันและกัน จนอาจทำให้หมดความเสนาหาทางเพศได้ และเมียหลวงที่มีอายุมาก ก็อาจจะทำให้ร่างกายไม่น่าดึงดูดความหลงใหลของสามีได้

มุมมองความคิดของคนไทยในด้านการเป็นบุคคลที่หมดความน่าตื่นตันทึ่งทางเพศต่อสามี และไม่มีเสน่ห์ของเมียหลวง เป็นมุมมองที่เกิดจากการใช้ชีวิตคู่ร่วมกันมาเป็นเวลานานของคู่สามีภรรยา ทำให้สามีมีความคุ้นชินกับรสชาติทางเพศของภรรยาที่ไม่แปลกใหม่ ประกอบกับในบางครอบครัวภรรยาไม่ได้ดูแลความสวยงามของตนเอง อีกปัจจัยหนึ่งคืออายุที่มากขึ้นของภรรยาที่ส่งผลต่อความสวยงามที่ค่อยๆ หดไป ทำให้ไม่มีเสน่ห์ในการดึงดูดสามีจนเกิดการนอกใจไปหาผู้หญิงอื่นที่มีความน่าตื่นตันทึ่งทางเพศในแบบใหม่ๆ มุมมองความคิดดังกล่าวมาจากมุมมองของสามีและคนในสังคมที่เห็นจากภาพลักษณ์ของเมียหลวงที่ละเลยการดูแลตนเอง จนไม่มีความสวยงามให้สามีชื่นชม และเพศสัมพันธ์ที่ไม่รู้สึกถึงความแปลกใหม่

3.5 เมียน้อยเป็นผู้หญิงน่ากลัวและเป็นอันตรายต่อครอบครัว

ผู้ใช้ภาษามีมุมมองความคิดต่อเมียน้อยว่าเป็นผู้หญิงน่ากลัวและเป็นอันตรายต่อครอบครัว สะท้อนผ่านอุปสรรคที่ใช้ในการเปรียบเทียบ ได้แก่ [เมียน้อย คือ สัตว์ร้าย] [เมียน้อย คือ โจรผู้ร้าย] [เมียน้อย คือ ช้างศึก] [เมียน้อย คือ โรคภัย] [เมียน้อย คือ ไฟ] [เมียน้อย คือ ภัยพิบัติ] [เมียน้อย คือ สิ่งอัปมงคล] และ [เมียน้อย คือ อสุรกาย] โดยอุปสรรคเหล่านี้ แสดงให้เห็นถึงการเป็นบุคคลที่น่ากลัวและเป็นอันตรายของเมียน้อยที่จะเข้ามาสร้างปัญหาบั่นทอนความสุขของครอบครัวซึ่งเชื่อมโยงความหมายไปในทิศทางเดียวกัน

มุมมองความคิดต่อเมียน้อยว่าเป็นผู้หญิงน่ากลัวและเป็นอันตรายต่อครอบครัวนั้น เป็นมุมมองที่เกิดจากเมียหลวงที่มีต่อเมียน้อย เนื่องจากเมียหลวงมีความคิดว่าผู้ที่เข้ามาแทรกแซงความสัมพันธ์ของความเป็นสามีภรรยาต่างมีจุดมุ่งหมายในการทำลายความมั่นคงของครอบครัวในด้านต่างๆ การกระทำของเมียน้อยทำให้ตนเองไม่ได้รับความเคารพจากสังคมและผู้อื่น เพราะถือว่าเป็นผู้ที่คอยหาโอกาสทำลายความสัมพันธ์ระหว่างคู่สามีภรรยา เมียน้อยจึงถูกมองว่าเป็นภัยและอันตรายต่อสถาบันครอบครัว

3.6 เมียน้อยเป็นผู้หญิงที่ใช้ความสวยงามและเรื่องเพศในการช่วยวนให้ผู้ชายหลงใหล

ผู้ใช้ภาษามีมุมมองความคิดต่อเมียน้อยว่าเป็นผู้หญิงที่ใช้ความสวยงามและเรื่องเพศในการช่วยวนให้ผู้ชายหลงใหล สะท้อนผ่านอุปสรรคที่ใช้ในการเปรียบเทียบ ได้แก่ [เมียน้อย คือ ดอกไม้สีฉูดฉาดและไร้ค่า] [เมียน้อย คือ อาหารรสจัด] [เมียน้อย คือ ไฟ] [เมียน้อย คือ เกม/ของเล่น] และ [เมียน้อย คือ นักแสดง] โดยอุปสรรคเหล่านี้มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์ความหมายไปในทิศทางเดียวกัน แสดงให้เห็นถึงการใช้จรรยาบรรณความเป็นหญิงในการช่วยวนให้ผู้ชายหลงใหลตนเอง

มุมมองความคิดของคนไทยที่มีต่อเมียน้อยในด้านการเป็นผู้หญิงที่ใช้ความสวยงามและเรื่องเพศในการช่วยวนให้ผู้ชายหลงใหล เป็นมุมมองที่เกิดจากพฤติกรรมการแสดงออกของเมียน้อย ซึ่งมาจากการรับรู้และมองเห็นของเมียหลวงและคนในสังคมผ่านสิ่งที่เมียน้อยแสดงออกในขณะเดียวกันมุมมองดังกล่าวยังเป็นมุมมองที่เกิดจากเมียน้อยด้วยเช่นกัน เนื่องจากความสวยงามและเรื่องเพศยังคงเป็นสิ่งที่เมียน้อยใช้ในการรักษาความสัมพันธ์กับสามีไว้ได้

3.7 เมียน้อยเป็นผู้หญิงไร้ค่า

ผู้ใช้ภาษามีมุมมองความคิดต่อเมียน้อยว่าเป็นผู้หญิงไร้ค่า สะท้อนผ่านอุปสรรคที่ใช้ในการเปรียบเทียบ คือ [เมียน้อย คือ อาหารที่หาง่าย] [เมียน้อย คือ สิ่งไม่มีค่า] และ [เมียน้อย คือ ดอกไม้สีฉูดฉาดและไร้ค่า] [เมียน้อย คือ สิ่งอับมงคล] และ [เมียน้อย คือ อาหารเหลือ] โดยอุปสรรคเหล่านี้ แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันทางความหมายว่าเมียน้อยเป็นผู้หญิงไร้ค่า เนื่องจากเมียน้อยเป็นผู้ทำผิดต่อศีลธรรม การกระทำดังกล่าวจึงเป็นส่วนที่ทำให้คนในสังคมลดคุณค่าของเมียน้อยลง

มุมมองความคิดของสังคมไทยที่มีต่อเมียน้อยว่าเป็นผู้หญิงไร้ค่า เป็นมุมมองที่สะท้อนผ่านพฤติกรรมของเมียน้อยในด้านต่างๆ การเข้าไปมีความสัมพันธ์กับผู้ชายที่มีภรรยาแล้วด้วยความเต็มใจ แสดงให้เห็นถึงจิตใจของเมียน้อยที่ยอมลดคุณค่าของตนเองลงเพื่อเป็นรองจากเมียหลวง เป็นการรับรู้ของเมียหลวงและสามี โดยสิ่งที่เมียหลวงเห็นมาจากการกระทำที่ลดคุณค่าในตัวเองของเมียน้อยและไม่เป็นที่ต้องการของทุกๆ ครอบครัว และสิ่งที่สามีเห็นคือการเป็นที่ยอมรับความใคร่ของตนเองโดยไม่ได้จริงจังด้วย

3.8 เมียน้อยเป็นผู้หญิงนารังเกียจ

ผู้ใช้ภาษามีมุมมองความคิดต่อเมียน้อยว่าเป็นผู้หญิงนารังเกียจ ซึ่งสะท้อนผ่านอุปลักษณ์ที่ใช้ในการเปรียบเทียบ คือ [เมียน้อย คือ สิ่งสกปรก] [เมียน้อย คือ อสุรกาย] [เมียน้อย คือ สิ่งอัปมงคล] [เมียน้อย คือ อวัยวะส่วนเกิน] โดยอุปลักษณ์เหล่านี้แสดงให้เห็นถึงการเชื่อมโยงสัมพันธ์กันทางความหมาย สะท้อนมุมมองความคิดของคนไทยที่มีต่อเมียน้อยว่าเป็นผู้หญิงนารังเกียจ ไม่ควรเข้าใกล้

มุมมองความคิดของคนไทยที่มีต่อเมียน้อยในด้านการเป็นผู้หญิงนารังเกียจ เป็นมุมมองที่เกิดจากกรอบความคิดทางสังคมในเรื่องการเป็นบุคคลที่กระทำความผิดต่อศีลธรรม มีคุณลักษณะต่างไปจากเมียประเภทอื่นตามที่สังคมกำหนดไว้หรือที่ควรจะเป็น จึงกลายเป็นที่นารังเกียจ มุมมองดังกล่าวจึงเกิดเป็นความคิดของคนในสังคมที่ตัดสินจากการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสามีผู้อื่นทำให้สังคมไม่ยอมรับ ส่งผลให้เมียน้อยถูกตีตราว่าเป็นคนไม่ดีและเป็นที่น่ารังเกียจ

อภิปรายผลการวิจัย

1) ผลการศึกษาอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับ “เมียหลวง” ในละครโทรทัศน์ไทย พบจำนวน 9 ประเภท ได้แก่ 1.[เมียหลวง คือ อาหาร] 2.[เมียหลวง คือ นางฟ้า/เทพเจ้า] 3.[เมียหลวง คือ สิ่งที่มีคุณประโยชน์] 4.[เมียหลวง คือ วัตถุมีค่า] 5.[เมียหลวง คือ ดอกไม้ที่มีคุณค่า] 6.[เมียหลวง คือ ความเย็น] 7.[เมียหลวง คือ พระอาทิตย์] 8.[เมียหลวง คือ บ้าน] 9.[เมียหลวง คือ บุญบารมี] และผลการศึกษาอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับ “เมียน้อย” ในละครโทรทัศน์ไทย พบจำนวน 15 ประเภท ได้แก่ 1.[เมียน้อย คือ อาหาร] 2.[เมียน้อย คือ โรคภัย] 3.[เมียน้อย คือ สิ่งสกปรก] 4.[เมียน้อย คือ สัตว์ร้าย] 5.[เมียน้อย คือ สิ่งไม่มีค่า] 6.[เมียน้อย คือ สิ่งอัปมงคล] 7.[เมียน้อย คือ ดอกไม้สีฉูดฉาดและไร้ค่า] 8.[เมียน้อย คือ ไฟ] 9.[เมียน้อย คือ อสุรกาย] 10.[เมียน้อย คือ นักแสดง] 11.[เมียน้อย คือ โจรผู้ร้าย] 12.[เมียน้อย คือ อวัยวะส่วนเกิน] 13.[เมียน้อย คือ ภัยพิบัติ] 14.[เมียน้อย คือ เกม/ของเล่น] 15.[เมียน้อย คือ ข้าศึก] สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 1 โดยส่วนมากอุปลักษณ์ที่พบเกี่ยวกับเมียหลวงจะเป็นอุปลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ดี และอุปลักษณ์ที่พบเกี่ยวกับเมียน้อยจะเป็นไปในทางที่ไม่ดี

2) ผลการศึกษาดังกล่าวยังสอดคล้องกับผลการศึกษาอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ของน้ำเพชรจินเลศ และสุภาพร พลาลัยเล็ก (2553) ที่พบว่าผู้หญิงถูกเปรียบเทียบเป็น 3 ประเภท คือ อุปลักษณ์สิ่งมีชีวิต อุปลักษณ์สิ่งไม่มีชีวิต และอุปลักษณ์สิ่งเหนือธรรมชาติ รวมทั้งผลการศึกษาของฟาริส

โยธาสุมุท (2558) ก็แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงถูกเปรียบผ่านอุปลักษณ์ให้เป็นสิ่งต่างๆ ได้แก่ สัตว์ พืช ธรรมชาติ ทรัพย์สิน และสิ่งของ นอกจากนี้ ผลการศึกษาของมิรินต้า บุรรุ่งโรจน์ (2548) และ หทัยวรรณ มณีวงษ์ (2555) ยังแสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องกันของงานวิจัยนี้ในสิ่งที่ผู้หญิงยังถูกเปรียบเทียบกับสิ่งมีชีวิต ธรรมชาติ และวัตถุ สะท้อนมุมมองทางสังคมที่มีต่อผู้หญิงที่ยังคงไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารทั่วไปหรือผ่านสื่อประเภทอื่น ก็ยังคงไม่มีผลต่อการใช้ภาษาในการเปรียบเทียบผู้หญิง

3) นอกจากนี้ ผลการศึกษาอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ของศรณชนก ศรแก้ว (2560) ยังสอดคล้องกับงานวิจัยนี้ที่เกี่ยวกับอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์เมียน้อย คือ [บุคคลที่สาม คือ อวัยวะ/ส่วนของร่างกาย มนุษย์ที่เกินมา] [บุคคลที่สาม คือ ผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย] [บุคคลที่สาม คือ นักแสดง] [บุคคลที่สาม คือ สัตว์] [บุคคลที่สาม คือ สิ่งของ] [บุคคลที่สาม คือ ธรรมชาติ] [บุคคลที่สาม คือ ภูตผีปีศาจ] และ [บุคคลที่สาม คือ อาหาร] แสดงให้เห็นถึงการใช้ภาษาในการเปรียบเทียบบุคคลที่เข้ามาแทรกแซงความรักของผู้อื่นที่มีลักษณะเป็นไปในทิศทางเดียวกันเป็นส่วนมาก เนื่องจากเป็นบุคคลที่ไม่ดีและถือว่าเป็นผู้กระทำความผิด ซึ่งตรงกับผลการศึกษาในบางส่วนของนิภาดา โพธิ์เรือง (2559) ที่พบว่า [นางร้าย คือ สัตว์] [นางร้าย คือ อาหารรสจัด] [นางร้าย คือ อมนุษย์] [นางร้าย คือ นักแสดง] [นางร้าย คือ สิ่งด้อยค่า] [นางร้าย คือ ภัยธรรมชาติ] และ [นางร้าย คือ สงคราม] ซึ่งอุปลักษณ์เหล่านี้แสดงให้เห็นว่าสังคมไทยมีมุมมองต่อผู้ที่เข้ามาทำลายความรักของครอบครัวผู้อื่นว่าเป็นคนไม่ดีที่จะสร้างความเดือดร้อนและความขัดแย้งภายในครอบครัว จึงมองเห็นกลุ่มคนที่เป็นเมียน้อยและบุคคลที่สามของความรักเป็นผู้ร้าย ทำให้เกิดมุมมองในการใช้ภาษาไปทิศทางเดียวกัน

4) ผลการศึกษามุมมองความคิดของคนไทยที่มีต่อเมียหลวงและเมียน้อยผ่านอุปลักษณ์ พบว่ามีความสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 โดยมีมุมมองต่อเมียหลวงไปในทางที่ดีในประเด็นทางจิตใจที่ดี การปฏิบัติตนที่มีคุณค่าน่ายกย่องเชิดชู และเป็นบุคคลสำคัญของครอบครัวที่ขาดไม่ได้ รวมถึงประเด็นที่เป็นจุดบกพร่องทางเพศที่ไม่เป็นที่น่าดึงดูดสามี นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษามุมมองของเมียน้อย ที่มีลักษณะเป็นไปในทางที่ไม่ดี ทั้งด้านการเป็นบุคคลที่ไม่มีคุณค่า น่ารังเกียจ และเป็นอันตรายต่อครอบครัว

5) อุปลักษณ์เมียหลวงและเมียน้อยที่พบจากบทสนทนาของตัวละคร สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองความคิดที่มีระหว่างกันของเมียหลวงและเมียน้อย รวมถึงความคิดที่ผู้อื่นมองเข้ามา ผู้พูดที่มาจากฝ่ายเมียหลวงจะมีการใช้ภาษาในการลดคุณค่าและเหยียดหยามเมียน้อยในฐานะที่เป็นผู้หญิงที่กระทำความผิด ในขณะที่ผู้พูดที่มาจากฝ่ายเมียน้อยกลับมองตรงกันข้าม การใช้ภาษาในลักษณะการ

แบ่งแยกฝ่ายกันจึงไม่ใช่เพียงลดคุณค่าของบุคคลที่ต้องการกดลง แต่ยังเพิ่มคุณค่าของอีกบุคคลให้มากขึ้นด้วยเช่นกัน เมียหลวงจึงเป็นภาพแทนของผู้หญิงที่ต้องตามกฎหมายของสังคม จึงมีความชอบธรรมในการพูดถึงเมียน้อยในด้านที่ไม่ดี ในขณะที่เมียน้อยเป็นผู้กระทำความผิดจึงไม่มีข้อโต้แย้งในการถกเถียงกับเมียหลวงมากนัก ถ้อยคำอุปสรรคที่ปรากฏกับเมียหลวงจึงเป็นลักษณะที่ดีเนื่องจากส่วนมากเป็นการกล่าวถึงเมียหลวงที่มาจากผู้อื่น แต่มีเพียงประเด็นทางเพศที่เมียน้อยใช้เป็นสิ่งแสดงความโดดเด่นของตนเองที่ดีกว่าเมียหลวง อย่างไรก็ตามถ้อยคำอุปสรรคที่ใช้ในการเปรียบเทียบเมียน้อยในทางที่ดีก็มีปรากฏอยู่บ้าง หากแต่มีจำนวนน้อยและไม่เพียงพอที่จะเกิดเป็นมโนทัศน์ เนื่องจากไม่สามารถต่อสู้กับความคิดหลักของคนในสังคมได้

6) ผู้พูดมีมุมมองการใช้ภาษาที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิต ความเชื่อ และธรรมชาติ โดยแสดงให้เห็นได้จากอุปสรรคเชิงมโนทัศน์ที่พบในงานวิจัย ทั้งอุปสรรคเมียหลวงและเมียน้อยในด้านการดำเนินชีวิตที่สะท้อนจากการใช้อุปสรรคที่เกี่ยวกับอาหาร สิ่งที่มีคุณประโยชน์ วัตถุ และบ้าน ซึ่งล้วนแต่เป็นสิ่งที่เป็นปัจจัยและเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตที่ต้องประสบพบเจอ ในด้านความเชื่อก็สะท้อนผ่านการใช้อุปสรรคที่เกี่ยวกับเทวดา อสุรกาย บุญบาป และสิ่งอัปมงคล โดยสิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากความคิดความเชื่อของคนในสังคม และด้านสุดท้ายคือธรรมชาติก็สะท้อนผ่านการใช้อุปสรรคที่เกี่ยวกับดอกไม้ พระอาทิตย์ สัตว์ สิ่งเหล่านี้ก็ล้วนแต่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามวิถีของธรรมชาติ ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการใช้อุปสรรคของคนในสังคมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้สิ่งต่างๆ และสามารถมองเห็นความเหมือนในความต่างของสิ่งรอบตัว จึงนำมาใช้สื่อสารกันอย่างเข้าใจในกลุ่มวัฒนธรรมเดียวกัน

7) ผู้วิจัยสังเกตว่าอุปสรรคอาหารที่พบในงานวิจัยนี้ เป็นอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางเพศเป็นส่วนใหญ่ แสดงให้เห็นถึงมุมมองความคิดของคนไทยที่มองการรับประทานเป็นการมีเพศสัมพันธ์ และอาหารที่รับประทานเข้าไปนั้นสามารถสร้างความสุขและความอร่อยที่แตกต่างกันตามประเภทอาหารแต่ละชนิด คนไทยโดยส่วนมากมีมุมมองต่อเมียน้อยในเรื่องเพศ เพราะเป็นสิ่งที่ผู้ชายยังมีความต้องการและโหยหาจากผู้หญิงอื่น เมียน้อยจึงถูกมองว่าเป็นอาหารที่มีรสจัดจ้าน ในขณะที่เมียหลวงกลายเป็นอาหารรสชาติธรรมดา แสดงให้เห็นถึงรสชาติทางเพศที่แตกต่างกัน ในสังคมไทยที่มีลักษณะชายเป็นใหญ่จึงมีมุมมองต่อผู้หญิงเป็นสิ่งที่ถูกรับประทาน ไม่ว่าจะเป็นอาหารคาวหรือขนมหวาน เนื่องจากผู้ชายเป็นผู้รับประทานอาหารนั้นๆ จึงเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่กำหนดผู้หญิงกับเพศสัมพันธ์ที่แตกต่างกันออกไป รวมถึงกำหนดคุณค่าของผู้หญิงผ่านอาหารที่รับประทานเข้าไปด้วย เช่น ผู้หญิงที่มีฐานะทางสังคมสูงก็จะถูกมองว่าเป็นอาหารที่มีราคาสูง หรือผู้หญิงผ่านผู้ชายอื่นมาแล้วก็ถูกมองว่าเป็นอาหารเหลือ

8) ประเด็นต่อมา ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าอุปลักษณ์ไม่เพียงแต่เป็นสิ่งที่ใช้สื่อสารกันของตัวละคร แต่ยังทำหน้าที่เปรียบเทียบในด้านการตั้งชื่อของตัวละครอีกด้วย ตัวอย่างเช่น ละครโทรทัศน์เรื่อง “สามีตีตรา” ตัวละครเมียหลวงชื่อว่า “กะรัต” หมายถึง หน่วยมาตราซึ่งเพชรพลอย (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2554) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการให้ความหมายในด้านการมีค่าของตัวละคร ในขณะที่ตัวละครเมียน้อยชื่อว่า “สายน้ำผึ้ง” ซึ่งเป็นชื่อไม้เถาเลื้อยชนิดหนึ่ง ออกดอกเป็นสีขาวแล้ว จะค่อยๆ เปลี่ยนเป็นสีเหลืองเข้ม มีกลิ่นหอมชวนให้หลงไหล และมีประโยชน์ในทางสมุนไพร โดยสะท้อนให้เห็นถึงตัวละครเมียน้อยว่า เป็นผู้หญิงที่สวยงาม เก่ง และมีความสามารถ แต่ชีวิตต้องมีความ เป็นอยู่ที่คอยอาศัยให้ผู้ชายเลี้ยงดู ไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ พยายามหาหนทางให้ตนเองมีความ เป็นอยู่ที่สุขสบาย ดังนั้นการตั้งชื่อตัวละครยังเปรียบเสมือนการอุปลักษณ์ที่สะท้อนถึงลักษณะและ พฤติกรรมของตัวละครอีกด้วย ตามที่ (อวิรุทธ์ ศิริโสภณา, 2560: 13) กล่าวว่า ชื่อตัวละครที่ดีควรบ่ง บอกตัวตนหรือความหมายแฝงของตัวละคร

9) อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับเมียหลวงและเมียน้อยในละครโทรทัศน์ไทย เป็นการศึกษา ลักษณะการใช้ภาษาเชิงเปรียบเทียบผ่านบทสนทนาของตัวละครในบทละครโทรทัศน์ โดยเป็นละครที่ คัดเลือกเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเมียหลวงและเมียน้อย มุมมองความคิดที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้จึงเป็น มุมมองที่อิงจากประสบการณ์ความเป็นจริงของสังคมที่เกิดขึ้นผ่านละครโทรทัศน์ทั้ง 5 เรื่อง ทั้งนี้ อัตลักษณ์เมียหลวงและเมียน้อยที่แสดงให้เห็นผ่านภาษา อาจมีได้หมายรวมถึงเมียหลวงและเมียน้อย ทุกคนในปัจจุบัน เนื่องจากตัวบทถูกประพันธ์ขึ้นคนละยุคสมัยกับการประพันธ์บทละครโทรทัศน์และ การออกอากาศ (สุธารา ชันทศกร, 2562: 699) ซึ่งเป็นการผลิตซ้ำของสื่อที่สร้างภาพจำของเมียหลวง และเมียน้อยในลักษณะเดิมมาอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับเมียหลวงและเมียน้อยในกลุ่มข้อมูล ประเภทอื่นๆ หรือสื่อสังคมออนไลน์สมัยใหม่ เช่น เพลง ชาวออนไลน์ เฟซบุ๊กแฟนเพจ เป็นต้น
2. ควรศึกษาอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับเมียหลวงและเมียน้อยในปัจจุบันที่เกี่ยวกับมุมมอง ของผู้พูด เช่น เมียหลวงกล่าวถึงเมียน้อย เมียหลวงกล่าวถึงตนเอง เมียน้อยกล่าวถึงเมียหลวง เมีย น้อยกล่าวถึงตนเอง เป็นต้น
3. ควรศึกษาเปรียบเทียบอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์แบบคู่เปรียบประเภทอื่นๆ เช่น ความดีกับความชั่ว ความสุขกับความทุกข์ ความสำเร็จกับความล้มเหลว เป็นต้น

รายการอ้างอิง

- กชกรณีย์ เสรีฉันทฤกษ์. (2551). "วาทกรรมความงามของผู้หญิงในสังคมไทย : มุมมองพหุมิติ." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสตรีศึกษา วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กานดากร เจริญกิตบวร. (2555). "ผู้หญิงกับอุปลักษณ์สัตว์: มุมมองจากแนวคิดการวิเคราะห์วาทกรรม ตามวิธีการปฏิสัมพันธ์." *ภาษาและภาษาศาสตร์*: 44 - 59.
- จุฑามณี สารเสวก. (2564). *เมียหลวง VS เมียน้อย : ละครโทรทัศน์ กับ มิติเรื่องเพศและครอบครัวในสังคมไทย*. เข้าถึงเมื่อ 26 สิงหาคม เข้าถึงได้จาก <https://sac.or.th/main/th:https://sac.or.th/main/th/article/detail/245?fbclid=IwAR31NVZujOWXacFTLQahTN0aTp76QEDsQKjIQmxuleh8DtlwrHLGbiEShxM>
- ชฎาภา ประเสริฐทรง. (2555). "การนอกใจ: ใครสุข ใครทุกข์." *วารสาร มจร. วิชาการ*: 17-30.
- ชัชวดี ศรีลัมพ์. (2548). "อุปลักษณ์ตามแนวคิดของทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชาน." *วารสารศิลปศาสตร์* 1 - 16.
- ชัชวดี ศรีลัมพ์. (2562). *ภาษากับความหมาย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์. (2528). *ระบบผิวเดียวหลายเมียในสังคมไทย*. ศิลปวัฒนธรรม.
- ถาวร วรบุตร วาริณี โสภางร และศักดิ์พงษ์ โสภางร. (2564). "การสังเคราะห์ภรรยา : มงคลชีวิตตามแนวพุทธศาสตร์." *วารสารวิชาการแสงอีสาน*: 11-21.
- ไทยรัฐ. (2562). *นิยายไทยรัฐ*. เข้าถึงเมื่อ 5 มิถุนายน. เข้าถึงได้จาก <https://www.thairath.co.th/novel>
- นันทนา วงษ์ไทย. (2562). *อรรถศาสตร์ปริชานเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: บริษัท เวิร์ค ออล พรินท์ จำกัด.
- น้ำเพชร จินเลิศ และสุภาพร พลายเล็ก. (2553). "การศึกษาอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงในวรรณกรรมนิราศ." *วารสารศิลปศาสตร์*: 157 - 190.
- นิภาดา โพธิ์เรือง. (2559). "การศึกษาอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์นางร้ายในนวนิยายพาฝัน." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปวีณา กุดแกลง. (2562). "มนทัศน์รักเดียวใจเดียวและปัญหาเมียน้อยในทศวรรษ 2490 – 2530." *วารสารประวัติศาสตร์*: 49-67.
- พัชรินทร์ บุรณะกร Bi Hongying. (2562). *ตัวละครเมียในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน*. เอกสารนำเสนอที่การประชุมวิชาการระดับชาติ พหุวิทยาการแห่งภาษา วรรณกรรม และคติชน

วิทยา วิถีไทย วิถีอาเซียน ครั้งที่ 1 ประจำปี 2562.

ฟาริส โยธาสมุทร. (2558). อุปลักษณ์เชิงมนต์ศันในสุภาชิตสอนหญิงค่างลอน. เอกสารนำเสนอที่ **การประชุมทางวิชาการ ครั้งที่ 53 ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.**

มหาคศกิดิพลเสพย์ สมเด็จพระบวรราชเจ้า กรมพระราชวังบวร. (2467). **บทละครเรื่องขุนช้างขุนแผน.**
พระนคร: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร.

มิรินต้า บุรุงโรจน์. (2548). "อุปลักษณ์เชิงมนต์ศันเกี่ยวกับผู้หญิงในบทเพลงลูกทุ่งไทย." วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

รัชนีญ่า กลิ่นน้ำหอม. (2556). "อุปลักษณ์ความสุขในบล็อกไทย." **วารสารสถาบันวัฒนธรรมและ
ศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ: 132 - 138.**

ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554.** กรุงเทพฯ:
ราชบัณฑิตยสถาน.

วฤชสพร ญัฐโรจน์. (2560). "ครอบครัวทางเลือกและการคงอยู่ของสถาบันครอบครัว." **Veridian E-
Journal: 1817-1827.**

ศรณ์ชนก ศรแก้ว. (2560). "อุปลักษณ์เชิงมนต์ศันเกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทย."
วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ศิลปวัฒนธรรม. (2564). **ศิลปวัฒนธรรม Silpa-Mag.com.** เข้าถึงเมื่อ 19 สิงหาคม. เข้าถึงได้จาก
<https://www.silpa-mag.com/>:https://www.silpa-mag.com/history/article_28423

ศุภชัย ต๊ะวิชัย. (2549). "อุปลักษณ์เชิงมนต์ศันแสดงอารมณ์โกรธในภาษาไทย." วิทยานิพนธ์อักษรศา
สตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. (2562).

5 ปี บนเส้นทางทีวีดิจิทัล บทเรียน และการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและ
วิชาการกระจายเสียงและโทรทัศน์ สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการ
โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (สำนักงาน กสทช.).

สุธารา ชันทศกร สิริวรรณ นันทจันฑูล และสุรีย์รัตน์ บำรุงสุข. (2562). รูปงาม ใจทราวม : อัตลักษณ์
ภรรยาในละครโทรทัศน์ไทย. เอกสารนำเสนอใน **รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ
ระดับชาติ SMARTS ครั้งที่ 9,** กรุงเทพฯ.

สุภาวดี มนต์ปิยะเลิศ. (2548). ""เมียน้อย" : กระบวนการตัดสินใจและการปรับตัว." วิทยานิพนธ์สังคม
วิทยาและมานุษยวิทยามหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุรเชษฐ์ สุขลาภกิจ. (2556). ""ผิวเดียวเมียวเดียว" ในสังคมไทยสมัยใหม่จากทศวรรษ 2410 ถึงทศวรรษ
2480." วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

- หทัยวรรณ มณีวงศ์. (2555). "อุปลักษณที่เกี่ยวกับผู้ชายและผู้หญิงในเพลงลูกทุ่งอีสาน." วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อธิพร ประเทืองเศรษฐ์. (2564). "มาลัยสามชาย: ความย้อนแย้งในการนำเสนอคุณค่าใหม่ของผู้หญิง."
วิทยุวรรณสาร: 25-54.
- อรทัย ชินอัครพงศ์. (2557). "อุปลักษณเชิงมโนทัศน์ของคำดำในภาษาไทย." วารสารมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร: 57 - 76.
- อวิรุทธ์ ศิริโสภณา. (2560). "การประกอบสร้างความหมายของผู้หญิงที่ถ่ายทอดผ่านตัวละครหญิงใน
ละครโทรทัศน์ไทยยอดนิยมที่ถูกผลิตซ้ำ ระหว่างปี พ.ศ. 2530-2560." วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อิรภัทร สุริยพันธุ์. (2552). "มโนทัศน์เรื่อง "เมีย" ในสังคมไทย พ.ศ. 2394-2478." วิทยานิพนธ์อักษรศา
สตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Geoffrey, F. (2005). **Key Concepts in Language and Linguistics**. Basingstoke: Palgrave
Macmillan.
- Gibbs, R. (1994). **The Poetics of Minds: Figurative Thought, Language, and
Understanding**. New York: Cambridge University Press.
- Kovecses, Z. (2010). **Metaphor: A practical introduction**. Oxford: Oxford University
Press.
- Lakoff, G., and Johnson, M. (1980). **Metaphor we live by**. Chicago: Chicago University
Press.
- Lakoff, G., and Johnson, M. (2003). **Metaphors we live by**. London: Chicago press.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายสาธิต ทรงทรัพย์
วัน เดือน ปี เกิด	5 มิถุนายน 2535
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2558 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาตะวันออก: ภาษาเขมร (เกียรตินิยมอันดับ 2) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ. 2560 ศึกษาต่อระดับปริญญาโท อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	24 ถนนบางบอน 4 ซอย 8 แขวงบางบอน เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

